
biblioteca
bpt
pentru toti

Ilustrația copertei : *N. Claudiu*

anton pann

povestea vorbii

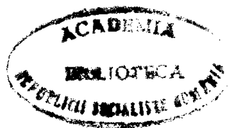
★★

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE
I. FISCHER

1 9 6 7

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

CULEGERE DE PROVERBURI
SAU
POVESTEA VORBII
(continuare)

DESPRE AMOR SAU DRAGOSTE ŞI URĂ

Mai bine varză acră cu-nvoială,
Decît zahar dulce cu cîrteală.
Şi
Mai bine legumă puţină şi dragoste multă.
Iar nu
Mi-e drag ca tăciunele la nas.
Şi
De drag ce-mi e, l-aş băga de păr în sîn.
Şi
Se uită la el ca dracu la popa.
Şi
Îi stă ca un gunoi în ochi.
Zicînd :
Of ! îmi vine rău de tine.
Şi
Mă mir ce parte ai avut, bărbate,
Că toţi s-au înecat şi tu ai scăpat.
Şi
Îi stă ca un gunoi în ochi.
Sau
O iubeşte ca sarea în ochi.
Şi ea
Îl iubeşte ca gheaţa în sîn.
Şi
Două-trei coade de topor curg din dragoste.

Căci
Iubirea mojicească e ca gluma cîinească.
Şi
Face chef de curcă beată.
Despre care e o zicală:
Dintr-o scînteie să aţîţă focul.
Şi
I-a căzut mîrlă pe pîrlă[1].
Şi
I-a căzut la inimă tronc,
Ca cloşca pe oau clonc.
Ş-apoi,
Dragostele prenoite
Ca bucatele-ncălzite.
Este şi dragoste:
Eu leşin, mor pentru tine,
Şi tu habar n-ai de mine.

POVESTEA VORBII

Un strein prost într-o vreme în România viind,
Şi două-trei româneşte ca să înveţe dorind,
Cătă şi îşi tocmi slugă din sate pe un român,
De calul lui să-ngrijească, fiind el tare bătrîn;
Ş-într-o zi sluga văzîndu-l neîncetînd de oftat:
— Pentru ce oftezi, stăpîne? îndrăznind l-a întrebat.
Streinul oftînd răspunse: — Ah! nu ştii tu, be[2] Ivan,
Era sa spunem la tine de mult, e! înca de an,
Este una Mariuţa, dincolo de Vadu-Lat,
Eu mult iubeşte la dînsa şi me ranit na[3] ficat.

[1] Expresia pare să se refere, ca şi locuţiunile alăturate, la izbucnirea bruscă a pasiunii.
[2] Bre (poate simplă greşeală de tipar).
[3] La (bulg.).

— Dar ea te iubeşte oare ? l-a-ntrebat sluga cel prost.
El, oftînd iar, îi răspunse : — Ama[1] eu-ncolo n-a fost,
Tovaroş a spus la mine că este pre mult frumos,
Eu n-am vazut, dar văz poate, daca este sănătos.

[1] Dar (cuvînt grecesc sau turcesc pătruns şi în limba bulgară).

DESPRE AMOR ŞI URĂ IARAŞI

Lelea joacă pînă-n noapte,
Iar bărbatu-i e pe moarte.
    Şi
De focul bărbatului
Joacă-n capul satului.
    Şi
Lelea joacă, dănţuieşte,
Iar bărbatu-i pătimeşte.
    Şi
Cumetrii bărbatu-i zace
Şi ea face ce îi place.
    Zicînd :
Dacă m-am căsătorit,
Nu m-am şi călugărit.
    Că
De drag ce îl vede,
Din ochi parcă-l pierde.
    Şi
Pîn-a nu-i muri bărbatul,
Ea a dat mînă cu altul.
    Şi
În focul lui c-a murit,
În grab s-a căsătorit.
    Dar
A dat peste dracu.

Că
Pe dragul a căutat, pe dracul a găsit.[1]
Şi acum
Buna noastră gazdă
Se dete pe brazdă.
Ca căluşaua,
Se dă încoaci-încolo, se loveşte de tînjală[2],
ş-apoi vine singură la ham.
Şi
Trage ca calul la grăunţe.
Că
Toate îşi au leacul.
Şi
Arţagul îşi găseşte pîrţagul[3].

POVESTEA VORBII

O văduvă-n vîrstă, bătrînă, zbîrcită,
Cu doi dinţi în gură, barba ascuţită,
Nas cît pătlăgeaua, la vorbă-nţepată,
Cu ochii ceacîră[4], gura lăbărţată,
Fruntea-i cucuiată, faţa mohorîtă,
Peste tot negoasă şi posomorîtă,
Umbla-ntunecată şi tot înnorată,
Nu o vedea nimeni să rîză vrodată,
N-o puteai cunoaşte cînd e mulţămită,
Că ea-n toată vremea era necăjită.

(Cîntă-ţi, lele, cîntecul, că mi-e drag ca sufletul :
Neaga-Neaga reaua sparge mahalaua.)

---

[1] Tipărit : *Pe dracul a căutat, pe dragul a găsit.*
[2] Proţap cu jug la capăt, folosit pentru înjugarea unei a doua perechi de vite sau la transportul unor greutăţi.
[3] Cuvîntul format în glumă, paralel şi sinonim cu *arţag.*
[4] Cu un ochi albastru şi cu unul negru ; poate însemna şi „care se uită cruciş".

Nu putea ei nimeni să-i intre în voie,
Din zi pînă-n noapte zbiera ca strigoaie;
Cu nimenea-n lume nu se avea bine,
Să certa cu sine, cînd n-avea cu cine;
Slugi, cîine, pisică bătea cu sudalme,
Şi pentru o muscă îşi da-n obraz palme.
În scurt, nu ajunge omului viaţă
Ca să-i spuie toate, din fir pînă-n aţă;
De ar fi (cum zice lumea o zicală)
Cerul tot hîrtie şi marea cerneală,
Ca să se descrie, ar fi puţintele,
Toată istoria [1] aştii muieri rele.
Dar deşi în asfel era cum ziserăm,
Şi cele mai multe nu i le scriserăm,
Tot să măritase pîn-aci o dată
Şi să se mărite iar era rugată,
Că era vestită şi în stambă dată [2],
De văduvă grasă, putredă bogată
Şi pentru avere, tocma ca nebunii,
Să-mbulzea s-o ceară văduvii şi junii;
Nu-i căuta chipul, nu-i căuta anii,
Toată frumuseţea îi era ei banii.

O văduvă însă cînd va după lege
Cu a doua nuntă capul său să-şi lege,
Ea atuncea zice cum că se însoară,
Iar nu să mărită pentr-a doua oară;
Şi caută-n lume bărbat să găsească,
Ca pe o muiere să-l îmbrobodească;
Ea să fie mare, ce o vrea să facă,
Bărbatu-i la toate ca mutul să tacă;
Şi dacă găseşte vreun la-mă-mamă [3],

[1] Accentuat *istoría.*

[2] Bine cunoscută, dată în vileag.

[3] Papă-lapte.

Nu vede, n-aude şi nu-i bagă seamă ;
De părere bună, pe carea-ntîlneşte,
Îşi laudă casa şi să fericeşte,
Că ea bărbat are bun peste măsură,
Ca pîinea a bună (cu pruna în gură).
Şi asfel de vorbe vorbind între ele,
Zmintesc şi stric casa unei tinerele ;
O fac să-şi urască îndată bărbatul
Şi să îndrăgească în locu-i pe altul.
Pentru că bărbatul un amorez nu e
Tot după plăcerea-i la minciuni să-i spuie,
Şi tot s-o mîngîie, să o giugiulească,
Cheful şi dorinţa pîn' să-şi isprăvească ;
Ci el îi vorbeşte serios la toate,
Că tot chef să aibă omul nu să poate ;
Grijile vieţii care îl apasă
La plăceri şi chefuri rareori îl lasă.
Şi ea dacă vede că alt îi zîmbeşte,
Umblă după dînsa şi o curteneşte,
Îi face bizele [1], versuri îi citeşte,
O-nalţă în slavă, zînă o numeşte,
Socoteşte cum că-n toat-a lui viaţă
Din gura-i nu curge decît tot dulceaţă.
Şi să-nnebuneşte după el să meargă,
Lasă copii, casă, la altul aleargă.
Şi văzînd c-acela i-a vorbit ei bune,
Tot cu „dragă, dragă“, pîn-a o supune,
Lasă-l şi pe dînsul, la alt bărbat du-te,
Ca vinul cel stricat din bute în bute.
Pînă rămîne
„Nici cu fetele la horă, nici cu nevestele la biserică.“
Povestea cîntecului :
Fost-ai lele cînd ai fost,
Dar acum eşti lucru prost ;

[1] Bezele (gestul trimiterii unei sărutări cu vîrful degetelor).

Ai fost floare, trandafir,
Dar acum eşti borş cu ştir ;
Ţ-a mers vestea, cînd ţ-a mers,
D-acum leţcaia-ţi s-a şters.
Geaba cochetării faci,
Că la nimeni nu mai placi.
Te-au lăsat toţi ş-ai rămas
Ca un odorog de vas ;
Cît să te dregi la obraz,
Te-ai trecut, nu mai ai haz.
Gîndeai că chipu-ţi frumos
O să stea tot abanos.
Acum poate să plăteşti
Frumoasă să te numeşti.

Aşa şi această văduvă bogată,
Fiind pentru zestre de prea mulţi rugată,
Cînd venea-n peţite cineva s-o ceară,
Ca să se mărite, să-şi ia bărbat iară,
Ea la acei oameni, bărbaţi sau neveste,
Cu mîndrie mare propunea aceste,
Zicînd : — Mergeţi, spuneţi celui ce mă cere
Că am să-i dau zestre destulă avere,
Bani, casă, moşie, cum şi ştie poate,
Scule [1], diamanturi, în fiinţă toate ;
Dar pe lîngă aste am şi din natură
Un arţag, o pală [2], de cam cert din gură,
Şi nu totdauna aceasta îmi vine,
Ci numai de faţă cînd e oarecine,
Sau cînd stau de vorbă la vro adunare,
Din ceva atuncea ţandara îmi sare
Şi încep îndată ca să-mi cert bărbatul,
Să-l fac de ocară faţă cu tot satul.

---

[1] Bijuterii.
[2] Toană.

Iar el la necazu-mi îl voiesc să tacă,
Să-mi sufere toate, nimic să nu-mi facă ;
Îi cer dinainte condiţia asta,
De mă priimeşte, eu îi sînt nevasta.
Cîţi auzea d-aste fugea ca de ciumă,
Li se tăia pofta de asfel de glumă.

Mai pe urmă însă îşi găsi ea unul,
Cam lovit cu leuca, făcînd pe nebunul.
Ş-îi trimite vorbă că o priimeşte,
În felul ce zice şi cum ea voieşte ;
Dar îi dă să ştie că din întîmplare
Şi el fără voia-i un pîrţag mic are,
Care în an numai o dată îi vine
Şi ca şi un praznic într-o zi îl ţine.
Şi el cum să leagă să-i rabde arţagul,
Şi ea să se lege să-i rabde pîrţagul.
Spuindu-i aceste, zise ea-ntru sine :
„Zău că nu să poate din aşa mai bine !
Nu e lucru mare, într-un an o dată,
Un pîrţag, cum zice, şi lui să-i abată."
Şi cu chipul asta daca se legară
Amîndoi îndată să şi cununară.
Mireasa acuma găsindu-şi norocul,
De părere bună nu o-ncăpea locul.
„Îşi pierduse cumpătul,
Ca găina umbletul."
Şi luînd la masă de coadă purceaua [1],
Cum era strîns satul, făcu şi safteaua,
Vro cîteva vorbe trînti după lege,
D-ale nodoroase, ca nişte ciomege.
Ginerile l-aste trebuia să tacă,
C-aşa să legase, n-avea ce să facă.
Făcînd ea safteaua, îi păru mult bine,

[1] Îmbătîndu-se.

Văzînd că bărbatu-i legătura-şi ţine.
A doua zi iară ş-urmă obiceiul,
A treia zi încă şi mai cu temeiul.
Iar el la nici una cheful nefrîngîndu-i
Le suferea toate, în gîndu-şi zicîndu-i :
„Lasă să taie dracului bureţi."
„Lasă să se scalde în apele ei."
„Lasă să-şi alerge calul cît o vrea."
„Lasă să latre ca căţelele la lună."
„Acum e la largul ei şi la strîmtul meu."
„Pînă mi-o veni şi mie palele nebune."
„Îi tai eu de unghişoară."
„Eu îi sînt doftorul ei."
„Cum îşi aşterne, aşa va dormi."
„Muierea, poale lungi, minte scurtă."
„La baligă moale, puţintică apă trebuie."
„Cu vreme şi cu paie, muşmulele [1] să moaie."
„O să-i iasă toate pe nas."
„I s-a urît cu binele."

Deci,
A patra zi dimineaţă pe loc cum se scoală,
Începe să geamă ca un prins de boală,
Zicînd : — E ! nevastă, azi te-a călcat focul,
M-a găsit pîrţagul, i-a venit sorocul.
Şi zicînd aceasta, o cam ia de coadă,
Şi pe după mînă frumos mi-o înnoadă,
Ş-începe să-i care mai în jos de spate,
Cam pe piele goală, gîrbace-ndesate.
Ea îi zicea : — Frate ! bine, ce e astă ?
El răspundea, dîndu-i : — E pîrţag, nevastă.
— Pînă cînd te ţine ? ea îi zise iară.
El, dîndu-i, răspunde : — Numai pînă seară.

[1] Fruct comestibil, cu gust acrişor, al unui arbust din familia măceşului.

Şi rabdă, nevastă, cum îţi rabd eu ţie,
C-asfel n-e legatul[1] şi mult n-o să ţie.
— Mă rog, bărbăţele! mai stăi! conteneşte!
Stăi să ne-nţelegem, puţin odihneşte!
Eu îmi întorc vorba, pui lacăt la gură,
Dacă e pricina pentru legătură.
— Nu, dragă nevastă, „năravul din fire
Lesne nu să poate s-aibă lecuire".
— Mă rog, bărbăţele, dă puţin cu milă,
Că nu ştiu bătaie de mică copilă.
Aoleo, ajunge! aoleo, mă lasă!
Văz eu că cu zapis[2] nu să ţine casă.
Mă leg, mă jur ţie că d-azi înainte
Nu-ţi voi mai răspunde nici două cuvinte.
— E! bine, — el zise — dacă-ţi laşi arţagul,
Iacă şi eu dară îmi opresc pîrţagul.
Numai îţi păzeşte cum zici jurămîntul,
C-apoi iar îmi vine (să păzească Sfîntul).
Aşa ei d-atuncea cu pace trăiră,
Şi singuri aceasta o şi povestiră.

Aşa am cumpărat-o, aşa o vînz.
Ei mai zicea că:
Toată pasărea pe limba ei piere.
Şi că
Învăţul îl dezbară băţul.
Pentru că
Gîlceavă fără-ncăierare nici un haz nu are.
Şi
Eu fac, eu trag, p-altu-n belea nu bag.
De aceea
Maţile în om să ceartă, dar om cu om!
Lasă-i să-şi scoaţă ochii, că ei o da seamă.

---

[1] Învoiala.
[2] Contract.

Cine ce face, luişi face.
Nu-ţi pune obrazul pentru altul.
Să nu te pomeneşti cu un doamne-ajută pe spinare.
Ei să ceartă, ei să iartă.
    Zicînd că
Cîteva coade de topor curg din dragoste.
    Însă
Lesne a ierta, dar anevoie a uita.

POVESTEA VORBII

Un bătrîn odinioară de nouăzeci ani trecut,
Care aştepta să moară în orce ceas şi minut,
Într-o zi cu pipa-n gură cam pe gînduri el şezînd,
Scoase o răsuflătură, lung din inimă oftînd.
Feciorul său cel mai mare auzindu-l l-a-ntrebat :
— De ce, tată, aşa tare şi dessirat ai oftat ?
Iar tatăl său nu ascunse ce inima îi rodea,
Ci către dînsul răspunse, spuind ceea ce gîndea :
— Mă gîndii la vîrsta-mi fragă, că eu cînd m-am însurat
N-am găsit pe mă-ta-ntreagă, şi d-aceea am oftat.

— Te văz, — îi zise el — tată, că ai minţi copilăreşti,
Dacă ce-au trecut o dată stai de îl mai socoteşti.
Şi ce-a ieşit dintr-aceasta ? Ce pagubă ai avut ?
Nu cumva ţ-a fost nevasta cu vrun mădular pierdut ?
Cusurul mamii-l ţii minte, îl zici şi îl pomeneşti,
Dar tu oare mai-nainte puteai sfînt să te numeşti ?
Bătrînul trăgînd din pipă şi la dînsul ascultînd,
Cum tăcu tot într-o clipă, îi zise iarăşi oftînd :
— Nu-mi e, fătul meu, atîta de ceea ce s-a-ntîmplat,
Cît mi-e inim-amărîtă de ceea ce-au mai urmat.
Căci ea se jura pe soare, cu cel mai straşnic cuvînt,
Cum că este ca o floare, neatinsă nici de vînt,

Şi după ce fu săracă, zestre mai nimic avînd,
O făcură alţi să-mi placă, lăudînd-o şi zicînd
Că : „Tu, dacă eşti cu stare, o fată săracă ia,
Că întîi, precum ne pare, îţi faci pomană cu ea,
Ş-al doilea iei soţie să-ţi dea cinste la cuvînt
Şi credincioasă să-ţi fie pîn' va intra în mormînt."

Într-acestea oarecine ducîndu-se pe la ea
Şi pomenind pentru mine de va de soţ să mă ia,
Ea înălţînd ochii-n grindă [1], că vede cerul gîndind,
S-a întors către oglindă ş-a zis, asupra-şi privind :
„Ah ! nu sînt eu norocită să iau asfel de bărbat,
Că m-aş ţinea fericită şi la el m-aş fi-nchinat."
Crezînd-o dar eu aceasta, că e cum am auzit,
O şi luai de nevastă, la altele n-am gîndit.
Şi după nuntă în grabă am înghiţit acel nod,
N-am vrut pentru aşa treabă să fim de rîs la norod,
Ci gîndind că fac cuminte, uitînd toate, o iubii,
Îi făcui îmbrăcăminte, frumos o împodobii.

Asfel ea mergînd odată ş-în oglindă căutînd,
Văzîndu-se-nţoţonată, o auz p-ascuns zicînd :
„Ah ! acum mă cunosc bine ! acum văz cine sînt eu !
Acest bărbat ce mă ţine nu e de obrazul meu !"
Ş-începu d-aci-nainte de tot a se desfrîna,
În urmări şi în cuvinte la om nu mai semăna,
Pînă cînd ea din cinstită pîşi şi-n drumul urît,
Fu de lume povestită şi eu vecinic amărît.

— Cît pentru aceasta, tată, — îi zice feciorul iar —
De ai avea judecată, nu te-ai necăji-n zadar.
Căci cu o asfel de faptă legea ea de au călcat,
Răsplătirea o aşteaptă pentr-acest al ei păcat.

---

[1] Tipărit (în ambele ediţii) : *grădă* ; rimează cu *oglindă* din versul următor.

Ea singură va da seamă, nu tu, or altul, or eu;
Ea trebuie să se teamă de fața lui Dumnezeu.
Care cum își va așterne, așa se va și culca,
Pe pămînt gol sau pe perne capul său își va pleca.

*

Iată omul cel cuminte, iată cum cel înțelept
Să silește prin cuvinte ca să facă strîmbul drept.
Asfel cineva împacă la mînie p-un obraz
Iar nu încă să-l mai facă să turbeze de necaz.

DESPRE CĂSĂTORIE

MUMA ŞI FATA

Fata

Mamă, bărbat îţi cer şi voi să mi-l dai acum.
Că orzul în copt a dat
Şi trebuie secerat.
    Şi văz că :
La toată casa bate coasă, numai la mine n-are cine.
    Ş-apoi,
În loc să plîngă fetele,
Se vaietă nevestele,
Care au avut luaţi
Cîte doi şi trei bărbaţi.

Muma

De ! că te-om mărita.
    Şi
Nu te uita chiondoruş [1] la mine.
    Că încă
Nu ştii să torci, nici să ţeşi,
Numai la horă te-ndeşi.
    Nu ştii că
Calul bun din grajd să vinde
Şi mai bun preţ pe el prinde.
    Iar tu
Păzeşti casa cu praştia.

[1] Încruntat.

Şi
Una-două la Marică,
Mucii tot la ea îţi pică.
Şi parcă
Sînteţi două rudişoare,
C-aţi uscat rufe la un soare.
Şi
Te-ai făcut cu dînsa rudă,
După mămăligă crudă.
Şi
Amîndouă mîncaţi dintr-un ciob.
Şi
Amîndouă vă lingeţi mucii.

Fata

Puiul pene dacă face,
Tot ca să zboare îi place.
Că
Ştiu şi traiul de acasă.
Şi
Nu-mi plîng copiii de foame.
Şi
Pe cine îl doare, să-i pese.
Eu îţi zic :
Or dă-mi bărbat, or că plec
Să mă duc să mă înec,
Unde-o fi lacul mai sec,
Că astăzi să lasă sec.

Muma

O să-ţi vie mintea, mamă,
Cînd mi-o creşte păr în palmă.
Tu eşti aceea :
Plete lungi şi minte scurtă.

Că
Gîndeşti că e măritişul păpuşe.
Că una cum a zis:
Bărbatu-l gîndeam păpuşe
Şi el nu-ncape pe uşe.
Şi nu ştii că
Măritişul te leagă de mîini şi de picioare.
Că
Pînă la anul şi gavanul[1].
Şi pe urmă nu poţi zice:
Ducă-se, n-am tors pe el.
Şi
Da-l-aş lui Satana
Plocon de pomană.
Că
Sînt sătulă de aşa sculă.
Ci
Dacă te prinzi în horă, trebuie să tragi danţul.
Şi
Cine intră în cuşcă trebuie să cînte cocoşeşte.
De aceea e mai bine
Nici drac să-ţi iasă-nainte,
Nici să stai să-i dai plăcinte.
Că încă eşti mică şi
Nu ştii pe unde să pişă găina.
Şi
Cîte zboară pe sus încă,
Toate-ţi par că se mănîncă.
Şi
Pe cîţi îi vezi cu nădragi,
Toţi îţi sînt frumoşi şi dragi.
Ca şi aceia,
Orunde vede muiere,
Parcă îl lipeşti cu miere.

---

[1] Aici cu sensul: „naştere, copil".

De aceea
Nu grăbi cu Paştile.
Că
Nici un părinte nu-şi îneacă copiii.
Iar de nu vei asculta,
Poama bună porcii o mănîncă.
Că
Ascultarea e viaţă, iar neascultarea moarte.
Şi
Blagoslovenia părinţilor
Întăreşte casele fiilor.

DESPRE CĂSĂTORIE IARĂŞI

TATĂL ŞI FIUL

Fătul meu !
Omul o nevastă şi o pisică trebuie să aibă în casă.
Că
Toate sînt pînă la o vreme.
Şi
Dacă inima îţi cere,
Te-nsoară ş-îţi ia muiere.
Ca
Să-ţi car la nuntă apă cu ciurul (zăpadă).

Scumpul meu tată !
Omului cu sila poţi să-i iei, dar să-i dai nu poţi.
Că
Lesne e a se-nsura
Şi greu a se dessura.
Că
Muierea are nouă găuri şi multe cere.
Şi
Decît să zic pe urmă „vai de noi", mai bine să zic „vai de mine".
Că
Nevasta nu e cîrpă, să o descoşi şi să o lepezi.
De unde ştie omul ce noroc va nemeri !
Că pe mulţi îi văz
Duminecă cununie

Şi luni la Mitropolie[1].
    În adevăr,
Nevasta cu minte bună
E bărbatului cunună.
    Dar
Rar la om aşa noroc.
    Cum a zis unul :
Fă-mă, de poţi, prooroc,
Ca să te fac cu noroc.
    Că
Ce e frumos la toţi place,
Dar nu ştie-n el ce zace.
    Că te uiţi,
Dinafară măr frumos
Şi înlăuntru găunos.
    Şi
De departe trandafir,
De aproape borş cu ştir.
    Şi
De departe calu-ţi bate,
De aproape ochii-ţi scoate.
    Şi atunci,
Cu lăutari şi cu masă
Aduci pe dracu în casă.
    Că
Pînă nu pui cu omul în plug,
Nu-i ştii boii cum trag la jug.
    Şi
Pînă nu încaleci calul,
Nu-i poţi cunoaşte năravul.
    Sau cum a zis unul :
Cu lăuta şi cu toaba,
Adusei în casă gloaba.

---

[1] La Mitropolie se pronunţau divorţurile.

Şi
Am gîndit că iau pe Stana
Ş-am fost luat pe Satana.
Că
E mică şi a dracului,
Sare-n capul bărbatului.
Că
Alăuta zice din strună :
„O [1], ce frumuşică jună !“
Iar toaba zice : „Lasă, lasă,
Ca s-o vedem şi mireasă.“
Ş-apoi
Viespea, miere după ce nu face,
Sare şi te împunge cu ace.
Şi
Vai de mine, de urît
Sînt sătul pînă în gît !

POVESTEA ĂLUIA

N-a mai rămas, frăţioare,
Cineva ca să se-nsoare,
Că precum cîştig nu este,
De vom lua şi neveste,
Pas apoi de mai trăieşte,
Or în lume pribegeşte.
Că ele nu te întreabă
D-ai negustorie slabă,
Ci : ado, dă-i, cheltuieşte,
La mode mereu croieşte,
Dă bani pe pălărie,
De n-ai, ia în datorie.
Ele privesc la cocoane
Şi la alte mari persoane,

[1] Tipărit : *Or.*

Ce în toată săptămîna
Să-și croiască le dă mîna ;
Asfel și ele să-mbracă,
Nu lasă modă să treacă,
Tot îți cer, tot te frămîntă
Pînă văd că cucu-ți cîntă.
Apoi atunci or te lasă,
Or de tine nu-i mai pasă,
Cît trăiești nu mai vezi pace,
Casa-n iad ți să preface ;
De ocări și de blesteme
Îmbătrînești fără vreme ;
Perii în cap îți albește
Și obrazu-ți încrețește,
Urești lumea, urești viața
Și nu-ți mai veselești fața ;
Amărît îți privești groapa
Și mîngîierea-ți e popa.

E ! e ! fătul meu !
Cine caută nevastă fără cusur neînsurat rămîne.
Și
Alege, alege pînă culege.
Și atunci,
Dacă n-are frumos, pupă și mucos.
Că precum
Bărbat bun și usturoi dulce nu să poate,
Așa și nu să poate
Lînoasă și lăptoasă și grasă,
Să vie și devreme acasă.
Că nu să poate iar
Moarte fără bănuială
Și nuntă fără căială.
Și vine vremea să zică :
Din pricina lui Nicolai urîi și pe sfîntul Nicolai.

Dar însă
Rău este cu rău, dar e mai rău fără rău.
Că
Ceea ce săvîrşeşte muierea, nimenea nu poate săvîrşi.
Şi prin urmare,
Cine-ncalecă măgarul,
Să-i sufere şi năravul.
Că
Unde sînt oi, acolo-s şi foi.
Ci
Cu Dumnezeu înainte.
Şi
Cum ţ-o fi partea.
Că
Ce e scrisa omului trebuie să o pătimească.
Fă şi tu ce face toată lumea.
Şi
Or te însoară, or te fă ostaş, or fă-te călugăr.

POVESTEA ĂLUIA

Mulţi doresc singurătatea, dar eu de ea sînt sătul,
I-am cunoscut bunătatea, mi-a venit acră destul.
Un om singur într-o casă şade ca un surd şi mut,
Mănîncă fără de masă, doarme fără aşternut;
Cînd pleacă din cas-afară, drumu-i e fără soroc,
Umblă ca o pierde-vară, zăbovind din loc în loc.
Prînzeşte unde-i e foame, mănîncă ce o afla,
Unde înserează doarme, aşterne ce s-o-ntîmpla.
În case familiare [1] cu văz bun nu-l priimesc,
E greţos la fiecare, deşi-n faţă îl cinstesc.
De s-ar purta cît de bine şi d-ar umbla ca un sfînt,
Tot îl defaimă orcine şi îi zice paşte-vînt.
Fieştecare îşi teme nevasta, fata de el
Şi să sfieşte să-l cheme să petreacă-n vreun fel.

[1] Aici înseamnă: „cu familie", „de oameni căsătoriţi".

El cît de mult să postească şi să umble nemîncat,
Maţele să-i chiorăiască, tot îi zic că e-mbuibat.
De să duce la vro treabă mai des unde sînt femei,
Curtezan îl fac în grabă, ş-îşi rîd de el între ei.
De să duce la primblare, umblă singur ca un cuc
Şi priveşte cu jind mare la cîţi de braţet se duc.
Unde vede vro figură, vro tînără, vrun pantof,
Stă, să uită, cască gură şi se alege cu of !
Acasă iar dacă vine, trăieşte cu totul prost,
Rareori mănîncă bine, mai mult uscături şi post.
Cînd e bolnav, n-are cine un pahar apă să-i dea,
Moare pînă cînd îi vine un cunoscut a-l vedea.
De are bani, tot găseşte cîte un mai doritor
Şi vine de-l linguşeşte, să-l lase moştenitor ;
Iar de este sărac moare cu zile din necătat,
De patru, fără plînsoare, în groapă e aruncat
Şi să pierde după lume, ca o pulbere în vînt,
Neamul său şi al său nume merge cu el în mormînt.
Nu-i rămîne din viaţă pomenire c-a trăit,
Trăieşte fără dulceaţă, se duce cum a venit.
Iată dar singurătatea, pe care mulţi o slăvesc,
Asta e, zic, bunătatea traiului filosofesc.
Fie, fie dăruită dintru tot sufletul meu,
Aibă-o cui e dorită, mai mult nu o voiesc eu.
Cu Dumnezeu înainte, îmi iau inima în dinţi,
Mă-nsor, cunună părinte, şi zică-mi toţi că n-am minţi.
Cunoscut şi ştiut este c-am mai fost căsătorit,
Am ţinut două neveste şi nici una n-a murit [1].
Una mă lăsă pe mine, pe una o lăsai eu,
De am trăit rău sau bine, să ne ierte Dumnezeu.
Şapte ani trăii cu una şi mereu m-am judecat,
Gîra-mîra totdauna, dar în sfîrşit am scăpat.
Cu a doua făcui casă şi la al zecilea an,

[1] Datele autobiografice sînt reale ; căsătoria cu Ecaterina (Catinca) a avut loc în 10 februarie 1840.

Vrînd să se facă mai grasă, mă urî ș-îmi fu dușman.
Sărace fuseră toate, săracă și acum iau.
Cu doar, c-o fi și cu poate peste mai bine să dau.
Dar însă de loc nu-mi pasă orșicum d-oi nemeri,
Unde o ieși să iasă, sînt deprins a suferi.
Ca un soldat ce-n războaie mai de multe ori a fost,
N-are frică și nevoie ca acel recrut și prost.
Cine n-a umblat cu armă, i-e frică-n mîini să o ia,
În ochi îi e ca o spaimă, îl mănînc cîinii cu ea.
Iar cel învățat îndată o ia ș-o are de joc,
Se aprinde și stă gata se intre cu ea în foc ;
Îl vezi cu fruntea semeață peste armați tăbărît,
Pe moarte or pe viață, nu-i pasă, e hotărît.
Așa și cel ce se-nsoară ș-a tras danțul căsnicesc,
L-a doua ș-a treia oară, frici, spaime nu-l îngrozesc.
Gîra-mira nu-l sfiește, cîntecele i să par,
Cînd să-nvață ș-îi lipsește, duce dorul l-al lor [1] rar.
Omului de orce bine îi vine îmbuibături,
De dulcețuri greață-i vine, dorește și acrituri.
Pelinul amar ca fierea ca o doftorie-l ia
Și mai cu gust decît mierea pe nemîncate îl bea.
Mîngîierea așa iară satură, des cînd o vezi,
Ș-începe a fi amară, de n-o fi și ceva sfezi,
Că unde sînt iubiri multe, sînt și multe-ntristăciuni,
Ca plînsurile la nunte și rîsul la-ngropăciuni.
De cînd lumea, asfel toate a fost și vor fi cum sînt,
Nici s-a putut, nici să poate împotrivă-le cuvînt ;
Cui dar pielea să-nfurnică nevastă-n casă să-și ia,
S-o lase cui nu i-e frică să tragă danțul cu ea ;
Dar nici nensurat, în urmă, să umble prin sat hîrbar [2],
Că-și găsește de îi curmă drumul din sat vreun par ;
Pentru că-n sfînta scriptură e-nvederat și citim,
Unde dă învățătură în lume cum să trăim.

---

[1] Tipărit : *alor*.
[2] Hoinar.

Ca una din trei la număr să-și aleagă cinevași:
Or însurat, or călugăr, or să se facă ostaș.

Iubite tată!
Toate fonfoloagele[1]
Își aștept noroacele.
Și
Măgarul să vinde tot în oborul armăsarilor.
Ș-acolo
Și pentru calul șchiop se găsește surugiu[2].
Dar
Cioara în loc de privighetoare nu se poate vinde.
Că
Unuia îi place popa, altuia preoteasa și altuia fata popii.
Și
Gustul dispotă[3] n-are.
De aceea zice:
Caută muiere să-ți placă ție, iar nu altora.
Și
Cu funia altuia nu te lăsa în puț.
Că
Nu e frumos ce e frumos, ci e frumos ce îmi e frumos.
Și
Nu este bun ce este bun, ci este bun ce-mi place mie.
Dar însă
Ce-mi e drag fuge de mine
Și urîtul calea-mi ține.
Ș-apoi
Cine cade de sine
Să plîngă i-e rușine.
Că
Nebunul pe mai-marele său nu-l cunoaște.

---

[1] Nătîngele.
[2] Vizitiu (călare pe unul din caii trăsurii).
[3] Dispută, discuție în contradictoriu.

Țara piere de tătari și ea bea cu lăutari.
Și
Totdauna gîra-mîra și trai cu vătrai.
Nu crede, bărbate, ce vezi cu ochii, ci crede ce-ți spui eu.
Muierea
Îți judecă pe dracul și ți-l scoate și dator.
Și
Atunci îți iei ale trei fuiere[1] și lumea în cap.
Și
Te duci opt cu a brînzii.
Sau
Te duci unde au dus mutul iapa și țiganul cîrlanul.
Că
Muierea a-mbătrînit pe dracu.

POVESTEA VORBII

Un om, de mult, de cînd vacu,
Se învecinea cu dracu :
El avea o moșioară
Și dracu o fîșioară ;
Îns-a omului lucrată
Ca o grădină curată,
Iar a dracului băltoasă,
Glodoroasă și ghimpoasă.
Și așa dracu, ca dracu,
Vrînd să-și mai lărgească lacu,
Păzește cînd nu e omul,
Îi zmulge din margini pomul,
Cîte puțin-puțin sapă,
Cade pămîntul în apă ;
Vine omul în livede,

[1] Fuioare. Expresia, ca și următoarele, înseamnă : fugi, o iei la sănătoasa.

Tot răul făcut îl vede,
Întreabă, răspunde dracul
Că pîn-aci i-a fost lacul
Şi că aci e hotarul,
Unde ş-a bătut el parul.
Bietul om iarăşi îl lasă,
Merge necăjit acasă,
Dracul iarăşi mută parul
Ş-îşi mai lărgeşte hotarul.

Vine omul, iar să ceartă,
Îi arată şi pe hartă
Că i-a-mpuţinat pămîntul
Şi că-şi are tot cuvîntul[1].
Într-aceste zise dracul :
— Ce tot ceartă în tot vacul ?
Or tu să pierzi o moşie,
Or lacul al tău să fie ;
Ai să facem învoire,
Cu zapis, cu întărire,
Ca să fiu fără simbrie
Să-ţi slujesc acasă ţie,
Dar însă numai atîtă,
Pe o vreme hotărîtă,
În care să-ţi fac tot treabă
Una după alta-n grabă ;
Iar cît n-ai avea poruncă,
Ca să mă pui la vreo muncă,
Şi la mijloc timp va trece,
Pînă cînd să număr zece,
Atuncea a ta moşie
Cu totul a mea să fie ;
Iar pe cît vei avea treabă,
Poruncită tot în grabă,

[1] Toate motivele (de a se plînge).

Atunci şi a mea fîşie
S-o iei drept a ta moşie.
Zise el : — Cît despre asta,
M-oi sfătui cu nevasta ;
Stăi aici, pînă m-oi duce,
Şi răspuns îţi voi aduce

Se duce dar şi vorbeşte,
Cu nevasta sfătuieşte
Ce meşteşuguri să puie
Pe dracul ca să-l supuie,
Să-l facă-n necaz să crape,
Şi de gîlceavă să scape.
Socotindu-se nevasta
Îi zise : — 'n pricina asta
Fă zapisul, te-nvoieşte,
Tocma după cum voieşte,
Că ştiu eu să-i dau lui muncă,
O dată, dintr-o poruncă,
Numai nu uita, ci scrie
Şi mie supus să-mi fie.

Asfel dacă sfătuieşte
Şi cu dracul se-ntîlneşte,
Făcu zapis, în el scrise
Toate cele mai sus zise,
Ş-acasă dacă-l aduse,
Să-i argăţească îl puse ;
Dracul iar la tot cuvîntul
Se pornea iute ca vîntul
Şi îndată-n mare pripă
Făcea lucrul ca-ntr-o clipă
Şi isprăvind venea-n grabă,
Zicînd : — Mai dă-mi ş-altă treabă.
Ş-atît făcea orce iute,
Încît cînd îi zicea „du-te !",

El răspundea : — Este gata,
Poruncește-mi acum alta.
Omul alta-i da să facă,
Neavînd timp nici să tacă,
Că cum îi zicea din gură,
Îl făcea-ntr-o-nvîrtitură ;
Omul tremura de frică,
Neștiind ce să-i mai zică,
Și cît pe aci, săracul,
Era să-l încurce dracul ;
Iar femeia lui cum vede,
Vreme fără a mai pierde,
Merse-n pripă, se ascunse,
Un păr de supsiori smulse,
Ieși, i-l dete în mînă
Ș-îi porunci ca stăpînă,
Zicînd : — Apucă-ndreptează
Acest păr întins să șază,
Orcum știi mi-l descovoaie,
Dar de-l rupi, dai de nevoaie.

Dracul, luînd păru-n grabă,
Zise-n gîndu-și : „Ce mai treabă !"
Ș-începu să-l netezească,
Să-l întinză, să-l sucească,
Îl bagă-n gură, îl moaie,
El mai rău se încovoaie ;
Îl mai ia iar, îl mai linge,
Mereu în gură-l întinge [1],
Ia în degete,-l netezește,
Să-l întinză se muncește ;
Dar geaba, nu se-ndreptează,
Mai mult să-ncîrlionțează ;
Se necăjește, se zburdă,

[1] Moaie, udă.

Dar toate-i era de surdă ;
Parcă îi venea să crape
Gîndind moşia să-şi scape,
Fierbea-n el de ciudă fierea.
Cum să-l rămîie [1] muierea ?

Se făcu-n acea zi seară,
Mîine îl apucă iară,
Ş-a treia zi înserează
Şi el tot nu-l îndreptează.
Trecu săptămîna, luna,
Căznindu-se tot într-una ;
Fămeia tot îl zoreşte,
Strigînd : — De, de ! isprăveşte
Şi du-te de ado apă,
Că fierea în mine crapă
D-atîta multă zăbavă,
Fără să faci vro ispravă.
El merge apă s-aducă
Şi iar de păr se apucă ;
Ea iarăşi îl mai strigă :
— Hai de-mi fă o mămăligă !
El ş-aceasta isprăveşte,
Şi iar părul netezeşte ;
Ea îl strigă iar să saie,
Ceva lemne să mai taie ;
Ş-abia iar ia păru-n mînă,
Ea la altceva îl mînă :
El, neavînd cuvînt, tace,
Cînd una, cînd alta face ;
Vai de el, dracul, sirmanul,
Căznind îi trecu şi anul !
Al doilea an porneşte,
Tot cu părul se munceşte ;

---

[1] Să-l învingă, să-l întreacă.

De necaz, să se înece,
Că şi al treilea trece.
Anii trecea şir ca lanţul
Şi muierea-l juca danţul,
Tot mereu să-i imputeze,
Părul ca să-l îndrepteze;
Ş-atît să necăjea dracul
Cu pustiul păr, săracul,
Cît începu să-i albească
Părul şi să-mbătrînească,
Ba şi cocoşat rămase,
Neviindu-i să se lase
O muiere să-l supuie
Şi moşia să-şi răpuie[1];
Dar în cele după urmă,
Moarte, care toate curmă,
Scăpă şi de dînşii dracul
Şi iar îşi stăpîni lacul.
Dar cocoaşa din spinare
Şi barba crescută mare
I-au rămas ca moştenire,
Spre vecinică pomenire:
Că muierea de cînd vacul
A îmbătrînit pe dracul.

De aceea zice proverbul:
Cine n-a văzut pe dracul, să se uite la tine.
Şi
Eşti dracul împelițat.
Dar şi
Copiii oamenilor sînt draci goi.
Pentru care zice:
Nici dracului nu-i da în gînd să o facă asta.

---

[1] Piardă.

Unii zic:
Dracul mă învăţă s-o fac asta.
Dar
Şi dracul poartă ponos[1].

POVESTEA VORBII

Un zgîrcit odată, cînd era să moară,
Se tîrî cu-ncetul la strînsa-şi comoară
Ş-începu cu galbeni gîtul să-şi îndoape,
Ca, murind, cu dînşii în el să-l îngroape;
Cînd făcea aceasta, vine fără veste
Un nepot să-l vază ce fel îi mai este;
Şi privind la dînsul cu mirare mare
Cum înghiţea aurul ca pe o mîncare,
Începu a zice şi cruce a face:
— Ucigă-te toaca, ce îl înveţi, drace?
Iar dracul răspunsul nevăzut îi dete:
— Ba, ucigă-l toaca pe unchiu-ţi, băiete,
Că nici chiar eu însumi, de-mi zic drac anume,
Şi aceasta încă n-am văzut-o-n lume.

Prin urmare dar,
Pe omul la mai mari drăcii îl taie capul.
Însă
Gunoiul din ochiul altuia îl vedem şi bîrna din ochiul nostru n-o vedem. (Evang[2].)
Ş-apoi,
La unii unele şi la alte altele.
Zice cineva că
Muierea necertată e ca moara neferecată, nu macină bine.

---

[1] Nume rău.

[2] Reproducere liberă a unui pasaj din *Evanghelia* lui Matei (VII, 3) sau Luca (VI, 41).

Dar
Toate ca toate, numai dragoste cu sila nu să poate.
Altele sînt iar :
Bărbatul să aducă cu sacul, muierea să scoață cu acul,
tot să isprăvește.
Pentru că
Omul de hoțul din casă nu să poate feri.
Ș-apoi vii la povestea cîntecului :
Punga plină pînă-mi fuse,
Mîndra pe mînă mă puse,
Cînd veni la jumătate,
Mîndra mă dete la spate,
Cînd de loc nu mai sunară,
Mă dete pe uș-afară.

POVESTEA VORBII

Un tînăr, din întîmplare rămîind la ochi beteag,
Să-nsură ca fiecare cu plăcere și cu drag ;
Își luă de nevestică p-o fată care-l voi,
Pentru c-avéa stăricică prea lesne se învoi.
El d-a doua zi de nuntă pînă-n șase-șapte ani,
Cu-ngrijirea lui cea multă, pînă cînd avu și bani,
Orcînd pleca de acasă ș-înapoi se întorcea
Toate cele pentru masă cu braț plin le aducea ;
Și nevasta lui cea dulce degrab la scară zbura,
Și de cele ce aduce mai curînd îl ușura.
Pînă fu așa, bărbatul nu avea nici un cusur,
Cu adusul și căratul fu frumos ca un răsur ;
Cînd n-avu și-ntr-o zi numa cu mînă goală veni,
Nevasta lui și acuma cînd ieși ș-îl întîlni,
Văzînd că-n mîini nimic n-are de cele ce o-ngrășa,
Îl privi-n ochi cu mirare, zicînd către el așa :
— Dar ce ai pățit, bărbate ? Ochiul cine ți l-a scos ?
Uite pocitură, frate ! Ț-ai slutit ochiul frumos !

El privindu-i vreme lungă ochii ei cei drăgăstoşi
Cunoscu că pentru pungă i-a fost căutat miloşi,
Şi legănînd capul zise : — Dar ce, dragă, pîn-acum
Ţ-a fost vederile-nchise, de nu vedeai nicidecum ?
Şapte ani trăii cu tine cu acest slut ochi al meu,
Ş-acum stai, te miri de mine, ca cînd nu-s tot acel eu ?
Nu cumva avui perdele în ochii-mi de nu cătai,
Ci tot în mîinile mele şi în pungă te uitai ?
Zise ea : — Cu de aceste nu poţi să te îndreptezi,
Aceea ce zic eu este, vedeai, dar acum nu vezi ;
Că dintru întăiaşi dată de erai cum eşti acum,
Chiar să fi-mbătrînit fată, nu te luam nicidecum.
Bărbatul scîrbit în sine de un asfel de cuvînt,
Mai vîrtos cunoscînd bine că banii sînt unde sînt,
Pleacă pentru vreme lungă, fuge, lumea în cap ia,
Ca iar cînd i-o suna-n pungă, atunci să vie la ea.

Fătul meu !
Ariciul cu meşteşug să prinde şi vrabia cu mei.
Şi
Copilul cu leagănul se amăgeşte şi tace.
Că
Verdarea [1] cearcă copaciul, şi mai slab unde găseşte acolo ciocăneşte.
Şi
Calul cunoaşte ce om îl încalecă, pe fiecine nu trînteşte.
Dacă îl vede că este
Lă-mă, mamă, ti pă mine, că azi este tîmbătă.
Atunci
Îl îmbrobodeşte ca pe o muiere.
Şi
Îi pune ţestul [2] în cap ş-il întoarce ca-n dulap. [3]

[1] Ciocănitoarea.
[2] Capac cu care se acoperă pîinea pusă la copt.
[3] Scrînciob.

Ba încă,
Îl bagă supt pat ș-îl pune să cînte cocoșește.
Iar
Cine e vrednic scoate și îmbucătura din gura omului.
Și
Știe ca lumea să trăiască.
Că
Muierea este vas slab, de nimic să necăjește și cu nimic se îmblînzește.
Și
Te joci cu ea ca cu o păpușe.
Și
O faci de joacă înainte-ți pe taler.
Că
Cu binele de nu vei putea, iar cu răul nu faci nimica.

Iubite tată!
Bani d-aș avea, m-aș însura.
Cum a zis unul:
Cu pușcă seacă la vînat să nu pleci.
Că
Osul gol nici cîinele nu-l roade.
Și
La copaciul fără poame nimenea nu aruncă piatră.
Cum a zis altul:
— De ce nu te-nsori? — N-am bani. — De ce nu cîștigi?
— N-am noroc. — De ce nu mori? — Căci nu-mi vine moartea.
Să iau zestre, mi-ar zice:
Se scaldă-n zestrea muierii.
Însă
Găina nu să poate cu două, cu pui și cu oau.
Că
Cine se bucură la avere, el ia fără plăcere.

Ș-apoi vine la vorba ăluia:
Zestrea îmi șade în lacră (ladă),
Și eu cu sluta pe vatră.
Și
De dorul bogatului
Luai fata dracului.
Și
Mă făcui pentru bani mulți
Olăcar[1] de cai stătuți[2].
Și
Pentru bani luai bătrîn
Și mă băgai la stăpîn.

POVESTEA VORBII

Într-o dimineață pe ceață, pe fum,
O cadînă p-alta întîlnind pe drum,
O întrebă: — Soro! or pățiși cevași?
Asfel pînă-n ziua încotro plecași?
— Ba, lele, — răspunse — n-am vreun alt zor
Decît silesc iute s-ajung la obor,
Să găsesc să-mi cumpăr un magar și eu,
D-o veni vreunul în norocul meu.
— Ce să faci cu dînsul? o întrebă iar.
— Iacă, — ea răspunse — că să-l am să car
Cînd lemne, cînd apă, cînd altceva greu,
S-am adică-n curte ajutor și eu.
— O, Doamne! — îi zise prietina ei —
De ce-ți trebuiește magar să-ți mai iei?
Mai bine-ngrijește să-ți iei un bărbat,
Și fă și tu c-alte ce s-a măritat:
Că magarul numai apă-ți va căra,
Lemne ș-alte cîte le vei cumpăra,

[1] Vizitiu de cai de poștă.
[2] Rupți de oboseală.

Iar bărbatu-n vreme hamal o să-l ai,
Din zi pînă-n noapte, bani fără să dai
Începi săpun, sare ş-alte-i porunceşti,
Pîn' la lumînare cerînd îl speteşti.
Şi aşa cadîna d-obor s-a lăsat
Şi fără zăbavă ş-a luat bărbat.

Asfel dar săracul e ca un hamal,
Cară-n zi şi-n noapte, cară ca un cal,
Că de nu aduce, este vai de trai,
Nu poate să ţie casa cu vatrai,
Ci să se gîndească, cînd se va-nsura,
Ca să nu înceapă-n urm-a fluiera,
Că de nu este numai să te-nsori, să pupi,
Ci-s mai multe care cer să le astupi.

  Asfel dar
Cei mai mulţi astăzi se bucură la zestre.
  Şi
Cînd vor fi la mijloc banii,
Nu să mai întreabă anii.
  Zicînd :
Găina bătrînă face zeama bună.
  Fiindcă
Are în palmă să-i scuipe,
La ochişori d-ăi de vulpe (galbeni).
  Şi
Fie ca o naibă,
Numai bani să aibă.
  Pentru că
Miile şi sutele
Mărită pe slutele.
  Că
Zestrea toate le astupă,
Ea şi pe dracu îl pupă.

Şi aşa nu rămîne
Nici mărgea neînşirată,
Nici fată nemăritată.
Dar însă la firea mea,
Decît să mănînc mămăligă cu unt şi să mă uit în pămînt,
Mai bine pîine cu sare şi să mă uit la ea ca la soare.
Pentru că
Totdauna fetişoara
Mărită pe fetişoara.
Deşi,
La vreme de nevoie, fiece lătură stinge focul,
Dar şi rău împute locul.
Ci
Mai bine un dram de nuriţe [1]
Decît un car de frumuseţe.
Că
Mai mulţi se uită la mireasă decît la ginere.
Iar
Bărbatul să fie puţintel mai frumos decît dracul.
Cum a zis un băiat :
Mai mulţi întreabă de mama decît de tata.
Fiecare zice :
Ce folos de multă albeţe, dacă n-are un vino-ncoace ?
Că
Piperul e negru ş-îl pun dasupra pilafului.
Şi
Zapada albă o udă cîinii.
Că
A venit sulimenită
Şi să duce terfelită.
Şi iar :
Ce folos de chip frumos, dacă nu e lipicios ?
Că
Are chip frumos, cu dar,

[1] Farmec, drăgălăşenie, graţie.

Ș-îi e vorba de văcar.
Fie,
N-am ochi să-l văz.
Și
Fie măcar aurit,
Nu-l voi, nu-mi este dorit.

POVESTEA ĂLUIA

Amorul nu poartă-n lume
Ca norocul mare nume,
Dar de noroc nu duc dorul,
Mai bun găsesc pe amorul.
Bun ar fi fost și norocul
D-ar fi c-amoru-n tot locul;
Dar el la rare părți vine,
Nu c-amorul la orcine.
Norocului îi e silă
De cei ce plîng ș-îi cer milă,
Dar amorul în tot vacul
Mîngîie și pe săracul.
Că pe noroc cîți îl cheamă
N-aude, nu-i bagă-n seamă,
Dar amoru-n orce vreme
Vine și fără să-l cheme;
Norocul din întîmplare
Ajută pe oarecare,
Dar amorul lumea-ntreagă
O unește și o leagă;
Noroc chiar și să nu fie,
Lumea poate să se ție,
Dar amorul să lipsească,
Toți pot să se prăpădească.
Norocul unde se duce
Posacia cu el duce,
Dar amorul înzîmbește

Or pe unde se ivește ;
Căci norocul la cîți vine
Dă și griji pe lîngă bine,
Îi bagă în neodihnă,
De nu l-e nimic în ticnă,
Le dă gînduri în tot ceasul,
Să tem, tremur în tot pasul
Să nu-și supere norocul
Și să-și întoarcă cojocul ;
Că el de loc nu e dornic
Și tot într-un loc statornic
Pe loc binele își stoarce,
Și fuge, nu să întoarce.
Dar amorul la cîți trece
Pîn' la mormînt îi petrece,
Și nici atuncea nu-i lasă,
Ca norocul, ce nu-i pasă,
Ci și pe ale lor oase
Varsă lacrămi dureroase,
Le rîdică monumente,
Cele mai tari elemente
Le zidește chimitire
Spre vecinică pomenire.

Iar dacă din vreo parte,
Încă trăind se desparte,
E-n amestec și norocul,
Și nu i-a fost întreg focul,
Că nu-l tratez cumsăcade,
D-aceea fuge, nu șade.
Căci cei mai mulți prin tot locul
Mai mult cinstesc pe norocul.
Pentru bogății ș-avere,
P-amorul trec cu vedere,
Ba îi și dau cu piciorul

Şi pe urmă îi duc dorul.
D-aceea în aşa locuri,
Unde îl iau în batjocuri,
E numai umbra-i cea rece,
Cu întregimea-i nu trece,
Şi în mai mult timp nu ţine,
Ci minuturi prea puţine,
Că-ntr-a sa prietenie
Nu-i place făţărnicie,
Diplomatica ureşte,
Viclenia n-o voieşte ;
El slăveşte în viaţă
Un adevăr cu dulceaţă,
Şi o dreptate cinsteşte,
Aceasta îl mulţămeşte.
La neam, l-averi nu să-nchină
(Lumea de pilde e plină),
La el săracul e una
Cu cel ce poartă cununa,
Înţeleptul şi nebunul
La el amîndoi sînt unul.
Mîndru de loc nu se ţine,
Petrece cu fiecine,
Pe nimeni nu osibeşte,
La toţi d-a rîndul zîmbeşte ;
D-aceea uneori mintea
Îşi apără de el cinstea,
Îl ia-n rîs, nerod îl face,
Zicînd : de una nu-i place,
Că e copilăros foarte
Şi nu ştie să se poarte,
Jucăria prea i-e dragă,
Adesea la ochi să leagă,
Şi la hori, la nunţi se duce
D-a mijile să apuce,

Bun cu nebun să-mpreune,
Prost cu-nţelept să adune,
Danţul căsnicesc să tragă,
Fără să se înţeleagă,
Tot cu gîr-mîr să trăiască,
Vecinic să se amărească.
Bine zice, aşa este,
Amorul face aceste.
Ia chemaţi, zic înainte,
Pe prea înţeleapta minte
Şi îi faceţi întrebare
D-a norocului purtare :
Cum umblă el ? ce lucrează ?
Ce face el ? şi să vază
Au nu şi el tot orbeşte
Aleargă şi se roteşte
Şi drumuri drepte nu ţine,
Ci merge pe unde-i vine,
Şi la-nţelepţi nu alege,
De simţitori nu-nţelege,
Ci-n fuga lui se izbeşte
De orşice întîlneşte
Ş-aci numai pe brînci cade
Peste buşteni şi stînci şade,
Carii nu ştiu să trăiască
Nici pe alţi să folosească.

. . . .

. . . .

Prea bine zice ţăranul,
N-are greşală, sirmanul !
Că norocu-i un prost mare,
Ştiinţă de nimic n-are,
Cu hîrca cu totul goală,
Ca un netrecut prin şcoală
Ce n-a-nvăţat socoteala,

Ca să știe împărțeala,
Să judece cînd împarte,
Să facă tutulor parte,
Ci azi vezi că la unii
Dă nerozește cu pumnii,
Umple ladă peste ladă
Și claie peste grămadă,
Iar pe alți săraci îi lasă,
De n-au nici pîine în casă.
Pe lîngă aste cuvinte,
Mai întrebați iar pe minte
De norocul să vă spuie
Au el tiran cumplit nu e,
Au nu de el firea zbiară
Ca de o cumplită hiară ?
De cine a fost el dornic ?
În ce loc a fost statornic ?
Au nu joacă el o lume
Ca cu jucării de glume ?
Aci să-nalțe, să suie,
În slavă pe tron s-o puie,
Aci iar jos s-o pogoare,
S-o răstoarne supt picioare ?
Au nu din om în om trece,
Cînd un, cînd alt lăsînd rece,
Și binele tot își mută,
Vremelnic îl împrumută ?
De aceea nu-i duc dorul,
Mai bun găsesc pe amorul.

Fătul meu !
Am lungit vorba.
Că
Unde e dragoste multă e și urîciune multă.
Cotoiul dacă îmbătrînește, șoareci mititei iubește.

Şi
Bătrînul iubeşte pentru tînăr, iar tînărul pentru bani.
Şi aşa
Te pupă în bot şi-ţi ia din pungă tot.
Însă
Ne-am depărtat cu povestea.
Ci
Să o lăsăm încurcată.
Şi
Să venim iar la prochimen [1].
Aşa e omul,
El altuia dă povaţă
Şi pe sine nu se-nvaţă.
Că
Cine e mursicat [2] de şarpe se păzeşte şi de şopîrlă.
Însă
Cine cade în gîrlă, el de ploaie nu să mai fereşte.
Omului
Nimenea nu poate să-i dea minte şi noroc.
Deşi a zis oarecine :
Fă-mă, mamă, cu noroc şi mă aruncă-n gunoi.
Dar
Nu e vorba aia (sau) aie e vorbă.
E ştiut că
La o fată mare şi un măgar zbiară la uşe.
Însă
Bărbatul temător [3] îşi învaţă nevasta curvă
Şi stăpînul scump [4], sluga hoaţă.
De aceea zice :
Sărută pe oarba, dar îi caută şi în ochi.
Ci cînd vei să-ţi iei nevastă,
Uită-te la muma-sa şi cunoaşte pe fie-sa.

---

[1] Obiectul convorbirii.
[2] Muşcat.
[3] Gelos.
[4] Zgîrcit.

Şi mai vîrtos,
Precum îi este firea
Aşa şi nărăvirea.
Că
Şi curvele poartă rochi,
Dar le cunoşti după ochi.
Ş-apoi
Cea din toate mai vestită
Cere să-i zică cinstită.
Ştie că
Cinstea e mai scumpă decît toate.
Dar
Căţeaua pîn' nu pleacă prin mahala,
Cîinii nu să iau după ea.
Umblă întărîtînd cîinii prin mahala.
Întrebînd :
Vecinică surioară, bărbatul meu e la moară,
Nu ştiu oare o să vie, or să-mi iau altă soţie [1].
Şi
Vecină, dă-mi bărbatul tău, ce-mi ţii pisălogul meu ?
Una gîndeşte ş-alta vorbeşte.
Dar ele sînt :
Trage-mă tu mereu
Şi lasă să plîng eu.
Şi
Din gură : fugi la nevoi,
Din inimă : vin', că voi.
Şi atunci,
Decît să-şi păzească cineva nevasta, mai bine crîngul cu iepurii.
Că ea e
Ca pisica, sapă şi înveleşte.
Însă
Dumnezeu nu sparge două case.

---

[1] Tovarăş, soţ.

Că
Își nemerește sacul petecul.
Și
Vine rînced lîngă muced.
Și
Își găsește tingirea capacul.
Cine-i vede zice :
Și ea, și el, amîndoi,
Vai de ei ! două nevoi.
Și
Trăiesc împreună
Ca pîinea a bună.
Toți zic că
Două muieri într-un loc
Nu trăiesc, să cert de foc.
Dar e vorbă :
Pînă nu ne potrivim,
Amîndoi nu ne-ncuscrim.
Căci
Prostul cu prost cînd trăiește,
Lesne se îngăduiește.
Și atunci,
Parcă i-a făcut un tată și o mumă.
Și
Parcă a tunat și i-au adunat.

POVESTEA VORBII

Oareunde [1] iară bărbați și neveste
Au mers să pețească, obicei cum este ;
Priviră, văzură, vorbiră de fată
Și se învoiră cu mumă, cu tată.
Acuma rămase să bea aldămașul
D-alde cuscru, socrul și de alde nașul.

[1] Undeva.

Aşa el şi zise : — Draga tatii fată,
Du-mi-te de scoate niţel vin îndată.
Ea luînd o oală, o spălă, o şterse
Şi în grab cu dînsa în pivniţă merse.
Dacă văzu tat'său că prea zăboveşte,
Mumi-sii îndată zicînd porunceşte :
— Du-te curînd, dragă, dumneata de scoate,
Că, pe cum bag seamă, copila nu poate.
Mergînd ea, găseşte în plîns pe copila
Şi privind la dînsa i s-aţîţă mila,
Să sperie,-ntreabă : — Ce ai, drăguliţă ?
Ia spune-mi şi mie, spune-mi, măiculiţă.
Atunci fata-ncepe şi îi zice : — Mamă !
Acum, cum vezi bine, mă mărit să cheamă,
Aşa, să zic dară, o şi făcui asta,
Ş-am rămas grea-ndată, ca toată nevasta.
Am făcut acuma, să zic, şi pruncuţu
Şi îi puse naşu numele Vlăduţu ;
Îl vezi gras la faţă, frumos ca un soare,
Creşte, se înalţă, merge ş-în picioare ;
Umblă şi aleargă, să joacă prin curte,
Cu izmene albe şi cu haine scurte,
Încalecă băţul, sare tăietorul,
Se duce îndată, apucă toporul,
Abia îl rîdică, pe umăr îl pune,
Toporul greu foarte puterea-i supune,
Neputînd să-l ducă, cade, îl doboară,
Îi retează gîtul şi aci-l omoară.
Aceasta cînd zise, începu să strige :
— Of, Vlăduţu mamii ! moartea ta mă frige,
Inima-mi răneşte, viaţa-mi scurtează,
Că n-o să mai poată mama să te vază.
Muma cum aude plînsul fiicii sale,
Şi ea se porneşte să strige cu jale :
— Of ! vai ! Duţu mamii ! of, drag nepoţele !

Prea avuşi în lume zile puţintele!
Tatăl logoditei, văzînd că acuma
Cu vin nu mai vine nici fata nici muma,
Pleacă după ele,-n pivniţă se duce
Să vază ce este, vin de ce n-aduce.
Şi dacă le vede plîngînd p-amîndouă,
Începu să-ntrebe: — Ce vă este vouă?
De ce vă e plînsul? Spuneţi-mi şi mie!
Minunea ta, Doamne, asta ce-o să fie?
Atuncea şi muma şi fata se puse
Şi îi povestiră cele de sus spuse.
Aceste cuvinte auzind şi dînsul,
Cu ele-mpreună porni şi el plînsul:
— Of! of! vai de mine! cum ne calcă focul!
Of! cum, nepoţele, te omorî jocul!
Făcut, crescut gata, scos din tot necazul,
Cum nu trăişi încă să-ţi mai văz obrazul!
Aşa ei grămadă rămîind să plîngă,
Făcură pe oaspeţi la ei să se strîngă.
Dacă îi întreabă şi le spun pricina,
Le-au răspuns cu toţii: — A voastră e vina,
Căci lăsaţi toporul încolo-încoace,
Ca să-l ia copilul, cu el să se joace;
Dacă tăieţi lemne, nu-l băgaţi în casă,
Plîngeţi dar acuma, nouă nu ne pasă.
Iar unul dintr-înşii vrînd să-i mai mîngîie:
— Lăsaţi, — zise — frate, plînsul să rămîie,
Casa nu vă [1] spartă c-a murit băiatul,
Sînteţi încă tineri ş-o să faceţi altul.
Un vecin, l-aceste ce prin gard privise

[1] Vă e. Elipsa verbului se explică prin analogia cu pronunţarea populară *le* pentru *le e* şi *ne* pentru *ne e* (deseori prezentă în versurile lui Pann); această pronunţare a făcut pe vorbitori să considere că pronumele singur poate îndeplini şi funcţia verbului, şi astfel construcţia s-a extins şi la pers. a II-a pl.

Şi auzind toate, către dînşii zise :
— Unde a tunat de v-a adunat !

Dar însă
Nu trebuie să rîdem de zidirea lui Dumnezeu.
Că
Cine a făcut pe bunul
A făcut şi pe nebunul.
Şi
Cine-a făcut pe bogatul
A făcut şi pe argatul.
De aceea să nu zicem :
Urît tată l-a făcut (sau a avut).
Şi
După ce e prost, îl cheamă şi Vladu.
Şi
După ce e urît, bea şi tutun.
Şi
Parcă e lovit peste obraz cu leuca.
Şi
L-a băgat mumă-sa în ladă şi l-a mîncat moliile.
Că adesea
Mai multă înţelepciune găseşti în feţele cele urîte decît în cele frumoase.
De aceea
Nu te uita-n pocitura-i,
Ci vezi ce iese din gura-i.
Dar
Unde e minte multă, e şi nebunie multă.

POVESTEA VORBII

Au plecat odată unii să peţească,
Ş-au mers la o fată ca să o privească.
Dacă se uitară ei în bătătură

Și pe fata-n spate dacă o văzură,
Fără să vorbească, cu toți împreună,
Năvălind dodată, i-au dat ziua bună.
Fata, fără veste văzîndu-i grămadă,
Cu necaz în sine, zise-n vînt cu sfadă:
— O, fir-ar pustie[1] casă fără toacă!

* * * * * * * * * * *

Ei o întrebară: — Maică-ta ce face?
Fata le răspunse: — Șade-n dos și tace
Și din două rele face una bună.

* * * * * * * * * * * * *

— Dar tată-tău unde-i? — S-a dus ca să vie.
— Vine curînd oare? — Eu nu știu, el știe:
De va da d-a dreptul, o să zăbovească,
De va da d-ocolu,-n grab o să sosească.
— Dar lelea-ta unde-i? Ea răspunse iară:
— Își plînge-n cămară rîsul d-astă-vară.
Auzind acestea ceia ce venise,
Fără să-nțeleagă fata ce le zise,
Pe muma-i cătînd-o, de dînsa dădură,
Stînd, cîrpind supt umbră la o vechitură.
Îi dau bună ziua, îi spun pentru fată
Cum că la răspunsuri le păru ciudată,
Și că nu putură vorba-i să-nțeleagă,
Ce răspuns le dete nu pot să-i aleagă.
Muma ei răspunse: — O știu, așa face,
Ea tot cam în pilde să vorbească-i place.
Deci ei o rugară să le tîlmăcească
Vorbele copilii ce-o să-nchipuiască.
Muma fetii zise: — Dacă vă[2] mirare,
De a vi le spune nu e lucru mare.
Casa fără toacă, copila ce zise,
E că n-avem cîine, care trebuise

[1] Blestemată.
[2] Vă e.

Să latre, să spuie din poartă, d-afară,
Să ne dea de știre că streini intrară.
De tatăl său iară v-a zis ea, pesemne,
Fiindcă dus este cu carul la lemne,
Și d-o da d-a dreptul, e un noroi mare
Ș-o să zăbovească aci, prin urmare,
Iar ocolind drumul, atuncea să știe
Că n-are zăbavă, curînd o să vie.
Ceea ce vă zise de soru-sa iară
Că-și plînge-n cămară rîsul d-astă-vară,
E că, ca mireasă, din rîs și din glume,
Se pomeni groasă, ca toate din lume,
Ș-acum vrînd să nască, că i-a sosit ceasul,
Plînge și să vaită și își suflă nasul.
De vorba iar care v-a zis pentru mine,
Mă căznesc aicea, precum vedeți bine,
Din aceste două cămăși rupte, rele,
Să fac una bună, d-oi putea, din ele.
Așadar acelor, din aste cuvinte,
Mult le plăcu fata, că este cuminte,
Și fără zăbavă îi și pomeniră
Cum că ei pe dînsa s-o ceară veniră.
Atunci muma fetii lucru din mîini lasă,
Să le facă cinste, îi poftește-n casă.
Apoi și îndată pe fata o mînă,
Cum e obiceiul, să sărute mînă.
Mergînd dar copila, pe loc cum să pleacă
Să sărute mîna, metanii să facă,
Un ce deodată sună, din greșală,
Din care îndată ieși miroseală.
Muma-i de rușine-n grab scoțînd șervete,
Tutulor prin mînă cîte unul dete,
Zicînd : — Iertați, oameni, greșala făcută,
Ponos nu ne puneți, faceț-o tăcută.
Fata stînd da fată ș-aceasta cum vede

Cu o supărare pe loc să repede,
Le zmulge din mînă șervetele toate
Și fără să-i pese aste vorbe scoate :
— E ! vouă vă [1] lesne că gata vă vine,
Dar ia să mă-ntrebe cineva și pe mine
Cîte greșeli d-aste, mari și mititele,
Am scăpat eu pînă le țesui pe ele !
Ieșind ei pe poartă, cum le-a luat darul,
S-a-ntîlnit cu tat'său, ce venea cu carul,
Și îi povestiră din fir pînă-n ață
Pentru ce veniră ei de dimineață.

El văzînd în june ce prostie zace,
Nu-și mai spuse gîndul, să zică nu-i place,
Ci-ncepu de fată multe să vorbească,
Și rele și bune, vrînd ca să-i gonească,
    Zicînd :
Nu crez c-o fi Stana noastră
Cum o cereți dumneavoastră.
    Că
Umblă noaptea ca liliecii (selinistă [2]).
    Și
E nebună, lunatică,
Umblă ca o zănatică.
    Și
De rea, cîmpii nu o-ncap,
Își ia poalele în cap.
    Iar lelea-sa
A mîncat astă-vară prea multă miere
Și-acuma are la inimă [3] durere.
    Și
Ieri se juca între fete

---

[1] Vă e.
[2] Lunatică.
[3] Stomac.

Ș-astăzi șade-ntre neveste.
Că
A fost la mure odată
Ș-a venit cu rochea spartă.
Și
Acum plînge în cămară
Rìsul ei de astă-vară.
Că
A poftit l-ardei prăjit
Și negustînd s-a stîrpit.
Încît despre dumneavoastră,
De gata, toate sînt gata,
Numai nu voiește fata.
Să vede că
Nu i-a venit ceasul poate,
Dar să fac prea lesne toate.
Că
Vaca răstoarnă găleata după ce o umple cu lapte.
Iar
Dacă o fi de la Dumnezeu
Ș-o vrea fata și muma, voi și eu.
Că
Nu e pentru cine să gătește,
Ci pentru cine să nimerește.
De aceea
Decît în fața arii, mai bine în capul locului [1].
Că
Decît să porți pe omul cu vorba, spune-i mai bine că nu să poate.
Sau
Albă, neagră, asta e, cum să vede.
Și
Cui voi plăcea, să mă ia, cui nu, să mă lase.

[1] Partea cu care începe un teren.

Adică :
Bate samarul, să priceapă măgarul.
Şi
Întîi să se gîndească şi apoi să o croiască.
Să n-ajungă treaba :
Singur cu paraua să-mi găsesc beleaua.
Şi să se plîngă :
Casa mi-e în trei pereţi şi cu uşa prin pod.
Şi
Să se facă de poveste-n' ţară, şi din om neom.

POVESTEA ĂLUIA

Un tînăr voinic, în vîrstă, în anii înflăcăraţi,
Cînd mergea la adunare între oameni însuraţi,
Şi cînd le da bună ziua, ei de mult ce le plăcea :
— Îţi mulţămim, împărate, — toţi d-a rîndul îi zicea.
„Junele nensurat e ca un împărat."
Că
„Umblă cu floare la urechi."
Şi
„N-are copii să-i plîngă de foame."
Şi
„N-are căţel, n-are purcel."

Aşa tînărul se-nsoară, după cum şi trebuia,
Şi o nevastă prea bună soţie în casă-şi ia.
După aceea el iarăşi mergînd între adunaţi
Şi dîndu-le bună ziua, răspundea cei însuraţi :
— Îţi mulţămim dumitale, om cu oamenii de rînd,
Pus în catastihul nostru ca însurat de curînd.
Că aşa zic şi astăzi la însuraţi :
„Eşti în catastihul nostru."
Şi
„Te-am scris în rîndul babarilor [1]."

[1] Om însurat, matur.

„Te-a cam strîns în chingi bietele opinci."
    Şi
„Ţi s-a scurtat potecile."
    Că
„Ce ai vînat ai prins."
    Şi
„Ai dat un ban să te prinzi în danţ
Şi nu poţi scăpa, să dai un sfanţ."

Tînărul dar mulţămirea văzînd că i-a micşorat,
Părîndu-i rău pîn' la suflet, se căi că s-a însurat,
Din împărat om să-l facă de rînd cu alţi nu-i veni,
Şi cu vină, fără vină, mergînd nevasta-şi goni.
Apoi iar, ca pîn-acuma ducîndu-se-ntre bărbaţi
Şi dîndu-le bună ziua, i-au răspuns cei însuraţi :
— Îţi mulţămim dumitale, din om în neom ajuns.
Care pe dînsul aceasta ca săgeata l-a împuns,
A cunoscut că pe talpă putredă a fost călcat
Şi ducîndu-se îndată cu nevasta s-a-mpăcat.

    Că el
A judecat numai faţa, iar nu şi inima.
    Aşadar, fătul meu,
Am vorbit şi verzi şi uscate.
    Dar însă
Să vorbim ce e de vorbit.
    Eu sînt acum bătrîn,
An scuipam în iarbă
Şi iestim [1] în barbă.
    Şi
Cînd este luna veche,
Nu auz d-o ureche.
    Şi
Cînd este lună nouă,

[1] Anul ăsta, acum.

Nu auz de amîndouă.
    Şi
Uit îmbucătura
De la mînă pîn' la gură.
    Cum am zice :
Am venit în doaga[1] copilăriei.
    Şi
Umblu cu coliva în piept.
    Şi
Ca mîine o să-mi mănînce coliva.
    Şi
Aştept în tot vacul
Ca mortul colacul.
    De aceea zice :
Dacă începe să iasă barba fiului tău, tu rade pe a ta.
    Şi tu dar
Nu eşti copil fără dinţi,
Să te ia omul de minţi.
    Ci
Eşti om în toată firea.
    Îţi zic însă,
Însoară-te pînă nu-ţi trece vremea.
    Că
Toată pasărea îşi are odihna în cuibul ei.
    Şi de vei să trăieşti bine,
Totdauna la colţ de ţară să-ţi faci casă
Şi să-ţi alegi loc la mijloc de masă.
    Că almintrelea
Unul te lasă de ostenit
Şi altul te ia de odihnit.
    Zicînd :
Pînă vei odihni, să ardicăm ăl gard.
    Nu caută că
Nu vine vorba la cadelniţă.

[1] Felul de a fi.

Ci
S-o lovi[1], nu s-o lovi, iacă el biet ţ-o vorbi.
Însă,
Omul şade lîngă un gard şi tot mătură-mprejur.
Dar
Să venim iar la vorba noastră.
Tu vezi bine că
Unul trage să moară
Ş-altul joacă, se-nsoară.
Dar
Însurătoarea de tînăr e ca gustarea de dimineaţă.
Şi
Mîncarea de dimineaţă e ca-nsurătoarea de tînăr.
Că
Ce e întîi nu e pe urmă.
Cum a zis unul :
Dacă aduci întîi terciul,
Pe urmă aduci de surdă
Oaspetelui oau şi urdă.
Atunci vine vorba :
După ce nu era tineri,
Se logodiră şi vineri.
Şi
După ce toate-s în cercuri (în învîrteli),
Şi nunta o avem miercuri.
Şi
Toate lucrurile ne sînt pe dos.
Că
Unul gustă, zice : dulce ; altul gustă, zice : acru.

POVESTEA ĂLUIA

Povestesc că unui nevasta murind
Şi plin de-ntristare văduv rămîind,

[1] Potrivi.

Se însură iarăşi ca un om sărac,
Socotind la jalea-i să-şi găsească leac:
Luă o fetică care îi plăcu
Şi ca cu întîia casă îşi făcu;
Ei trăia prea bine, că ea îl iubea
Şi el pentru dînsa prea mult să robea;
Decît despre alte cîte îi făcea
De-l mulţămea una, alta nu-i plăcea;
Mai cu seamă lapte dulce cînd mînca,
De loc, niciodată el nu se-mpăca,
Ci oftînd adesea în sunet vorbea:
— Nu ştiu răposata ce fel îl fierbea,
Că de cînd, sirmana, o am îngropat,
Lapte fiert o dată cu gust n-am mîncat!
Biata lui nevastă, asfel de cuvînt
Auzind adesea răsunînd în vînt,
Se mira săraca cu ce îngrijiri
Să-l fiarbă mai bine, s-aibă mulţămiri!
Spăla, freca vasul, punea, îl fierbea,
Păzind să n-afume ş-în foc să nu dea,
Dar geaba, bărbatu-i la gust nu-i venea,
Tot pe răposata, oftînd, pomenea.
Aşadar, nevasta văzînd şi văzînd
Că pe plac nu-i este orşicum făcînd,
În cele din urmă îl puse pe foc
Ş-îl năpusti[1]-n vatră, nengrijind de loc.
Laptele dar singur fierbînd ca uitat,
Dacă-l bătu fumul şi în foc a dat,
Turnînd îi aduse, şi el cum sorbi
Plin de mulţămire către ea vorbi:
— Ah, draga mea! astăzi m-ai îndatorat
Cu laptele dulce, de cînd te-am luat,
Că uite întocma acest gust avea,
Biata răposata orcînd îl fierbea.

[1] Lăsă, uită.

Dar cum făcuşi, dragă ? Ce ai uneltit
Şi aşa de bine astăzi l-ai brodit ?
Vezi dar, ţine minte tot aşa să-l faci,
Apoi totdauna să ştii că mă-mpaci.
Auzind nevasta zicîndu-i asfel :
— Apoi, bărbăţele, — zise către el —
Eu după părerea-mi am greşit acum,
Că nu purtai grije să nu ţi-l afum,
Fiindcă cu treaba pe foc l-am uitat
Şi gustînd în urma îl văz afumat,
Ba îmi era încă că o să mă cerţi
Şi vream de greşală să cer să mă ierţi.
Bărbatu-i răspunse : — Nu ştiu ce-ai făcut,
Decît ştiu atîtă, că azi mi-a plăcut ;
Şi cu aste vorbe mă faci nătărău,
Că la ce-mi e gustul să zici că e rău ;
Nu voi niciodată să m-aibi de nebun,
Ci ce zic că-mi place, zi şi tu : e bun,
Şi nu-mi spune mie c-ai făcut greşeli,
Că cu aşa vorbe nu poţi să mă-nşeli ;
Gîndu-ţi niciodată nu l-oi sfinţi [1] eu,
Ca să nu-mi fierbi lapte după cheful meu ;
Aşa îl voi tocma cum fuse acum,
Şi curs în foc fie şi, cum zici, cu fum.
Biata lui nevastă pe loc o sfecli,
Gîndind că cu pumnii o va năvăli ;
Decît cu tăcerea care o făcu
Îl aduse-n stare şi el de tăcu.
Zicînd :
Lasă să ningă, să plouă, numai vreme rea să nu să facă.

Dar tu, copilul meu,
Să-ţi iei nevastă de casă,
Nici urîtă, nici frumoasă.

---

[1] Aproba.

Că
N-o să o pui cadră-n perete.
Nici
N-o să o atîrni cercel la ureche.
Nici
N-o să o scoţi în tîrg de vînzare,
Ci
Să-ţi iei nevastă de potriva ta.
Precum am mai zis, adică :
Cum e sacul, şi peticul.
Şi
Cum e tingirea, şi capacul.
Că
Ce nu-ţi este de potrivă,
Îţi va fi tot împrotivă.
Nici,
După gustul altora să nu-ţi alegi nici materie, nici nevastă.
Ci
E destul să-ţi placă ţie.
Iar nu ca acela :
În hatîrul dumneavoastră,
Iacă m-arunc pe fereastră.
Ca ţiganul care
În hatîrul prietenului său s-a spînzurat.
Cum a zis unul :
Că a greşit croitorul,
S-a spînzurat spoitorul.
Ci tu
Eşti stăpîn pe capul tău,
Or pe bine, or pe rău.
Că
Voia este la tine
Ca să faci cum îţi vine.
Cum zice vorba :
Mie nici nu-mi intră în pungă, nici nu-mi iese.

Eu știu că
Silita căsătorie e frigură de Livie[1].
Numai
Nu face din capul tău calendar.
Ci, cînd vei să te-nsori,
De ești tu viță de jos, să nu iei neam de sus, ca să nu-ți zică : scol tu, să șez eu.
Și
De n-ai bani, nu lua cu zestre, ca să nu-ți zică : taci tu, să vorbesc eu.
Ci
Ia-ți nevastă săracă ca să-ți zică : fă ce știi tu.
Și atunci
Nu vă scoateți ochii unul altuia.
Ci
Trăiți ca în sîn de rai.
După

POVESTEA ALUIA

Ferice și iar ferice !
O mie de ori poci zice,
De viața țărănească,
Care este prea firească,
El într-adevăr trăiește,
Că orcum se mulțumește.
El pe lîngă demîncare
Și haină simplă de are,
Își face pre pămînt raiul,
Nimenea nu-i are traiul.
El n-are grije în lume
Să grămădească bani sume,
Or vrun lux să împlinească
Și vro modă să-și croiască.

[1] Friguri galbene, malarie tropicală ; *Livie* — Libia.

La mult iar ca să cîştige
Niciodată nu să-nfige,
Ci pe cît s-agonisească,
Dajdia ca să-şi plătească.
Grija-i e numai să-şi facă
Orînduita lui clacă,
Să-şi dea dijma cuvenită
Şi să-şi cumpere vro vită ;
Dacă le-a făcut aceste,
Lumea seninată-i este,
Faţa i se luminează,
Cîntă şi să desfătează,
Umblă sănătos ca fierul,
Nu-l înfiorează gerul,
Pe viscol, pe vînt, pe ploaie,
Nu simte nici o nevoie.
Să îngraşă mîncînd ceapă
Şi să îmbată bînd apă.

El cînd va să-şi ia soţie,
Nu caută bogăţie,
Ci de vrednicie-ntreabă,
Cum şi să fie de treabă ;
Dacă o aduce-n casă,
Apoi de haine nu-i pasă,
Ea peste tot îl îmbracă,
Îngrijind şi ei să-şi facă ;
Iarna toarce, coase, ţese,
Vara cu el la cîmp iese.
Cu dînsul şi ea munceşte,
La toate îl însoţeşte.

Copil dacă dobîndeşte,
Cu lucru-n mînă îl creşte,
Îl leagănă cu piciorul
Şi din brîu toarce fuiorul,

Cu o mînă îi dă țîță,
Cu alta focul ațîță;
Cînd vine bărbatu-n casă,
Și fiertura e pe masă,
Șed, mănîncă cu gust mare,
Fără nici o supărare;
Ei de nimic nu să ceartă,
Cred unui alt și să iartă.
Se înțeleg în cuvinte,
Se unesc în duh ș-în minte,
Voia unui alt nu-și strică
Cu-mprotivire să-și zică.
Iubirea-ntre ei domnește
Și fericea strălucește;
Iată-ntr-adevăr viață
Ș-însoțire cu dulceață!

Iar noi orășeni născuții
Și civilizați crescuții,
Ce mîncăm nu ne hrănește,
Ce bem nu ne folosește,
Căldura ne bolnăvește,
Frigul cel mic ne recește,
Umbletul ne obosește,
Șederea ne moleșește;
Orcum neted nu ne vine,
De orșice nu n-e bine.
În zadar sîntem pe lume,
Trăim numai cu un nume,
Fel de patimi ne-mpresoară,
Și mii de griji ne omoară.
Nimic nu ne mulțămește,
Luxul pe toți stăpînește,
Trăind în filotimie [1],

[1] Dărnicie.

Dăm cu neiconomie ;
Cînd ne vedem cu parale,
Azi mîncăm zaharicale,
Şi cînd ne căutăm mîine
N-avem cu ce lua pîine.
Ne îmbrăcăm în mătase,
Facem mobile în case,
Croim mode peste mode,
Iar sărăcia ne roade.
N-avem la nimic măsură,
Nici la haine, nici la gură.
Mica-ne agoniseala
O întrece cheltuiala,
Un ban pe zi de ne vine,
Cheltuim cinci şi mai bine.
Pe unde nu să ajunge,
Ştim şi cu vorbe a unge,
Ne facem la mulţi drum neted
Şi luăm orce în credet.
Facem datorii grămadă
Şi ne-mbrăcăm de paradă,
Nu ne cătăm neaverii,
Ci ne-mbrăcăm ca boierii,
Carii orcum să le placă,
Le dă mîna ca să-şi facă,
Orcît să dea, le ajungă
Şi le rămîne ş-în pungă,
Nu-şi scurg, ca cel ce nu poate,
Buzunăraşele toate,
Cum n-e proverbul dovadă :
„Ce e pe noi şi în ladă."

Cînd umblăm după-nsurare,
Căutăm cu zestre mare,
Gîndind c-o să ne ajungă

Zestrea spre trai vreme lungă,
Şi ea d-ar fi cît de multă,
O cheltuim chiar la nuntă,
Cumpărînd lucruri galante[1],
Ca şi cei de trepte-nalte.
Tocmim pe loc jupînese
Slugi, slujnici, bucătărese,
Şi nu lăsăm pe stăpîna
La nimic să puie mîna.
Punem alte s-o gătească,
S-o-mbrace, s-o păpuşască[2],
Iar ea alt să nu lucreze,
Decît să se oglindeze.
După ce o gătim bine
Şi droşca de birjă[3] vine,
Pleacă după vizitare,
Galantă cu înfocare,
De nu ştii ca ce persoană,
Ce doamnă şi ce cocoană!
Şi ea-n orce să se puie
Şi orce haine să puie,
Tot o cunoaşte orcare,
Că e de treapta cutare,
Şi nu-i adaogă cinstea
Droşca şi îmbrăcămintea.
Pe jos iar cum o să meargă?
Cu haina podul să şteargă?
Căci jurnalele de mode[4]
Sînt lungi, la spate cu coade,
A să tîrî sînt croite,
Pentru trăsuri potrivite;

[1] Elegante.
[2] Gătească (ca pe o păpuşă).
[3] Trăsură de piaţă.
[4] Pentru Pann, *jurnal (de modă)* înseamnă „toaletă feminină".

Așadar cu trăsuri toate,
Că în alt chip nu să poate.
E ! bine, dar vezi că iacă
Punga din zi în zi seacă,
Și mergînd din sus la vale,
Rămînem iuft[1] de parale,
Că banul, cum vedem bine,
Asudăm pînă ne vine,
Cam cu greu se dobîndește
Și ușor să cheltuiește ;
Dar d-astea nu va să știe
Iubita noastră soție.

Copil daca dobîndește,
Și o doică-i trebuiește,
Că ea ce fel o să-l crească ?
Haina cu el să-și mînjească ?
Și mai vîrtos, cum să lase,
Jurnalele de mătase,
Și corsetul ce o strînge,
Să-i scoață în obraz sînge
Și mijlocul să-i supție,
Mai delicată să fie ?
Și cum să șază în casă ?
La petreceri să nu iasă ?
Copilu-n casă o leagă,
Tocma cînd i-e lumea dragă
Și cînd inima îi cere
Să guste orce plăcere !
Că de să căsătorește
Nu să și călugărește.
De la clupuri să lipsească,
Să șază să jinduiască ?
Și mai vîrtos pildă are

[1] Lipsit.

Pe cutare și cutare,
Că nu e vreo neroadă,
Ci vede cum e la modă.
În zadar ei îi vei spune
Aste ș-aste nu sînt bune,
C-a luat ea bine seama
Că așa făcea și mama,
Și cu tata trăgea danțuri
Ca să numere la sfanțuri.
Deci fiind ea învățată
Să trăiască răsfățată,
În belșug și veselie,
D-altele fără să știe,
Cînd ajungem în rea stare
Și în vreo scăpătare
(Cum se întîmplă adese,
Cînd un, cînd alt la cfit[1] iese)
Și slujnicile din casă
Negonite fug, nè lasă,
Atunci numai cu neveste,
Vai și amar de noi este!
Că ea nu știe să toarcă,
Rufe nu poate să stoarcă,
Bucate nu știe face,
Vase să spele nu-i place,
Copilul nu știe crește,
Decît stă și să jelește:
Vai de ea, nenorocita,
Arsa, fripta și pîrlita!
Că i-a fost triștile[2] sparte
Și n-avut de bărbat parte!
D-alde aceste și alte
Înșiră cu glasuri nalte,

[1] Faliment.
[2] Soarta, norocul.

Zi şi noapte nu mai tace,
Un minut nu gustăm pace.
Apoi iată orăşanul
Cum ofticează, sirmanul!
Iar cumva de îi dă mîna,
Şi îl cam zgîrceşte vîna,
Nefăcîndu-i pe plăcere,
Orce după cum ea cere,
Atuncea ea ofticează
Şi zilele îşi scurtează.

De aceea dar poci zice:
Ferice şi iar ferice
De viaţa ţărănească,
Deş-îi zicem mojicească!

DESPRE NEUNIRE ŞI NEÎNŢELEGERE

Boii uniţi la păşune
Lupul nu-i poate răpune.
Şi
O nuia în mînă lesne se-ncovoaie,
Dar cînd sînt mai multe se frîng anevoie.
Şi
Oaia retrasă din turmă
Lupii o iau după urmă.
Şi
Vai de acea însoţire
Unde nu este unire!
Că
Nu poate fi nălbitorul*
Tovaroş cu văpsitorul.
Nici care
Va s-o-nnegrească din albă,
Va şi mîini albe să aibă.
Şi
De va fi să nu voiască
Muierea să plămădească,
Şade, cerne pînă mîine
Şi tot nu frămîntă pîine.
Şi
Să munceşte, s-amăreşte
Şi nimica nu-i sporeşte.

Şi
Îl joacă cu viclenie
În ciur fără văcălie[1]
Zicînd :
O, amărîţii de noi,
Nu ne unim amîndoi !
Că
Eu zic tunsă şi el rasă,
Nu ştiu la ce o să iasă.
Şi
Eu strig încît capul mi să descleieşte
Şi bărbatu-n lene abia mormăieşte.
Unul zice :
Nu ne putem înţelege,
Un fel nu ni să alege.
Altul :
M-a înzăbălat muierea
Şi mă joacă cum i-e vrerea.
Şi
Mă fierbe în oală seacă,
Zi, noapte, nu va să tacă.
Of !
Şi ca gheonoia[3] copaciul.
Mă ciocăneşte ca covaciul[2]
Cînd se necăjeşte,
Strigă şi ţipă ca din gură de şarpe,
De mă iau fiori din creştet pînă-n talpe.
Şi
Zbiară tocma ca o proastă,
Parcă-i pune sula-n coastă.
Blestemînd :
Doamne, ia-mi moartea şi zilele bărbatului meu.

[1] Cerc de coajă de tei din jurul sitei.
[2] Fierarul.
[3] Ciocănitoarea.

Că
Nu poci scăpa de el ca de dracul.
Şi eu nu-i zic decît :
Ci mai zi, zice-ţ-ar popa la cap.
Şi orunde mă duc
Se ţine după mine (n-ar fi să mai zic),
Întocma ca dracu după copilul mic.
S-a lipit de mine ca scaiul de cîine.
Şi
De prea mult ce mă iubeşte,
Ca cocoşul mă chioreşte [1].
Mă chioreşte parcă va să mă împuşce.
Cum zice vorba :
Nici nu te lasă să te prăpădeşti,
Nici nu te lasă ca toţi să trăieşti.
Că
M-a îmbătrînit, mi-a scos peri albi.
Şi ea
Şade tot abanos, ţapăn şi vîrtos.
Că
Dracul cît trăieşte nu îmbătrîneşte.
Şi
Drac mort n-a văzut nimenea vrodată.
Să vede că
Are nouă suflete ca pisica.
Iar mie
Ziua şi noaptea îmi roagă moartea.
Iacă
Nişte zile amărîte,
Necăjite şi tîrîte.
Dar într-o zi
Era să lepede potcoavele.
Şi
I-a avut Dumnezeu de ştire,

[1] Ocheşte, fixează cu privirea.

Şi puţintică norocire.
Că
A zis hopa şi a sărit groapa,
Dar de mult era să-i cînte popa.
Şi
A dat mîna cu moartea.
Dar
N-a dat zapis cu Dumnezeu.
Eu ştiu însă,
Dacă moare nevasta mea, să duce lumea jumătatea,
Dacă mor şi eu, să isprăveşte lumea.
De aceea
Rabdă, inimă, şi taci, că n-ai altă ce să faci.

POVESTEA CÎNTECULUI

O, răbdare sfîntă, baz [1] mîntuitor,
Liman de scăpare tu eşti tutulor !
Din copilărie tu mă-mbrăţişaşi,
La toată nevoia lupta-ţi protejaşi.
D-orce-mprejurare tu mă izbăvişi
Ş-orce veninare tu mi-o îndulcişi.
Multele-mi necazuri a ţi le descri,
Îţi sînt cunoscute, nu mă părăsi.
Tu şi la-nsurarea-mi cu mine venişi
Şi multele valuri mi le stăvilişi.
Rîuri de necazuri, ce vrea m-a-neca,
Le puseşi hotare a nu mă călca !
Furtuni cînd bătură, mă adăpostişi,
Vrăjmaşi se sculară şi îi rîsipişi ;
M-ai trimis cu gîndu-n veacul bătrînesc,
Ca să-l iau de pildă, să mă răcoresc ;
Mi-ai pus de icoană pre cîţi te-au urmat,
Cîţi te-mbrăţişară şi au triumfat ;
Scorpii, şerpi, bălauri ei au biruit,

[1] Sprijin.

Tu le-ai dat putere, şi s-au izbăvit.
Răbdare ! răbdare ! zid sprijinitor,
Vino, fii îmi razim, stîlp sprijinitor !
Îmi cunoşti consoarta, vezi că îmi dă chin,
Vino şi mă scapă de cumplit suspin,
Nu-mi zugrăvi plată, desfătări cereşti,
Nu poci să mai sufer zile tiraneşti.
Pentru nenţelegeri amărît trăiesc,
Ah ! viaţa-mi scurtă rău o cheltuiesc !
Vezi dacă să poate stavilă să pui,
Să-mi rîdici nevoia, că-ndreptare nu-i.
Soarta-mi împilează viaţa la pămînt,
N-am trai, n-am odihnă, n-am nici crezămînt.
O, răbdare sfîntă ! dă-mi a imita
Ş-a lua de pildă chiar numirea ta.
Solomoane drepte, tu pilda ne-ai scris,
Tu cu-nţelepciunea ai cîntat ş-ai zis :
Leii şi bălaurii tot se îmblînzesc,
Iau de-nvăţătură, se domesnicesc,
Iar a relii boală n-are nici un leac,
N-are îmblînzire, ea e crudă-n veac,
Ca vierme ce roade pomi verzi şi copaci,
Ca rugina fierul, şi n-ai ce să-i faci ;
De consoartă bună cîţi sînt norociţi,
Le sînt cununi scumpe, viez [1] liniştiţi.
Erouă răbdare ! dă-mi un bun răspuns,
Nu-mi curma viaţa, vezi cum am ajuns !
Nu mai am putere, viaţa nu-mi răpi
Şi petec de petec nu mi-o tot cîrpi.
Ştie Cel puternic cît d-amărît sînt,
Care soarte-mparte la toţi pre pămînt,
Ştie ce consoartă e pre capul meu,
Care îmi răspunde ca un dumnezeu.
Prin răbdare, zice, vă veţi mîntui
Despre cîte rele vă veţi bîntui.

[1] Trăiesc.

Vino, dar, răbdare, vino, nu-nceta,
Vino, că prin tine voi înainta.
Trista mea viaţă tu o sprijineşti,
De orce ispite tu mă mîntuieşti,
Tu mi-ai fost şi şcoală, tu învăţător,
Te-am avut în patimi ca un protector.
Ale tale sfaturi mi-a fost de folos,
Mi-ai dat mîngîiere-n timpul dureros,
Tu pe cîţi te-ascultă aşa-i îmbunezi,
Le dai cereşti daruri ş-îi încununezi
Nu-n flori împletite ce se veştejesc
Şi putrezitoare, lucru pămîntesc,
Ci de raze sfinte luminînd mereu,
Drept răsplată bună de la Dumnezeu.
O, maică rabdare ! nu mă părăsi,
Tu îmi eşti sperarea sprijin a-mi găsi.
Sînt perit atuncea cînd mă vei lăsa,
Fii îmi mie razim şi nu-mi va păsa.
Voi să mor cu tine, să mă-ncununez,
Cu tine-n braţ viaţa-mi voi să o-ncetez.

Aşa e omul,
El de boală pătimeşte
Şi p-alţi de leac sfătuieşte.
Însă
Găina-ntr-un loc cotcorogeşte
Ş-într-alt loc oul se găseşte.
Şi
El într-un fel o ursea [1]
Ş-altfel ieşi la văpsea.
Căci
Urşii c-ursul ursăresc [2]
În danţuri nu se lovesc.

[1] Urzea.
[2] De ursar.

Vorba e că
Joci cu tichia chelului,
Ajungi şi tu-n felul lui.
Adică :
Cu cel ales, ales vei fi, şi cu cel îndărătnic
te vei îndărătnici. (Psalm. David [1])

[1] *Psalmul* XVIII, 26, 27 (XVII, 28).

PROVERBURI TURCEŞTE CU ROMÂNEŞTE

(Să se ştie că, la cele mai multe vorbe, turcii tonul[1] îl au la sfîrşit)

Ectiini bicersîn, ettiini bulursîn.	Ceea ce semeni seceri, ceea ce faci găseşti.
Damlaia, damlaia, gheol olur.	Picînd, picînd, baltă să face.
Fudul olan diuşchiun calîr.	Cine să mîndreşte rămîne scăpătat.
Işten artmase dişten artsîn.	Din lucru de nu-ţi prisoseşte, din dinţi mai opreşte.
Danişan daa aşar.	Cine întreabă munţi sare.
Uslu olan rahatlanîr.	Cine este liniştit să odihneşte.
Az caz, uz caz, boiungeac caz.	Puţin sapă, neted sapă, după statu-ţi sapă.
Az sadaca cioc belea savdîrîr.	Puţină milostenie de multe nevoi scapă.
Gailesiz baş bostanda biter.	Cap fără de griji la bostan creşte.
Chemicsis dil chemic cîrar.	Limba fără oase oase sfăramă.
Coructan petmez olur. — Neilen? — Sabîrîlen.	Din aguridă miere să face. — Cu ce? — Cu răbdarea.
Sabîr selemettîr.	Răbdarea e mîntuire.

[1] Accentul.

Tuzlan ecmec hazîr iemec.	Pîine cu sare e gata mîncare.
Musafir umduunu iemes, bulduunu ier.	Oaspetele nu mănîncă ce gîndeşte, ci mănîncă ce găseşte.
Işin iocse şeit ol, paran ciocse chefil ol.	De n-ai treabă, fă-te martor, de ai bani mulţi, fă-te chezaş.
Dud iapraîndan atlaz olur.	Din frunza de dud atlaz să face.
Muft sirche baldan tatlîlîdîr.	Oţetul degeabă e mai dulce decît mierea.
Iochiuze boinuz ve cuşa canat iuc deildîr.	Boului coarne, pasării aripi povară nu sînt.
Chiopec chiopei iemes.	Cîine pe cîine nu mănîncă.
Iatan ilana basma.	Nu călca şarpele care doarme.
Chendi iazîsînî ocumaian eşee benzer.	Cine nu-şi poate citi scrisoarea lui, măgarului să aseamănă.
Ichi reiz bir ghemii battîrîr.	Doi cîrmaci o corabie o îneacă.
Bacşiş ia verese [1] icen ichi cheret sarhoş olur.	Cine bea în cinste or în dator să îmbată de două ori.
Chioriun istedii nedîr ? (Ichi gheoz.)	Cererea chiorului ce este ? (Doi ochi.)
Dişin aardîî [2] ierde dil docanîr.	La măseaua care doare limba atinge (totdauna).
Iuriuzgheara tiuchiuren iuziune tiuchiuriur.	Cine scuipă în vînt, în obrazul său scuipă.

[1] Poate greşit pentru *veresie*.
[2] Tipărit (în ambele ediţii) : *ardîî*.

Acîllî duşman acîlsîs dostan eidîr.

Vrăjmaşul înţelept e mai bun decît prietenul fără minte.

Insan eti ve derisi hici bir şee iaramas.

Carnea şi pielea omului nu sînt bune de nimic.

Annaiana, bir sivrisinec sazdîr, annamaiana, daul, zurna azdîr.

Celuia ce înţelege, un ţînţar îi e trîmbiţă, celuia ce nu înţelege, tobe, surle sînt puţine.[1]

---

[1] Aici se încheie a doua broşură a *Poveştii vorbii.*

DESPRE VIZITE SAU CERCETĂRI

Vizitele mai plăcute
Sînt cele mai rar făcute.
    Mulţi zic :
Mai şezi, că nu şezi pe ghimpi,
Ce te grăbeşti ca-n alţi timpi ?
    Că
Omul dintr-un copaci cade
Şi vro trei zile tot şade.
    Şi că
De iubit ce ne iubim,
Tot la anul ne-ntîlnim.
    Să ştii însă că
Aste sînt numai nişte vorbe.
    De vreme ce
Mai rara vedere
Este mai cu miere.
    Şi
Rara întîlnire
E mai cu iubire.

POVESTEA VORBII

Soacra unuia intrînd
Pe uşe zîmbi, zicînd :
— Bună ziua, fătul meu !
Ia vezi cum te iubesc eu.

Că tot des te cercetez!
Răspunse el: — Văz şi crez,
Dar de vei, în felul meu,
Ca să te iubesc şi eu,
Mai rar să mă cercetezi,
Că prea mult mă-ndatorezi.

Altul iar trăind rău a zis:
„Soacră, soacră, poamă acră,
De te-ai coace cît te-ai coace,
Poamă dulce nu te-ai face."

De aceea dar,
Rărişor să cercetezi
Şi mai puţintel să şezi.
Să n-ajungă vremea să-ţi zică:
A căşunat[1] ca baba la mormînt.
Şi
Parcă l-a ţintuit de scaun.
Sau
Parcă îl ţiu în spinare.
Şi
Parcă casă, masă n-are.
Şi
De nu l-aş vedea, parcă aş mai trăi.
Că
N-ai să te-ntorci din pricina lui.
Şi parcă e
Vătăşel[2] de mahala,
A plecat a colinda.
Zicînd că
Lupul împrejurul lui nu strică.
Şi

[1] A venit pe neaşteptate şi nu a mai plecat.
[2] Curier.

Şade ca lupu-n răspîntie.
Şi
Unde sînt doi, cu el să face trei.
Adică :
Martie din post nu lipseşte.
Îl întrebi :
— De unde vii ? — D-acasă. — Unde te duci ?
— Acasă.
Geaba vii, geaba te duci,
Geaba spargi nişte papuci.
A plecat prin mahalale,
Să umble ca haimanale (vagabonzi).
Adăogînd că
Dacă şade el degeabă,
Gîndeşte că toţi n-au treabă.
Şi
I să uraşte şezînd,
Nici o treabă neavînd.

POVESTEA VORBII

Un ţaran mergînd odată-n casa unuia poet
(Ca îngrijitor al viei ş-al livedei cu pomet)
Şi cu cărţi, hîrtii găsindu-l : — Domnu'e, —
îi zise el —
Eu mă mir cum totdauna poţi şedea tot singurel !
Iar poetul îi răspunse : — Eu sînt singur num-acum,
Că cu tine şez de vorbă, însă numai eu ştiu cum.
Vizita sau cercetarea unuia nepedepsit [1]
Este mare greutate-n casa celui procopsit [2].

[1] Needucat.
[2] Învăţat.

*

Sau
Numai atunci este singur cel ce este procopsit,
Cînd stă de vorbă în casă ca omul nepedepsit.
De aceea a zis unul :
De frate, frate să-mi fii,
Dar la noi mai rar să vii.
Că
Cîţi merg mai des să se vază,
Cinstea li să-mpuţinează.
Cum a zis un prost :
De cîte ori la biseric-am mers,
Popa salcie mi-a dat ;
Dacă am început să merg mai des,
La mine nu s-a uitat.
Fiindcă el
La biserică a mers
Prea de multe ori şi des,
Din Florică în Paştică.
Că
Îi era frică să nu-l ia sfinţii la goana.

DESPRE CONVERSAȚII SAU PETRECERI ȘI GLUME

Vreme e a rîde, vreme a plînge. (Eclisiastul [1].)
Cînd să vorbește de rîs, nu să spune pentru plîns,
Și cînd să spune de plîns, nu să vorbește de rîs.
Iar nu
Rîs amestecat cu plîns.
Cum a zis una:
Bărbatul meu zace mort în casă și mă făcuși de rîsei
Cu toate că
Moarte fără rîs și nuntă fără plîns nu să poate.
Dar însă
Glumele nevinovate
Sînt ca sarea în bucate.
Că
Cu rîsul și cu glumele
Să culeg toamna prunele.
Și rachiu-l bea zapciul.
Iar nu:
Inima-mi crapă de foc
Și lui îi arde de joc.
Și
Inima mea plînge și el rîde.
Ci cum am zis:
Toate își au vremea lor.
Și cînd glumești,

---

[1] *Eclesiastul*, III, 4.

Glumeşte numai cu gura,
Iar nu şi cu-mbrîncitura.
    Că
Cînd joc magarii-mpreună,
Se strică vremea cea bună.
    Şi
Pe mulţi prieteni în lume
Îi facem duşmani prin glume.
    Că
Unul ardică la glumă
Ş-altul te-njură de mumă.
    Şi atunci,
Şi de e glumă, dar nu e bună.
    În adevăr,
L-adunare cine tace,
El la niminea nu place.
    Dar şi
Cine tot mereu vorbeşte,
El la multe şi greşeşte.
    Însă,
De multe ori la-ntrebare
Şi tăcerea răspuns are.
    De aceea zice un înţelept :
Or zi ceva mai bun decît tăcerea, or taci.
    Ca să nu-ţi zică :
Pîn-acuma a vorbit, iar acuma a tuşit.
O vorbi pe negîndite
Şi ieşi cam pe brodite.
    Şi
Parcă o scoase din buzunar.
    Şi
N-a deslegat sacul încă,
Dar să vezi vorbă adîncă.
    Tot ce este,
Nu vorbi peste măsură,
Ci pune-ţi lacăt la gură.

Dintru toate,
Vorba de rău mai lesne se crede.
Şi pe urmă
Dintr-o vorbă îţi aprinzi paie în cap.
Ci e mai bine să-ţi zică :
Este grădină de om.
Şi
De vorba lui nu te saturi.
Decît să-ţi zică :
Este cam după-prînz.
Şi
Are sămînţă de vorbă.
Iar
Cînd la adunare multă
Spui ceva şi nu te-ascultă,
Dă-le pace tutulora
Şi îţi zi că eşti la moară.
Că atunci
Parcă gîrăiesc gîştele
Şi zbîrnăiesc muştele.
Mai vîrtos,
Cînd pornesc toţi să vorbească,
Parcă-i havră [1] evreiască.

POVESTEA VORBII

Un surd caprele păzind
Şi la umbră adormind,
După ce s-a deşteptat,
Şi împrejur s-a uitat,
Nici o capră n-a văzut
Şi crezu că le-au pierdut.
A le căuta plecînd

[1] Adunare religioasă, sinagogă.

Şi din loc în loc umblînd,
Zări p-un plugar cioplind
Şi la un gard împletind.
Să duse a-l întreba
De i le-au văzut au ba.
El iarăşi tot surd fiind
Şi ce zice neştiind,
Socoti că l-a-ntrebat
De mai are de lucrat,
Şi nasu-n sus ardicînd,
Arătă cu el zicînd:
— Iată, mai am puţintel,
Pîn' la acel copăcel,
Apoi isprăvesc, mă duc
D-amiaz ceva să îmbuc.
Aşadar el a plecat
Spre unde i-a arătat,
Socotind că i-ar fi spus
Că p-aci turma-i s-a dus,
Zicînd: — De le voi găsi,
Şi tu te vei folosi,
Că e în ele un ţap,
Cu cornul drept frînt în cap,
P-acel îţi făgăduiesc
Că pe loc ţi-l dăruiesc.
Deci acel loc ocolind
Şi turma în crîng găsind,
S-a-ntors către lucrător,
Zicînd cu chip zîmbitor:
— Iată, mă ţiu de cuvînt,
Na ţapul cu cornul frînt.
Plugarul cum s-a uitat
Îi răspunse supărat:
— Să ferească Dumnezeu!
Nu, nu i-am frînt cornul eu.
Ciobanul îi zise iar:

— Te necăjeşti în zadar,
Nu-ţi dau altul sănătos,
Dar p-acesta bucuros.
Plugarul ţapu-mpingînd
Să uită urît zicînd :
— Mă ! o, omule nătîng,
Cum eram cornul să-i frîng
Cînd eu nici nu l-am văzut
Nici să mă uit am şezut ?
Fiind aceştia acum
La marginea unui drum,
Văd pe o fată trecînd
Şi la cînepă torcînd.
O opresc, o chem pe loc,
O aduc aci-n mijloc,
Şi unul ş-altul se pun
Şi cearta-ntre ei îşi spun.
Ea întîmplîndu-se iar
Surdă ca şi dînşii chiar
Gîndi că o-ntreb pe ea
Pe cine-i place să ia,
Şi le zise : — De vreţi voi,
Eu iau pe unul din doi,
Apoi fii tu, fie el,
Mie-mi plăceţi tot un fel.
Pe cînd aceasta spunea,
Iată ş-un popă venea,
De bătrîn se cocoşa
Şi călare făr' de şa.
Ei pe loc cum l-au zărit
Şi pe dînsul l-au oprit,
Şi ca să-i spuie s-au pus
Toţi, cum ziserăm mai sus.
Preotul, surd fiind iar
Şi ce zic navînd habar,
Cînd la unul ascultă,

Cînd la altul să uită,
Şi sărind jos după cal
Zise : — De e al tău, na-l,
Că la treaba mea mergînd
Îl găsii colea păscînd,
Şi pe el m-am aruncat,
Să mă duc pîn' la ăl sat
Deci ei cum s-o fi-nţeles,
Nu poci să vă spui ales,
Că cu toţii au plecat
Ş-au mers la zapciu [1] în sat,
Să-i împace la un fel,
Că doar n-o fi surd şi el.
Zapciul în acea zi,
Cînd a vrut a-i auzi,
S-a-ntîmplat a-l nemeri
Cînd nu-i putea suferi
Şi vorbă cînd nu-i plăcea,
Fiindcă cură făcea ;
Că umblase cam zarif [2]
Şi era puţin zaif [3].
Venise atunci la el
Ş-un meşter c-un cojocel
Şi să necăjise foc
Că nu-l încăpea de loc.
Surzii grămadă intrînd,
Fără a-şi aştepta rînd,
Toţi dodată s-au pornit,
Îi spun la ce au venit,
De părea că urlă lupi
Şi albinele la stupi.
Plugarul jura pe sfînt

[1] Funcţionar poliţienesc.
[2] Elegant, frumos (aici pare să însemne „cu chef").
[3] Indispus, bolnav.

Că el cornui nu i-a frînt;
Ciobanul striga înalt:
— Ast țap îi dau, nu-i dau alt!
Fata arăta și ea
Că pe unul din doi ia;
Preotul spunea de cal,
Arătîndu-și al său hal[1],
Cum că el nu l-a furat,
Ci numai l-a-ncălecat.
Zapciul privind uimit
La lucru nepomenit,
Fiind și supărat foc,
De cură și de cojoc,
Se dezbrăcă-n acel ceas
Și zise, strîmbînd din nas:
— Să n-am parte d-ast cojoc
(Și îl aruncă în foc),
Să se prefacă cărbuni,
De nu sînteți voi nebuni!

*

L-așa oameni pătimași[2]
Poate crede cinevași
Cînd îi taie vrun cuvînt
Ș-îi rămîne vorba-n vînt,
Dar ț-e ciudă foarte mult
Cînd aud și nu ascult.

---

[1] Condiție, stare (socială, în acest context).
[2] Bolnavi, infirmi.

DESPRE IUŢEALĂ, MÎNIE ŞI POSĂCIE

El chiar singur a stricat
Şi iar el s-a mîniat.
    Şi apoi
Dă şi cu coasa şi cu gresia.
    Nu judecă,
Unde o ieşi să iasă,
Or că tunsă, or că rasă.
    Că
Focul cînd se încinge
Anevoie se stinge.
    Însă
Cine se iuţeşte curînd osteneşte.
    Şi
Cine să oţeţeşte, să bea oţet să-i treacă.
    Că
Cela ce se pripeşte adesea se poticneşte.
    De aceea
Să nu te pripeşti, că o greşeşti.
    Totdauna
Măsoară de multe ori şi croieşte o dată.
    Însă
Sînt firi între firi, de nu ştii cum să te miri.
    Unul
Şade posac şi tăcut,
Parcă este surd şi mut.
Parcă i-am fript şerpi pe burtă.
Parcă i s-a înecat corăbiile.

Parcă toată lumea i-e datoare.
Parcă mi-a tors și nu i-am plătit.
Parcă i-a murit curca cu oul în cuib.
Parcă tot îi ploauă și îi ninge.
Parcă i s-a tăiat lefeaua [1].
Parcă i-am tăiat apa de la moară.
Parcă i-am tăiat iapa de la gard.
Parcă își jelește părinții.
Cînd rîde, soarele răsare,
Cînd se necăjaște, tună și fulgeră.
Își pierde și cumpătul și umbletul.

POVESTEA VORBII

Unul trecînd un rîu mare, cînd vru carul a-și suci,
Cu-ntîmplare deodată rupe oiștea aci.
El necăjit stă, se uită, fluierînd și înjurînd,
Își dă palme, bate boii, dă-n car și-n toate de rînd;
Dup-aceea ca s-o lege o funie de tei ia
Și începe să o scuipe, s-o poată ceva muia,
Dar, din contră, și l-aceasta înjura, se necăjea,
Că cum vrea el să o moaie, scuipatul nu-i ajungea;
Iar un om ce sta doparte și la dînsul să uita
Începu de el să rîză, zicînd: — Vai de mintea ta!
Mă! omule, dar nebun ești? Moaie funia în rîu!
Ce tot stai și scuipi din gură, cînd ț-e apa pîn' la brîu?
— Da, bine zici, — el răspunse — că mai știu ce fac și eu!
Parcă-mi lipsește o doagă, acum la necazul meu.

*

Unii de necaz cînd dau
Pierd și mintea ce o au;
Iar alți de el nu mai scap
Și tot au simțit în cap.

---

[1] Leafa.

DESPRE IUŢEALĂ ŞI MÎNIE IARĂŞI

Omul îndărătnic toate d-a-ndaratele le face.
Tu umbli să-l îmblînzeşti
Şi mai rău îl îndrăceşti.
El
Pentru o muscă îşi dă palme.
Şi
Pentru un purice îşi arde plapoma.
Pentru un şoarece,
Lasă să arză şi moara,
Numai şoarecii să moară.
De aceea zice :
Răul ce ş-îl face omul singur, nimenea altul n-ar putea să i-l facă.
Că
Oţetul tare vasul său ş-îl strică.
Omul îndărătnic
Ce apucă se usucă.
Şi
Toate d-a-ndaratele îi merg.
Adică :
După ploaie, chepeneag [1].
Şi
După moarte, cal de ginere [2].

---

[1] Manta de ploaie.
[2] Cal primit de zestre, pe care încalecă mirele cînd merge la cununie.

El nu ştie că :
Toată graba strică treaba.
Şi
Cine să grăbeşte curînd osteneşte.
Iar
Încet, încet, departe ajungi.
Că
Lucrul bun anevoie se dobîndeşte.
Şi
Cu încetul se face oţetul.
Şi
Copaciul mare dintr-o aşchie nu să taie.
De aceea,
Nu te grăbi ca fata mare la argea[1] şi ca văduva la măritat.
Ci
Cu răbdare şi cu tăcere
Să face agurida miere.
Că niciodată
Două pietri tari nu pot măcina bine.
Iar
Cine să iuţeşte la mînie pentru orce fie, e dobitocie.
De aceea
Nu fii iute ca piperul în toată vremea.
Şi
Nu umbla cu ţifna în nas.
Nu fii ca
Văcarul care s-a mîniat pe nevastă şi nasul ş-a tăiat.

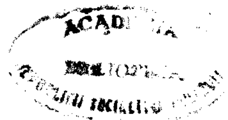
POVESTEA VORBII

Un vacar adese tot să mînia,
De care sătenii nimic nu ştia ;
Aşa el odată iar s-a mîniat

[1] Loc amenajat pentru ţesutul pînzei.

Și o zi întreagă nimic n-a mîncat.
Seara dacă vine la nevasta sa,
Cu părere-n capu-i că lumii păsa,
O-ntreabă, zicîndu-i : ce zicea prin sat ?
Le păsa de dînsul, căci el n-a mîncat ?
Nevasta lui, care era ca și el,
Prea cu minte mare, ca de copăcel,
Îi zise : — Zău nu știu, ei nu mi-a vorbit,
Poate și pe mine s-o fi necăjit,
Că orcîți cu carul pe la noi trecea
Asupra-mi nici ochii nu ș-îi întorcea,
Ci-și biciuia caii, boii își bătea,
Ca cînd de la dînșii necazu-și scotea.
— Fie ! — el zise — tot nu mă împac,
Nu mănînc nici mîine, ca să vezi ce fac.
Așa el se duse, ca un sec și prost,
Și ținu, săracul, ș-a doua zi post.
Seara iar întreabă ce au zis de el
Și ea îi răspunde tot în acel fel.
El iar se-ntărîtă, cum o auzi,
Și : — Nu mănînc — zise — nici a treia zi.
Dar răzbindu-l foamea n-a mai întrebat,
Ci îi părea miere codrul cel uscat.

Prin urmare dar,
S-a mîniat rău pe sat
Și trei zile n-a mîncat.
Și
Le-a făcut-o pe piele.
Că
Nu mai putea de dînsul.
Însă,
Omul îndărătnic și pizmaș ca racul își mănîncă
carnea singur.
Îl auzi strigînd :
Nu mă plec, d-aș ști că m-aș tîrî cu inima pe pămînt.

Omul răutăcios și necăjicios,
De nu poate strica altui, își strică luiși.
Ca
Ursul cînd n-are de mîncare își mușcă din labe.
Muierea rea singură își dă palme ș-își bate capul de pereți.
De vreme ce pe
Muierea înțeleaptă o bate cineva și i-e rușine să plîngă, iar muierea rea numai dintr-o vorbă ardică mahalaua în cap.
Țipă ca cînd o belește cineva de vie.
Și
Ca cînd îi frige cineva șerpi pe inimă.
Și
În necaz că i-a zis neroadă ș-a tăiat din rădăcină coada.

POVESTEA VORBII

Unuia sătean odată muierea i s-a-necat,
Cînd la un rîu împreună cu altele s-a scăldat.
El cu o prăjină-n mînă în vîrfu-i cu cîrlig pus
Se ducea tot căutînd-o pe cursul apei în sus.
Altul trecînd îl întreabă ce tot umblă căutînd;
El spuindu-i totdodată își ceru și sfat, zicînd:
— Mi s-a-necat, frățioare, nevasta colea mai jos
Și cum să o găsesc nu știu, că caut fără folos.
— Bine, — acela răspunse — ce cauți pe rîu în sus?
Că apa-ncolo la vale trebuie să o fi dus.
— Nu crez, frate, — el îi zise — să fi mers pe apă-n jos,
Că ea cît trăia în viață toate le făcea pe dos,
Și socotesc că și moartă d-a-ndaratele s-a dus
Și trebuie prin urmare s-o caut pe apă-n sus.

DESPRE AMICIE SAU PRIETENIE

Timpul trece cu azi, cu mîine,
Iar vecinul rău tot rămîne.
    Însă
Cine a aflat în lume prieten adevărat,
El o comoară bogată-n viaţa sa a cîştigat.
    Căci
Pe cîţi ii credem de prieteni
Ne sînt ca nişte cunoscuţi,
Numai din vedere văzuţi.
    Iar
Pe cîţi îi numim cunoscuţi
Ne pot fi vrăjmaşi nevăzuţi.
    Cei mai mulţi sînt
Prieteni ai mesii, iar nu ai nevoii.
    Care zice :
Îl cunosc ca pe un cal alb,
Ş-aleargă să te-ajute [1]-n grab.
    Iar nu carii
Se răspîndesc ca potirnichile.
    Zicînd :
De-l voi mai vedea o dată, să face de două ori.
    Zice un proverb :
Cuiul cel nuou scoate pe cel vechi afară.

---

[1] Tipărit : *ajunte* ; ediţia M. Gaster propune *afunde*.

Însă
Niciodată pentru un prieten nuou cîştigat nu lepăda pe cel vechi.
Că
Prietenul vechi este ca vinul, care pe cît se învecheşte p-atît mai cu gust să bea.
Prieten adevărat este acela care te sfătuieşte spre bine, iar nu care îţi laudă nebuniile.
Precum zice alt proverb :
Dacă din nenorocire ai prieten nerod, tu fii înţelept.
Iar de este
Bun ca pîinea a bună, îi iei îmbucătura din gură.
Zice alt proverb :
Dacă prietenul tău este miere, tu nu umbla să-l mănînci tot.
Cum a zis unul :
Tu zici că-mi voieşti binele şi mă-nghimpi ca albinele.
Prietenul la vreme de nevoie se cunoaşte.

POVESTEA VORBII

Doi prieteni împreună la un drum călătorind,
Un urs le ieşi-nainte, cu groază spre ei viind.
Unul dintr-înşii, de frică, văzînd ursul furios,
Se sui şi se ascunse sus într-un copaci stufos ;
Cellalt, într-acest pericol singur dacă s-a văzut,
S-a-ntins la pămînt îndată şi în mort s-a prefăcut.
Ursul dar totdeodată asupra lui cum sosi,
Pe la nas, pe la ureche, se plecă a-l mirosi ;
Iar el îşi ţinu suflarea, să nu-l simţă că e viu,
Că ursul mort nu mănîncă, după cum zic cei ce ştiu ;
Şi aşa, de mort gîndindu-l, cum sta nesuflînd lungit,
Nicidecum neatingîndu-l, l-a lăsat şi a fugit ;
Iar prietenul său, care sta în copaciul stufos,
După ce se duse ursul, l-a-ntrebat, dîndu-se jos :

— Ia spune-mi, măi frățioare, ursul ce lucru-ți șopti
Cînd se puse la urechea-ți ? (Și-ncepu a hohoti.)
— Mi-a poruncit — el răspunse — să țiu minte să păzesc
Și c-un prieten ca tine să nu mai călătoresc.

DESPRE PIZMĂ, VRĂJMĂȘIE ȘI URĂ

Am mai zis că
Mai bun e un vrăjmaș înțelept decît un prieten nerod.
Că
La casa aprinsă, și vecinul vrăjmaș aleargă să o stingă.
De aceea
Nu da nimunuia loc
Să te blesteme cu foc.
Și
Nu te lua cu nimenea-n pizmă,
Că pizma scoate bășici,
Ca picioarele de-opinci.
Totdauna,
Cine va umbla cu pizma
Își va sparge singur cizma.
Și
Cu pizma nu o scoate nimenea la căpătîi.
De aceea
Nu te juca cu coada ursului.
Că
Între o mie de prieteni un vrăjmaș de vei avea, e destul ca să ți-i facă pe toți vrăjmași.
Și apoi,
Zece gîște cînd se pornesc,
Pe un cîine îl biruiesc.
Și
Zece mîrțogi pot duce pe un armăsar,

Iar un armăsar nu poate
Ca să le ducă pe toate.
    Ci te fereşte şi
Nu da ciomag cui nu eşti drag,
Să nu ţi-l întoarcă-n cap.
    Şi
Nu da sabie în mînă celui vrăjmaş,
Că pe alt după ce taie
Şi asupra-ţi o să saie.
    Şi vii la proverbul :
Vino, lupe, de mă mănîncă de gata.
    Însă
De pizma şi vrăjmăşia atîrnă şi zavistia.
    Şi atunci
Carii ochi văd mai bine ? — Ai zavistnicului.
    Că
Ochii zavistnicului văd şi cele ce nu sînt.
    Zavistnicul
Are văz de lup şi auz de vulpe.
    El
Este ca un cîine de uşi multe.
    Că
Pe cîţi nu-i poate muşca, îi latră.
    Dar
Însă pe unde îl ştie
Nu-i dă meşii [1] să mai vie.
    Că
De multe ori, unde nu să ajunge pielea de leu,
    împlineşte cu pielea vulpei.

[1] Nu îndrăzneşte.

DESPRE CEARTĂ ȘI NEÎNVOIRE

Lupii se cert pe unde vin
Pentru dobitoc strein.
    Și
Vrăbile se gîlcevesc
Pentru meiul omenesc.
    Că
Oamenii proști se cert ca țiganii și se bat ca orbii.
Stau între năcovală și ciocan.
    S-a pomenit că
L-a trăsnit ca din senin.
    Vai de ei !
Trăiesc ca cîinii cu porcii.
    Că
Se ceartă de-și mănîncă capetele.
    Omul gîlcevitor
Caută gîlceavă cu lumînarea.
    El este :
Tu-i dai bună dimineață
Și el de păr te înhață.
    Și
Tu-i ceri să-ți numere toate
Și el dator te mai scoate.
    Ș-apoi
Nu să-mpacă cînd să-ncurcă,
Să-i dai și urdă de curcă.

Dar
Își găsește uneltioară
Să-i taie de[1] unghișoară.
Că
Îl dete afară-ndată,
Ca pe o masea stricată.
Sau :
Îl luă pe loc de bete (brîu)
Ș-afară pe ușe-l dete.
Și
De bătăi și lovituri
Scăpă pîntre picături.
Și
Scăpă ca din ghearele ursului, cu părul vîlvoi.
Și
I-a dat pîn' s-a săturat
Ș-atunci l-a făcut scăpat.
Ca cîinele,
Se pomenește din cale
De coadă tocma în vale.
Ș-apoi,
S-a spart pricina-n sobor
Tot iarăși în capul lor.
Fiindcă a fost
Cu învățul altuia și cu părul său.
Că
Altui ce-i pasă de păsul tău.
El zice :
N-o se cînte cocoșul meu pe gardul lui.
Deși,
După nor și ploaie, răsare și soare.
De aceea
Ține minte în tot vacul
Și nu-ți băga-n cîrd cu dracul.

---

[1] Din.

Ci
Lasă-l să-şi împarţă părul
Cu furca (bătut ca mărul).
Şi
Pe cine-l mănîncă-n spinare
Lasă-l să-i dea scărpinare.
Şi
Lasă-l să-i ia părul foc.
Că nesupusului
Mai bine o dată „nă !"
Decît tot „stăi, că ţ-oi da !"
Şi decît
Ţ-o fac ţie, ţine minte !
Şi
Ţ-o coc eu ţie, stăi, mă !
Ş-apoi
Dumnezeu să te ferească
De bătaia cea orbească
Şi picioranga schiopească.
Povestea ţiganului :
Care cum venea,
Tot Udrea-l chema.
Zicînd :
Lasă-l să-l moşesc eu.
Altul :
Lasă-l pe seama mea, eu sînt naşul lui.
Şi altul iar :
Lasă şi eu să-l ating,
Spatele să-i mai încing.
Bunioară,
Au venit sălbatecii
Să-mpace domestnicii.
Însă
Cine are minte-ntreagă
'N cearta altor nu să bagă.

POVESTEA VORBII

Doi ostași odinioară stînd cu sabii la duel,
Un țăran prost, cum îi vede, se vîrî-ntre ei și el,
Strigîndu-le : — Stați, măi frate, ia stați, pentru
Dumnezeu !
Nu vă omorîți cu zile, ascultați cuvîntul meu !
Dar ei vrînd să se lovească, sabia unui pică
Drept în capul țăranului ș-în două i-l despică.
Comisia, luînd știre, cu doftor au alergat
Ca să vază pe săracul de este de vindecat ;
Într-aceasta comisarul cînd zise : — Ia vă uitați
Dacă creierii în capu-i sînt de sabie stricați !
Țăranul : — Ia lăsați, — zise — că eu creieri de
aveam
Nu m-amestecam în ceartă, ci drumul îmi căutam.

DESPRE PRICINI DE JUDECĂŢI[1]

Judecata e în capul omului.
De aceea zice :
Pune-ţi căciula înainte şi te judecă singur.
Că
Judecătorul cînd ţ-e protivnic, cu cine o să te judeci ?
Dacă va, şi
Face hatîrul corbului ca să învinovăţească porumbu[2].
Şi
Cine plînge înaintea judecăţii îşi pierde lacrămile.
Că, de e vinovat,
Îl întinde ca pe o opincă scurtă.
Şi
Îl poartă pe la icoane.
Sau
Îl poartă de nas pe unde îi place.
Că
Şchiopătura oilor e bucuria lupilor.
Pentru că
Lupii totdauna se bucură în timp de furtună.
Că
Două oau cînd se tot ciocnesc, unul trebuie să
se spargă.
Însă
Gardul cu proptele bune

[1] Procese, treburi judiciare.
[2] Porumbelul.

Nu cade-n timp de furtune.
Şi
Cine dă din mîini nu să îneacă.
Că
Darea trece marea.
Şi
Aurul deschide raiul.
Şi
Sabia de aur taie mai mult decît cea de fier.
Ci
Bate-te cu săgeţi de argint, de voieşti să biruieşti.
Că
Banul e ciocoi [1] de uşi multe,
Are trecere-n orce curte.
De aceea
Or să fii cu miere-n gură, or cu mîna-n buzunar.
Că totdauna
Bogatul greşeşte şi săracul cere iertăciune.
Deşi
Dreptatea iese ca untdelemnul dasupra apei.
Dar
Mai bine o învoială strîmbă decît o judecată dreaptă.
Căci
Dreptul totdauna umblă cu capul spart.
Ş-apoi
— Cine ţ-a scos ochii ? — Frate-meu. — D-aceea ţ-a scos aşa adînc.
Povestea ăluia :
Ţiganul cînd a ajuns împărat
Întîi pe tatăl său a spînzurat.
Că
Prieteşugul judecătorului e pe genuche [2].

---

[1] Lacheu.
[2] *Pe genuche* primea judecătorul plocoanele.

Dar însă
Corb la corb nu scoate ochii.
Şi
Dacă vei să nu scîrţie carul, unge osia.
Că
Dacă o ungi, merge mai bine.
Cum a zis unul :
Carte nu ştie, dar calcă popeşte.
Cum a zis altul :
Ştie bine vladica
Pe cine ia de chică.
Că
Dacă pui untdelemn în candelă, îţi va lumina.
Şi
Cînd pui piemn[1] mai mult, se face mămăliga mai mare.
Pentru că
Boul nu treieră cu gura legată.
Şi
Cine slujeşte altarului, din altar mănîncă (Apost.[2]).
Şi
Cine va să se roage sfîntului duce lumînare şi tămîie.
Şi atunci
Olarului unde-i place, acolo pune mînuşa[3].
Că rareori
Buturuga mică răstoarnă carul mare.
Ci mai bine
Fă-te cu dracu tovaroş pînă treci puntea.
Şi
Zi că e laptele negru.
Decît să strigi :
Cu judecata, nu cu lopata.

---

[1] Făină de grîu care se adaugă la mămăligă.
[2] Proverbul e din *Epistola* I a lui Pavel către corintieni, 9, 13.
[3] Toarta.

Adevărat,
E ştiută [1] că pricina [2] nu ajută.
Dar
În ţara orbilor cel cu un ochi este împărat.
De multe ori
Rămîi bătut, ocărît şi cu banii daţi.

POVESTEA VORBII

Primăvara într-un nuc,
Stînd şi cucuind un cuc,
Doi proşti, cum îl asculta,
Porniră a se certa ;
Pe unu-l chema Pălmuş
Şi pe cellalt Ciomăguş.
Pălmuş privind la cuc sus
Şi văzîndu-l spre el pus
Zise : — Or văzuşi tu, mă,
Că cucu mie-mi cîntă ?
Ciomăguş zise : — Minţi tu,
Că cucu-n nuc cum stătu
La mine-ntîi să uită
Ş-apoi atuncea cîntă.
— Dar nu vezi — Pălmuş a zis —
Cu ciocu-ncotro e-ntins ?
Dacă ţie ţ-ar cînta,
La tine s-ar şi uita.
Ciomăguş se-ntărîtă
Şi bîta îi arătă,
Zicîndu-i : — Nu-mi tot vrăji,
Că de mă voi necăji,
Cu asta-n cap te pocnesc,
Ai auzit ce-ţi vorbesc ?

[1] Lucru ştiut.
[2] Procesul, judecata.

Ţ-am spus că cînd a cîntat
Întîi în ochi mi-a cătat.
— Ce—e ? tu să mă baţi zici ?
Tu pe mine ? Na dar ! — plici !
— Ce dai tu în mine, mă ?
(Şi ciomagu-şi întremă [1])
Na ! — poc ! — Mă ! — plici, şap ! —
Na ! — buf !
Aolio ! — Stăi ! — Mă ! Uf !
— Ho, ho, ce aveţi de gînd ?
Strigă Bunea alergînd,
Ş-apucînd îi descîlci,
Pe un, pe alt îmbrînci,
Pe amîndoi ocărînd,
Judecîndu-i şi zicînd :
— Fire-aţi porci-de-cîini să fiţi !
V-aţi pornit să vă sluţiţi !
Pălmuş, aprins grozav foc,
Merge la zapciu pe loc,
Şi spuind cum s-a certat,
I-a dat bani şi l-a rugat
Ca, cînd îi va-nfăţişa,
Să zică ca el aşa,
Că cucul lui i-a cîntat
Şi să certe [2] pe cellalt.
Ciomăguş, p-ascuns şi el
Mergînd în acelaşi fel,
Pe zapciu unse pe bot,
Dînd cît avea-n pungă tot,
Şi să zică l-a rugat
Că cucul lui i-a cîntat.
Deci cînd i-a înfăţişat
Şi jalba le-a ascultat,

[1] Pregăti.
[2] Să condamne.

Zapciul, puţin mişcînd
Şi genuchiul ardicînd,
Supt saltea le-a arătat
Banii ce i-a fost ei dat,
Zicînd : — Şi un ş-alt minţiţi
Şi ca nebuni vă sfădiţi,
Că cucul, să ştiţi curat,
Numai mie mi-a cîntat ;
Şi voi, zic, vă împăcaţi,
Să n-auz că vă certaţi,
C-apoi iau gîrbaciul meu
Şi vă împac cum ştiu eu.

Vezi aşa,
Cine face ca mine, ca mine să paţă.
Capul face, capul trage.
Unde nu e cap, vai de picioare.
Mulţi zic că
Banul e ochiul dracului.
Şi că
Banul te bagă afund, banul te scoate în und'.
Dar
Culcă-te pe urechea aia.
Şi
Ei fi bun cît ei fi.
Căci
Bolnavul multe zice şi sănătosul face ce ştie.
Că
A băga mîna în miere şi a nu-ţi linge degetele nu să poate.

POVESTEA VORBII

Două pisici dintr-o casă, surori, fraţi vei să le zici,
În cămară după masă intrînd ca nişte pisici,

Mirosiră, cotiliră [1] din taler în taleraş
Ş-între altele găsiră şi o felie de caş.
Sar amîndouă dodată, asupra-i să grămădesc,
Pentru el vor să se bată, fac gură, se gîlcevesc.
Şi una şi alta rele, mîrîia şi miuia,
Să-l imparţă între ele nicidecum nu să-nvoia.
Şi ca să nu să mai certe merg la cotoi, cer la el
Ca prin dreaptă judecată să le-mpace la un fel.
Cotoiul, ca un cu minte, le-a zis : — Nu vă mai certaţi,
Ce folos mii de cuvinte ? eu ştiu cum vă împăcaţi :
Care le împacă toate e cumpăna pre pămînt,
Şi împrotiva-i nu poate nimeni să zică cuvînt.
Zicînd aceste, apucă şi cumpenele pe loc,
Ceru caşul să-i aducă, îl rupe drept prin mijloc,
Pune într-o parte ş-alta caşul cel în două frînt,
Înalţă cu mîna-ndată cumpăna de la pămînt ;
Dacă vede că-ntr-o parte atîrnă mai greu niţel,
Ia din ceealaltă parte şi muşcă ceva din el.
Îl pune iar, iar rîdică, acum dincoaci greu văzînd,
Muşcă şi d-aci niţică, ca să potrivească vrînd.
Apoi iar şi iar şi iară, cînd aci, cînd colea greu,
Vrînd lor rău să nu le pară, el a muşcat tot mereu,
Pîn' să sătură pe sine şi lăsă părţile mici ;
Atunci le potrivi bine şi le dete la pisici.
Ele dar silite fură astfel a se mulţămi,
Dacă minte nu avură singure a-l împărţi.

[1] Cotrobăiră, scotociră.

DESPRE RUŞINARE ŞI NERUŞINARE

De oameni cine nu se ruşinează
Nici de Dumnezeu nu se-nfricoşază.
    Însă
Să aibă cineva ruşine
Pînă unde să cuvine.
    Adică :
Să aibă omul ruşine
Cînd face rău, iar nu bine.
    Şi către neruşinoşi a zice :
Parcă mi-e ruşine mie
Că nu ţ-e ruşine ţie.
    Şi
Îmi crapă obrazul de ruşine.
Mi să pare, de ruşine,
Că cade cerul pe mine.
    Dar nici să fii de aceia :
Parcă n-are nas să ne dea obraz.
    Căci
Omul cu ruşine piere.
    Că
Nimeni nu dă pîn' nu-i cere.
    Şi
Toate-s cu timp şi soroc
Şi ruşinea l-al ei loc.
    Foamea şi ruşinea
Nu se pot de loc uni

Într-un loc a locui.
Sînt ruşinoşi şi d-aceia care :
S-a învăţat dezbrăcat
Şi i-e ruşine-mbrăcat.
Sau
Îi este ruşine să mănînce bine.
Însă
A mînca nu e ruşine
(Cînd mănînci cum se cuvine).
Căci
Omul la masă cînd şade,
Să mănînce cum să cade.
Iar nu cum zice :
Ş-a plecat gura şi nasul,
Ca cînd o să-mbuce vasul.
Nici iar
Nu sta ca un nemernic,
Dacă te cunoşti vrednic.
Adică :
Nu sta departe, ca să nu fii uitat,
Nici te vîrî, ca să nu fii pe brînci dat.
Căci
Obraznicul are ceas cînd să ia ruşinea-n nas.
Şi
Cine are adunare cu cei fără ruşinare e tot într-o defăimare.
Îndată îi zic :
Cioară lîngă cioară trage,
Alte paseri nu-i sînt drage.
S-a văzut că
Celui fără ruşinare,
De-i dai ceva obraz, sare
Să ţi să urce-n spinare.
El
De certare nu se ruşinează,

De bătaie nu se-nfricoşază.
Dar însă
Îşi găseşte fără voaie
Lungul nasului să-i moaie.
Zicînd :
I să moaie niţel nasul cel de oţel.
Şi
Găsi om meşteşugos a-i ciopli obrazul gros.

DESPRE OBRAZNICIE ŞI CALICIE

Ce-mi este mojicul,
Ce-mi este calicul ?
Unul ş-alt obraznic
Şi în zi de praznic.
  Că
Omul calic şi obraznic
Merge nepoftit la praznic.
  El
Ca porcul dă năvală.
  Dar şi
Duce la tăvăleală.
  De multe ori,
Ca oala, de mîhuşe
Ajunge după uşe.
  Obraznicul este :
Lasă-mă supt pat, lasă-mă în pat.

POVESTEA VORBII

Un călător într-o vreme lîngă un sat înserînd
Trase aci la o casă, femeii sălaş [1] cerînd.
Femeia însă răspunse, zicînd : — Nu poci, dragul meu !
Că bărbatul mi-e la moară şi-s singură numai eu.
— Şi ce vatămă — el zise — să priimeşti un drumaş,
Carele nu-ţi cere alta, decît numai un sălaş ?

[1] Găzduire.

— Adevărat, — ea răspunse — aşa e după cum zici,
Că de te-oi priimi-n casă, nimica nu o să-mi strici.
Decît nu e cu cădere unei tinere femei
Să doarmă cu altu-n casă, cînd e dus bărbatul ei.
— Nu, nu, dragă, — el îi zise — nu cer cu tine-ntr-un loc,
Mă mulţămesc aci-n tindă şi la ziua plec pe loc.
Se înduplecă femeia, auzind acest cuvînt,
Şi zise : — Aşa să poate, tot eşti l-adăpost de vînt.
El aşezîndu-se-n tindă, ca un foarte mulţămit,
Ea se închise în casă şi mai mult nu i-a vorbit.
Pe la miezul nopţii însă el, neliniştit de gînd,
Se sculă, bătu în uşe : — Lele, lele ! — 'ncet strigînd —
Fă bine şi îmi deschide, te rog pentru Dumnezeu,
Că vîntul bate prea rece şi mor tremurînd mereu,
Ci lasă-mă după uşă, că tot e-n casă orcum,
Nu-ţi face păcat cu mine, să mă duc bolnav pe drum.
Femeia fiind miloasă, deschizînd, îl priimi,
Ca aci, precum ceruse, după uşă a dormi.
Nu trecu două minute ş-începu iar a striga,
Zicînd : — Lele ! lele, dragă ! îndrăznesc a te ruga,
Că tot ţ-ai făcut pomană şi în casă m-ai băgat,
Fă bine-ncai de mă lasă să viu acolo supt pat,
Că prin crăpătura uşii vine vînt săgetător
Şi m-a îngheţat cu totul, de tremur parcă să mor.
Femeia cea-ndurătoare iarăşi se milostivi
Şi supt patul ei să doarmă nu i să împrotivi.
Trecînd însă puţin încă, iar îl auzi strigînd :
— Lele, lelişoară dragă ! şi aci mor tremurînd,
Că vine vînt şi mai rece din peretele crăpat,
Ci fă bine de mă lasă într-un colţişor în pat.
Păn-aci văzînd femeia că i-a vorbit tot cinstit
Ş-într-un colţ aci în patu-i să doarmă l-a-ngăduit.
Dar el, neastîmpăratul, în pat dacă a trecut
Şi văzînd-o că ea toate voinţele i-a făcut,

Își lungi nasul și zise : — Dragă lele ! tot mi-e frig,
Aici încă mai rău tremur, uită-te cum mă-ncovrig,
Ci tot ț-ai făcut pomană, te rog fă-o-ncai deplin
Și mă lasă lîngă tine să mă încălzesc puțin.
— Omule ! — femeia zise — dar prea obraznic ai fost,
Întîi ceruși numa-n tindă să te las la adăpost,
Apoi ceruși după ușă, și de acolo supt pat,
Pînă în cea după urmă, cerînd, ș-în pat te-ai urcat ;
Eu iar ți le-mplinii toate, gîndind că ești om cinstit,
Dar tu, că ț-am făcut bine, de proastă m-ai socotit,
Și în loc de mulțămire, ca un om nerușinos,
Te-ntinzi cît nu ți să cade cu obrazul tău cel gros.
Zicînd asfel ieși-ndată, strigă să vie Grivei,
Îi arată pe streinul cel lungit în patul ei,
Și sumuțîndu-l asupra-i, și el iar cum îl zări,
Îl făcu-n grab să nu știe ușa cum a nemeri ;
Auzindu-i lătrătura și frații lui din vecini,
Sărind și ei deșteptară cățel, purcel și găini ;
Și așa toți cu paradă, cu muzică de lătrat,
Cu supțiri și groase glasuri, îl petrecură din sat.

Obraznicului însă
Orice o fi nu-i pasă,
Unde o ieși să iasă.
Că
Porcului aci îi dai bice,
Și el se-ntoarce și zice :
Anțerț[1] mă bătea p-aicea.
Omul obraznic,
Cineva or de-l cinstește,
Or cu vorbe-l ocărește,
El una le prețuiește.
Îl vezi numai,
Îți stă înainte cu cracii

[1] Acum doi ani.

Ca ursu-n spinarea vacii.
    Şi
Nu-ţi mai caută-n obraz,
Îţi dă cu liuleaua-n nas.
    Şi
Îngroaşe obrazul.
Ia ruşinea-n nas în fiece ceas.
    Că este
Cu obraz gros şi semeţ
Şi cu gură de orbeţ [1].
    Însă
Orşice obrăznicie
Curge tot din mojicie.
    Şi
Tot cam după neam merg toate,
Din ce este nu-l poţi scoate.
    Căci
Calicu-mpărat s-ajungă,
Cît de mulţi bani s-aibă-n pungă,
El pînă cînd nu va cere,
Nu mănîncă cu plăcere.

POVESTEA VORBII

Auzim din alte veacuri că un fecior de-mpărat
Preumblîndu-se prin ţară îmbrăcat în port schimbat
A văzut cu întîmplare-n marginea unui oraş
O prea frumuşică jună, cu chip ca de îngeraş ;
Care într-atît de dînsa inima i s-a rănit,
Cît asupra-i deodată gîndul i s-a pironit ;
Ş-asfel, cu desăvîrşire în amorul ei căzînd,
Începu să pătimească, somnul, liniştéa pierzînd ;
Se afla în toată vremea fel şi chip a se gîndi

[1] Cerşetor (orb).

Cum şi ce mijloc să facă el spre a o dobîndi !
Şi de neamu-i vrînd să ştie a trimis cercetător,
Care i-a şi spus că este fata unui cerşetor.
— Fie, — zise el — nu strică, slobod este la sultani
Ca să-şi ia soţii chiar roabe, cumpărîndu-le cu bani ;
Legea văz că nu ne-nvaţă ca să căutăm la neam,
Dacă toată lumea-ntreagă este de la un Adam.

Asfel el după ce zise, o aduse în sarai (palat),
Unde ca o-mpărătească trăia ca în sîn de rai ;
Dar însă acele bunuri nu o mulţămea pe ea,
Îi părea că cu cerşutul cu mult mai bine trăia ;
Acele mîncări luxoase nu o putea împăca,
Cînd le mînca „îi părea că după umeri arunca" ;
Mai de multe ori ea încă la masă dacă şedea
Se scula mai mult flămîndă, de dînsa nu să prindea ;
Dar însă şi nemîncată vreodată nu umbla,
Ci după masă în urmă se-ndopa cînd se scula,
Că mergea pe la dulapuri, se ducea pe la cămări,
Unde se afla în vreme feluritele mîncări,
Ş-închizîndu-se-năuntru mîna la ele-ntindea,
Zicînd : „Faceţi-vă milă !" şi cerşea, ca cînd să-i dea ;
Ş-apoi lua rămăşiţe d-ale mesii şi mînca,
Pînă se sătura bine, şi asfel se împăca.

DESPRE MOJICIE

Mojicul e tot mojic chiar şi în ziua de Paştî,
E un bogat şi calic şi un dobitoc, să-l paşti.
    Că
Fie-n zarpale [1] de aur,
Nu este decît un taur.
    Şi
Pe măgar cît să-l împodobeşti
Armăsar tot nu poţi să-l numeşti.
    Că
Pe mojicu-l cunoşti după ochi,
Ca pe măgarul după urechi.
    E ca un borcan,
Dinafară zmălţuit
Şi dinlăuntru mînjit.
    Şi
Atît de treabă ce este,
Numai jujeu [2] îi lipseşte.
    Că
Tu obrazul îţi întorci
Şi el dosul, ca la porci.
    Pentru că
Porcul orîncotro face,

[1] Stofă de mătase, ornamentată cu flori, fire de aur şi de argint etc.

[2] Un fel de jug pus la gîtul porcilor, pentru a-i împiedica să treacă prin garduri.

Lui tot noroiul îi place,
Din ce e nu-l poţi preface.
Că
Gardurilor dă ocol
Şi se trînteşte-n nomol.
Adică :
Zi cu un cuvînt, neam rău,
Zgîrios ca un herăstrău.
Că,
Dac-a fost mojic întîi,
E şi pîn' la căpătîi.
În zadar,
Salcia cît să căzneşti,
Pom nu poţi s-o altuieşti.
Şi
Cioarei cît să-i cînţi măcar,
Ea tot îţi va zice „gar !".

POVESTEA VORBII

Spun d-un nobil oarecare,
Ce avea coprinsuri [1], stare,
Însurîndu-se, ia fată
Nobilă iar şi bogată ;
Şi trăind ei împreună
În iubirea cea mai bună,
Dumnezeu voind le dete
Vreo cîţiva prunci tot fete,
Şi dintr-aceste-ncepură
Certe între ei şi ură ;
El făcîndu-o cu vină,
Cum că ea e de pricină
Pîntre fete să nu nască
Şi o parte bărbătească.
Ea iar netăcînd ca mută,

[1] Proprietăţi, avere.

Amîndoi stînd la dispută,
El în cele după urmă
Vorba hotărît îi curmă,
Că cu dînsa n-are pace
Un fecior de nu-i va face ;
Şi fiind ea-ngreunată,
Zise : — Iar de-i face fată,
Zic o vorbă ca o mie
Că nu-mi vei mai fi soţie.

Auzind ea cu-ntristare
Hotărîtu [1]-i de lăsare,
Plînge şi se amărăşte,
Neştiind iar ce va naşte ;
Se gîndea tot cum va face
Pe bărbatul său să-mpace,
Şi se ruga c-umilinţă
Celui ce i-a dat fiinţă,
Ca-ntr-un chip s-o lumineze
Şi spre bine s-o-ndrepteze.
Trebuind dar să sosească
Ziua, ceasul ca să nască,
El îşi ia tovaroşie
Şi se duce la moşie,
Ca să facă vînătoare,
Pe la munţi, de căprioare.
La plecarea sa zicîndu-i
Ş-acel tot cuvînt lăsîndu-i,
Că d-o face iarăşi fată,
Să ştie că e lăsată,
Iar fecior de îi va face,
Toată-n berlant [2] o s-o-mbrace.
Deci după a lui plecare

---

[1] Hotărîrea, sentinţa.
[2] Briliant.

Ea fiind la întristare,
Zise către moașă : — Mamă !
Foarte mult îmi este teamă
Nu cumva să fac iar fată,
Că să mor mai bine-ndată.
Moașa ei prin cercetare,
Auzind a sa-ntristare,
Zise : — Lasă, fii în pace,
Supărare nu-ți mai face,
Să te văz eu ușurată,
Fie chiar măcar și fată,
Că avem noi meserie
S-o facem fecior să fie :
Că aseară p-o sirmană,
Am moșit-o de pomană
Ș-a făcut un băiat care
E frumos de soț[1] nu are.
Bărbățelul ei, săracul,
Este slugă în tot vacul
La o proastă meserie,
Adică la olărie.
Care d-astăzi pînă mîine
Biet muncește pentr-o pîine,
N-a putut la ea să vie,
Nici ce a născut să știe,
Și ușor cu ea vom face
Cum vom vrea și cum ne place ;
De voi vedea că naști fată,
Mă repez la dînsa-ndată,
Fac schimb, le luăm feciorul
Și ne împlinim tot dorul.

Asfel moașa cea cuminte
Mîngîind-o cu cuvinte,

[1] Seamăn, pereche.

Fu cocoana uşurată,
Cu-ntîmplare iar c-o fată.
Moaşa cum o vede pleacă
Tocma la acea săracă,
Duce fata, se-nvoieşte,
Cu ceva o dăruieşte,
Şi cu elocventă limbă
O înduplecă şi schimbă ;
Cum făcu această treabă,
Ia băiatul mai în grabă,
Aleargă cu el, se duce
Şi la nobila îl duce ;
Care toate într-o noapte
Se făcură numa-n şoapte,
Între moaşă şi lăuză,
Altul fără să auză
Şi cuvînt fără să iasă
Nici la sluga cea din casă.

Dimineaţa se aude
Prin vecini, prin neamuri, rude,
Şi se răsipi cuvîntul
Pretutindenea ca vîntul,
Că cutare născu june,
Cu frumseţe de minune ;
Şi ştafeta gata fuse,
La bărbatul ei se duse.
(Pentru că el cînd plecase
Vorbă către alt lăsase
Ca îndată să-l vestească
Orce s-o-ntîmpla să nască.)
El citind scrisoarea-ndată,
Cu inima bucurată
Dă amicilor o masă
Şi se-ntoarce-n grab acasă,

Pe doritul prunc îl vede
Şi mai bine se încrede.

Asfel dar a lor sfădire
Se preface-mpăciuire.
Carii şi cu vorbă bună
Sfătuindu-se-mpreună,
Cum şi moaşa cea isteaţă
Trebuind să fie faţă,
Cu nobleţe o rugară
Şi o şi îndatorară
Ca vro doică să găsească
Pruncul cel iubit să-l crească,
Să o caute să fie
Cum cunoaşte ea şi ştie.
Moaşa, ce era-nţeleasă
Ca o mehenche[1] aleasă,
„Bucuros" zicînd, se duse
Chiar la carea îl născuse;
S-a făcut c-o cercetează,
Ş-a venit numai s-o vază,
Ea cum vede moaşa-n grabă:
— Ce face băiatu? — 'ntreabă.
Dar bătrîna cea cu dracul
„Pe loc îi găsi capacul",
Şi îi zise: — Mămuşoară,
„Fie-i ţărîna uşoară",
C-a murit ş-îl îngropară
Încă de alaltăseară.
Zău! tu eşti de fericire!
„Ţ-avut Dumnezeu de ştire",
Căci cum lipsa te apasă
De-ţi murea şi el în casă,
Tu ai fi avut ce pune

[1] Isteaţă, şireată.

Ca să-i faci îngropăciune?
„Știe Dumnezeu ce face",
El mîngîie pe sărace.
Tu dar ca o norocită
Ești cu două folosită,
Una că ai și fetiță
Ș-al doilea ai și țiță,
Care d-aci înainte
O să te aducă-n cinste:
Că eu ca o moașă iară
Am moșit chiar și aseară
P-o cocoană prea bogată,
Și de dînsa sînt rugată,
Cu bărbatu-i împreună,
Să-i găsesc o doică bună,
Și plecasem a mă duce
Spre a le o și aduce,
Dar mi-a fost în gînd de tine
Ca să-ți fac acest mult bine,
Să te duc la așa casă,
Să trăiești ca o crăiasă.

— Mamă! — zise ea — sînt gata,
Merg, dar nu mă-ndur de fata,
Că și chiar bărbatu-mi zise,
Pe la mine cînd venise:
După ce vei naște, dragă,
Mergi vro doică de te bagă,
Decît nu mă lasă mila
Ca să depărtez copila.

Moașa care vrea chiar asta,
A răspuns către nevasta:
— Și de fata fii în pace,
„Că vom face ce vom face";

Sînt femei sărace multe,
Care chiar aci în curte
Vom putea aduce una
Cu puţin plătind pe luna,
Ş-asfel o să aibi prin mine
Şi copila lîngă tine;
O să zic că-mi eşti nepoată
Şi ce vrem o să se poată.

Moaşa dar cu cîte-i spuse
„La prochimen [1] o aduse",
Şi o duse să doicească,
Chiar copilul ei să-l crească,
Cu iconomii [2] c-aceste,
Făr-a şti că al său este,
Să se afle şi fetiţa
Tot pe lîngă coconiţa.

Deci crescînd băiatul mare,
Ş-întii şi după-nţercare,
Şi de cînd umbla ca broască
Începu să se cunoască
„Că este o floricică
Nasul care îţi băşică";
„C-alta e mirosul floarei
Ş alta este al putoarei";
„Alt miros dă florăria
Ş-alt miros dă bălăria".
Asfel dar şi copilaşul,
Ce-l numea toţi coconaşul,
S-a văzut de vîrstă mică
C-o să iasă o urzică,
Sau o floricea de laur,

[1] Obiectul convorbirii.
[2] Aranjamente, meşteşuguri.

Deşi cheltuia ei aur,
Dîndu-l să învețe carte,
Ş-a urma științi înalte ;
Îi era de surdă toate,
Nu putea la cale scoate,
„Că prostia din născare
Niciodată leac nu are" ;
Nu putea nimic să-nvețe
Nici din vorbă, nici din bețe ;
Dar năravurilor rele
Era eminent la ele ;
Mişeliile din lume
Le știa el tot anume ;
El știa să-njure bine
Şi cîntece de ruşine ;
Învățase și la fluier,
Încă și din buză șuier,
A se tăvăli-n gunoaie
Ş-a se juca cu noroaie.

D-alde aste ş-alte multe,
Şi mai mari și mai mărunte,
Nobilei fiind văzute
Nu i se părea plăcute ;
Se amăra, ofta-n sine,
Neamul lui știindu-l bine,
Însă ce era să facă,
Taina trebuia s-o tacă !
Dar cînd își vedea copila,
Îi rănea ficații mila,
Căci fiind c-a doicii fată
Mai prost era și tratată ;
Însă orcum, trandafirul
Deşi îl coprinde ştirul,
Fața-i tot se osibește

Şi frumos tot miroseşte.
Într-acest chip şi fetiţa
Îi arăta chipul viţa,
Toata ei delicateţă,
Îi adeverea nobleţă ;
Mai vîrtos înţelepciunea,
Spiritul şi isteciunea
O făcea la toţi iubită
Şi cu dragoste privită ;
Nobilul chiar din cuvinte
Cunoscîndu-o cuminte,
Şi că, cînd s-o face mare,
O să fie de mirare,
Nu o depărtă din curte,
Deşi avea fete multe;
Ci la-nvăţături o dete
Ca şi p-ale sale fete ;
Doica iar rămase-n casă,
A sluji ca jupîneasă.

Fata dar învăţătura,
Cartea cum şi cusătura,
Prin silinţa ei cea multă,
Le trecu în vreme scurtă,
Şi se procopsi în toate
După cît natura poate ;
Care şi cu osebire
Se făcu mai de iubire ;
Muma-i cea adevărată,
Ca pe însaşi a ei fată,
O purta-mbrăcată bine
Ş-o avea tot lîngă sine ;
Căci pre celelalte fete
Pe la casa lor le dete ;
Cum şi nobilul ei tată

O iubea chiar c-a sa fată,
Pentr-a ei înţelepciune
Şi urmarea-n purtări bune.

Dimprotivă pe băiatul
Îl mustra tot cu certatul,
Se mira cu ce cuvinte
Să-i mai bage în cap minte
Şi se necăjea în sine
Cum să facă răul bine;
Dar toate-i erau degeabă,
Nu-l putea face de treabă.
Abia pîn' se făcu mare
Trecu şcolile primare;
Care-n cele după urmă
Toată-nvăţătura curmă
Şi rămîne prost în lume,
Purtînd de procopsit nume,
De la cei ce îl văzuse,
Că de mic prin şcoli crescuse.

Deci acest fecior şi fată
Cu doică, mumă şi tată,
Într-o zi de vară bună,
Se duseră împreună
La moşie să se primble,
Aerul ca să-şi mai schimbe;
Sătenii toţi cum aflară
Cu mari, cu mici alergară,
Să se plîngă fiecare
Spuind păsul său ce-l are,
Cerînd dreptăţi a le face
Ş-între dînşii să-i împace

De pagube, de ispasuri [1],
De pierderi și de pripasuri [2].

Între alți vine de față
Și un biet cioban c-o cață [3],
Cu un sătean din moșie,
Care avea a sa vie
Și oile-n ea intrase
Peste tot de o stricase ;
Pentru carele săteanul
Apucase pe ciobanul,
Paguba să-i împlinească
Și tot rodul să-i plătească.
Nobilul l-acea pricină
Socotind cui să dea vină,
Fiul său răspunse-ndată,
Făcîndu-le judecată
Și hotărîrea le curmă,
Ca să-i ia săteanul turma
Pentru via cea păscută
Și păgubirea făcută ;
Care auzind ciobanul
Începu plînge, sîrmanul,
Ș-a se văita că rămîne
Stins, sărac, fără de pîine !
Dar față fiind copila,
Nu-și putu stăpîni mila,
Ci cu mintea sa pătrunse
Și într-acest chip răspunse :
Cum că nu este cu cale
Ca să-i ia oile sale,
Căci ele alt nu stricară,

[1] Pagube pricinuite de vite la cîmp.
[2] Pierderi de animale (rătăcite, intrate pe pămînt străin).
[3] Băț lung cu cîrlig la vîrf, cu care ciobanii prind oile.

Ci numai rodu-l mîncară ;
Prin urmare şi ciobanul,
Rodul să-l dea la săteanul,
Adică : cu fătăciunea
Să plătească stricăciunea ;
Iar turma să nu-i atingă,
Pe bietul cioban să-l stingă.
La această judecată
Ascultînd nobilul tată,
Se coprinse de mirare
Pentru mintea ei cea mare
Şi hotărî judecata
După cum o făcu fata.
Dup-aceasta-n multe rînduri
Pentru dînsa stînd pe gînduri
Zise cătr-a sa soţie :
— Dragă, cum îţi pare ţie ?
Fata asta mult îmi place,
Nu vom putea oare face
Să o-nsoţim cu tot rostul,
Cu feciorul nostru, prostul ?
Că precum e ea cuminte,
În purtare ş-în cuvinte
Şi „pe el capul nu-l taie
La doi boi să-mparţă paie",
Ea o să-l chivernisească,
În lume cum să trăiască ;
Că de-l vom uni cu altă
De o viţă mai înaltă,
Păcat cu dînsa vom face
Că n-o să trăiască-n pace.

Soţia sa, cum ştim bine,
Că păstra secretu-n sine,
Zise : — Fă cum e cu cale,
Că eu mă plec voii tale.

Asfel după ce vorbiră,
Pe loc îi și însoțiră,
Cu nuntă, cu cununie
A trăi în căsnicie.
Sfîrșind nobilul aceasta,
Zise către el nevasta :
— Noi ăstor copii acuma
Le sîntem tata și muma
Și fără deosebire,
Îi avem la o iubire,
Or fata asta crescută,
De va fi de noi născută,
Or că în locu-i feciorul,
Care ne-a împlinit dorul.
Acum tot atîta face,
S-a făcut, nu să desface,
Decît fata să știi bine
Că e născută de mine,
Iar băiatului i-e muma
Doica ce-o avem ș-acuma,
Care însași ea nu știe
Aceasta iconomie.
Zicînd aceasta se puse
Și toate pe larg îi spuse.

Ascultînd el cu mirare
A soții sale urmare,
Începu cu vorbă mică
Pentru băiatul să zică
Nobilei sale neveste
Proverburile aceste,

Adică :
Nici salcia pom, nici mojicul om.

Şi
Nici talpa casii cerc de bute,
Nici mojicul boier de frunte.
Că
Raţa sălbatecă nu se domesniceşte.
Şi
Pe porcul nu-l faci să bea apă din fedeleş [1].

---

[1] Vas în care se duce apa de băut la cîmp.

DESPRE MOJICIE IARĂȘI

Paserea după ce se cunoaște ? — După cîntec.
Și
Mojicul după ce se cunoaște ? — După vorbă.
Că
E politicos ca gardul, îți jupoaie obrazul.
Mojicul
Nu-și cunoaște lungul nasului.
Că
De unde știe ciobanul ce lucru e șofranul ?
Că
Omul neslujit e ca lemnul necioplit.
Te pomenești că
Îți trîntește vorba ca ciomagul.
Zicînd :
Nu căuta ce am fost, ci te uită acum ce sînt.
Și
Nu te uita la cojoc, ci te uită ce e supt cojoc.
De aceea
Nu te băga în tărîțe, că te mănîncă porcii.
Însă
Dumnezeu să te păzească de țiganul turcit și de
mojicul grecit.
Și
Dumnezeu să te ferească de bătaie cerească, de
urgie-mpărătească și de pîra mojicească.

Un împărat prea cuminte, rugile cînd își făcea,
Pe lîngă alte cuvinte și aceste el zicea :
„Dumnezeu sfînt să păzească
Toată firea creștinească
De bătaia cea cerească,
De urgia-mpărătească,
Și de pîra mojicească."
Fiul său, ce totdauna la rugi cu el pus era,
Toate le zicea, dar una nu-i plăcea, îl supăra,
Nu-i venea să se smerească[1] să zică acest cuvînt :
„Și de pîra mojicească să-l păzească Cel preasfînt."
Zicînd : „Ce putere are un mojic, prost, nătărău,
Unuia împărat mare prin pîre să-i facă rău ?"
Împăratul dacă vede că nu îl poate muia,
Să-l facă pe el a crede ceea ce-l povățuia,
Gîndindu-se făcu planul, zicînd : „Voi să-l pedepsesc."
Și chemă-n grab pe țiganul, potcovaru-mpărătesc,
Căruia din întîmplare atunci dintr-un foișor
Căzuse și îi murise copilul său cel micșor ;
Îi poruncește în taină ca, cu cîrdul țigănesc,
Să se scoale să dea jalbă de fiul împărătesc,
Cu dovezi s-aducă pîră, orcum vor ști mai urît,
Că el de sus îmbrîncindu-l cu zile l-a omorît.
Deci îngropînd pe copilul potcovaru-mpărătesc,
Rîdică dovezi aduce tot sălașul țigănesc,
Dau jalbă către-mpăratul, cu jurăminte pîresc,
Că i-a-mbrîncit pe copilul feciorul împărătesc.
Împăratu-nfățișază pe fiul său în divan,
Dovezile-l fac să crează că a-mbrîncit pe țigan.
Pentru care împăratul chiar singur a hotărît
Să-l dea să-l aibă țiganu-n locul celui omorît.

[1] Să se umilească.

Așadară fără voie feciorul de împărat
A trebuit să se ducă, tatăl său precum l-a dat ;
Și deosebi împăratul pe potcovarul chemînd
Îi dă strașnică poruncă pentru fiul său, zicînd :
— Îți poruncesc ca îndată cum te vei duce cu el,
Să-l îmbraci în haine rupte, să nu-i faci hatîr vrun fel
Și să-l pui la foi să sufle tocma ca pe un țigan ;
Cînd vezi că nu te ascultă îngrozește-l din ciocan
Și cu praftorița [1] udă mai adese să-l lovești,
Dă în el, numai păzește undeva să nu-l slutești ;
Că voi pentru o greșală în asfel să-l pedepsesc,
Decît cum zic tu ascultă cele ce îți poruncesc.
Deci ducîndu-se țiganul cu porunca înarmat,
Le-a urmat toate întocma cu feciorul de-mpărat ;
Îl îmbracă-n niște zdrențe ca p-o slugă de țigan,
Negre,-n cărbuni tăvălite, de nu făcea nici un ban ;
Îl puse la foi să sufle și cu barosul să dea,
De nu putea, vai de dînsul ! cu praftorița-l lovea ;
De cîte ori stropea focul cu dînsa îl atingea
Și obrazul, nasul, gura îi umplea și îi mînjea.
Pedepsele aste toate trebuind să ia sfîrșit,
După trei zile-mpăratul iertă pe fiul greșit ;
Și trimețînd îl aduse iar cu cinste la palat,
Spălat și îmbrăcat bine ca un fecior de-mpărat.
Apoi seara împăratul mergînd să se roage iar,
A rostit ca mai-nainte aceleași cuvinte chiar.
Fiul său, ce împreună sta-ngenucheat pre pămînt,
Zise : — Tată ! mai va încă să zici și acest cuvînt :
„Dumnezeu sfîntul să ne păzească
Și de praftorița țigănească.“
Atunci împăratu-n sine de vorbele lui rîzînd
Și isprăvind rugăciunea plecă în iatac zicînd :

[1] Unealtă cu care se stropesc cărbunii cînd se înfierbîntă fierul.

„Omul pînă nu pătimeşte nu să învaţă.
Şi
Pînă nu dă cu capul de pragul de sus, nu vede pe ăl de jos.

Şi tocma
Cînd îi dă cuţitul de os."

DESPRE FRICĂ ȘI VITEJIE

În vremea războiului e mai scump fierul decît aurul.

Și

Cine e viteaz, în urma războiului se cunoaște.

Că

După război se vede capul viteazului și urma fricosului.

Lupului de i-ar fi frică de ploaie, ar purta ipîngea [1].

Și

Leoaica numai un pui face și bun.

Și

Omul voinic nu se sperie de toate muștele.

Mulți se laudă zicînd :

Deslega-voi sacul, vedea-vei pe dracul.

O să cauți în gaură de șarpe să te ascunzi.

Și o să strigi :

Ieșiți, morți, să intrăm noi, că e vremea de apoi.

Dar

După război mulți viteji se găsesc.

De cei

Cu coraj de găină moartă.

Ș-apoi

Nu ț-e necaz cînd te izbește un armăsar, ci cînd te trîntește un magar.

Dar

Cînd geme mortul, și dracul moare de necaz.

---

[1] Manta cu glugă.

Însă
Vulpea nu se sperie de ăl de să laudă seara, ci de ăl de mănîncă dimineață.
Sînt mulți :
La plăcinte înainte și la război înapoi.
Sau
La război în coadă și la fugă în frunte.
Zicînd :
Fuga e rușinoasă, dar e și sănătoasă.
Și
Își face spaimă singur, ca calul de vînt.
Și
Fuge ca dracul de tămîie.
Strigînd :
Apropie-te, crîng, depărtează-te, cîmp.
Și
Fuge, ca cînd îl gonește cu bici de foc.
Și
Stă pitit ca iepurele și ciulește urechile.
I să face în cap părul măciucă.
Și
Tremură de parcă îl găsesc toate năbădăile.
Și
Parcă i-a dat cineva matragună.
Și
I se face fața ca turta de ceară.
Că
Omul fricos totdauna umblă cu gheața în sîn.
El
Se sperie de toate burienile.
Și
Părul în cap i să zbîrlește
De frică, cînd povestește.
Și
N-are-mprejur biet nimica

De unde să-şi lege frica.
    Zicînd :
De frică inima-n mine
Se lasă în jos pe vine.
    Şi
Se sperie de umbra lui
Şi se uită-n urma lui.
    Fricosului
De o gîngane mică
Păru-n cap i să ardică
Şi pielea i se-nfurnică.
    Cînd vede groaza,
Fuge ca cîinele cu coada între picioare.
    Că
De o umbră, d-o nălucă,
Frigurile îl apucă.
    Numai cînd
Este la largul lui şi la strîmtul altuia.
    Zice :
Înfricoşază-ţi cusurul, să nu-ţi umple...
    Şi
Dacă n-ai bătut cur mic,
Nu-nfricoşa p-ăl voinic.
    Că numai
Babele cu sînge bătrîn
Să sperie şi scuipă-n sîn.
    Iar cînd
Îl iei la trei parale.
    Atunci
Mai multe din c... b...
Decît la tabaci [1] meşini.
    Şi
Bea niţică apă rece,
De sperietură a-i trece

[1] Tăbăcari.

Și altădată, ca șoarecii cînd cînta jucînd hora :
Sus de mînă, jos de vînă și mai aproape de gaură.
Cu toate acestea,
Frica păzește pepenii.
Și
Cîinii sînt paza oilor.
Că
Mai rău se sperie cineva din auzit decît din văzut.

POVESTEA VORBII

O vulpe odinioară (povestea strămoșii mei)
Mergea seara să vîneze, după obiceiul ei,
Și mai cu seamă adese se ducea la moară-n sat,
Unde găsea gîște, rațe și găini pentru vînat.
Așa și un cotoi iară venea pe lîngă tarași [1],
Că găsea să prinză șoareci și mari și mititei, grași.
Aci vulpea cu pisoiul întîlnire des avînd,
Amîndoi se-ndrăguliră, unul altuia plăcînd.
Intrară și în tocmeală d-a se lua amîndoi,
A trăi în căsnicie ș-a se mîngîia-n nevoi.
Aci făcură și nunta, puind masă de vînat,
Mîncară, se veseliră și să joace s-au sculat.
Pisoiul își drese struna și răsună grosul bas,
Iar vulpea cînta cu vorbe, slobozind ascuțit glas :

— Bine este doi cu doi
Și noi, neică, amîndoi,
Bine era mai de mult,
Dar noi, neică, n-am știut...

Cînd era ea să mai zică, un cîine îi auzi
Ș-îndată și el la nuntă pe fugă se repezi,

[1] Stîlpi de poartă.

Dorind şi el să se prinză cu aceşti tineri la danţ
Şi să joace vreo polcă, vreun vals sau cotrodanţ[1];
Dar cotoiul pierdu cheful îndată cum l-a zărit,
Vulpea tăcu cîntecelul, îl lăsă neisprăvit.
Şi croindu-o la fugă spre pustie amîndoi,
Tocma în crîng se opriră a se uita înapoi.
Ocărînd aci pe cîine vulpea cu glas înţepat
Nu vrea nicidecum să-l ierte (deşi era el în sat),
Zicînd : — Ai văzut mojicul cu obraz gros, necioplit,
Cum venea-n fugă la nuntă, fără bilet, nepoftit ? !
Ce ? Te-ai speriat, bărbăţele ? Răspunse el : — Aş ! nimic !
Nu se prea sperie lesne o inimă de voinic ;
Dar n-am vrut să fac gîlceavă, la nunta mea, c-un netot,
Că ţi-l făceam să se lingă de cinci-gheara mea pe bot ;
Şi repezindu-mă-n grabă mă suiam în vreun loc,
Stam aci fără să-mi pese ş-îmi băteam de dînsul joc ;
Dar îmi era pentru tine, că din mînă te pierdeam,
Ş-atunci, cu inima friptă rămîind, mă prăpădeam.
Mireasa l-aceste vorbe negreşit că ar fi plîns,
Dar nu-i putea veni jale de gîdilituri şi strîns,
Ci cu hohote şi rîsuri, fiind departe de cîini,
Ca să piarză supărarea îl luă iarăşi de mîini,
Şi cu el hora, sărita, vizunia-ncunjurînd,
Răsuna cu glas din gură acest cîntecel, zicînd :

— Bărbăţelul meu,
Voinicelul meu,
Mult e inimos,
Mult e nefricos.
Deşi am fetit,
Dar am nemerit,

[1] Contradans (dans executat de mai multe perechi, aşezate faţă în faţă).

Luai pui de drac,
Tocma după plac.
N-am frică de fel
De nimeni cu el.

Cumătrul lup, care-n vreme umblă ca un vătăşel [1],
Trecînd p-aci cu-ntîmplare ş-auzind joc, cîntecel,
Cu raport despre aceasta degrab în fugă s-a dus
Şi la leul, împăratul dobitoacelor, l-a dus.
Leul, cum citi raportul, pe lupul a întrebat :
— Dar n-ai aflat tu pe cine a luat ea de bărbat ?
— Nu ştiu, — îi răspunse lupul — că în casă n-am intrat,
Dar fără să văz îmi pare că pe dracul a luat.
— Cum aşa ? — zise-mpăratul — după ce ai cunoscut ?
— După cîntec, — el răspunse — că cam nu prea mi-a plăcut.
Cînd vorbea acestea, iacă cuviosul urs veni
Şi cu smerenia toată-naintea-i se ploconi.
Mistreţul grof după dînsul îndată intră şi el,
Gras, gros, umflat ca cu ţeava, şi se închină la fel.
Porunci leul îndată să le dea cîte un jeţ,
Puind pe ursul în dreapta şi-n stînga porcul mistreţ.
Apoi le citi raportul de rînd în jos şi în sus,
Pentru măritişul vulpei, care lupul l-a adus.
Se uitară toţi la dînsul şi cruciş şi curmeziş
Şi se zbîrliră de groaza al acestui măritiş,
Zicînd : — D-o fi luat vulpea chiar pe dracul de bărbat,
Ne-a făcut pe toţi papară, sîntem periţi, ne-a mîncat ;
Dar, după povestea vorbii, nici un lucru să nu crezi
Aşa, din auzit numai, cu ochii pînă nu vezi ;
Însă altfel nu să poate decît un prînz să gătim
Şi pe vulpea cu bărbatu-i la masă să o poftim ;

[1] Curier.

Şi de va fi chiar şi dracu, cum sîntem noi grămădiţi,
Luptîndu-ne împreună, tot putem fi mîntuiţi,
Decît cîte unul-unul prin păduri a ne afla,
Şi cu noi prea cu lesnire pîntecele a-şi umfla ;
Iar de nu va fi bărbatu-i drac, după cum auzim,
Atunci îl facem prieten şi împreună prînzim.
Zise leul : — Prea bun este acest sfat care mi-l daţi,
Dar şi aşa ciudat vine ca să fim asiguraţi ;
Căci pe dracul vreodată din noi cine l-a văzut ?
Şi ca să-l putem cunoaşte este prea de necrezut.
De unde ştim alb e, negru, galben, roşu, or altfel,
Şi cum l-om zări îndată să zicem că este el ?
Noi auzim că-n oraşe, prin acest mare pămînt,
C-ar fi multe dobitoace şi nu le ştim ce fel sînt ;
Că noi la ele nu mergem, nici ele la noi nu vin,
Nu ne-am văzut unii p-alţii chiar o dată cel puţin ;
Asemenea şi de dracu numai doar cît auzim
Că ar fi cea mai rea fiară ş-ar fi făcînd mari cruzimi.
Dar pînă-ntr-acest ceas Sfîntul ne-a ferit ca să-l vedem,
Fie de ăst loc departe, d-al vedea lipsă n-avem.
Dar daca vrăjmaşa vulpe legea cumva a călcat,
Ca numai rău să ne facă cu dracu s-o fi-ncurcat,
Trebuie prin chibzuire să facem toţi vreun plan,
Ca să ne ferim de răul acestui cumplit duşman ;
Cu toate aceste, lupul să se ducă a-i pofti
Şi în grab să se întoarcă cu răspuns a ne vesti.
Apoi vom vedea ce-om face, atuncea vom hotărî,
Vom găsi fieştecare loc capul a ne vîrî.
După ce se sfătuiră în felul de mai sus zis,
Gătind masa, fu îndată vătăşelul lup trimis,
Ca să poftească pe vulpe la prînzul împărătesc,
Cu soţul ei dimpreună, să vie, că îi doresc.
Se repezi lupu-ndată ca un grabnic curier,
Ardicînd pulbere-n urma-i ca norii pînă la cer.
Şi tocma drept vizunia tinerilor cînd veni,
Începu-ncet să pîşască, corajul îi conteni ;

Nici nu îndrăzni să intre, ci tăcerea-și deslegă
Și cu sfială d-afară, din depărtare strigă :
— Cumătră ! Cumătră vulpe ! — Cine e ? ea a
răspuns.
— Ia poftim pînă afară, îi zise el, stînd ascuns.
— Dar ce vei ? întreabă vulpea, pînă la ușă ieșind.
— Sînt trimis, — răspunse lupul, de prin stuf capul
ivind —
A auzit împăratul cum că te-ai căsătorit
Și prea mult îi pare bine că soț bun ț-ai nemerit.
De aceea vă poftește ca să veniți mai apoi,
Fiindcă azi are masă, să prînziți și amîndoi.
Zise ea : — Cît pentru masă, din parte-mi bucuros eu,
Dar să-ntreb, să văz, voiește să meargă bărbatul meu ?
Auzi, bărbate ! ne cheamă, spune-mi ce răspuns să dau.
Mergi la masă-mpărătească ? Răspunse el :
— Mîrîmiau !
„Mîrîmiau" auzind lupul, i s-a părut prea ciudat
Și dete înapoi fuga cu totul înspăimîntat.
Ajungînd la împăratul și de frică tremurînd,
Ostenit, cu limba scoasă, sufla și spunea zicînd :
— Împărate ! nu e bine, să știi că ne-am prăpădit.
Îl întreabă leul : — Spune-mi, ce ți-a făcut ? Ce-ai
pățit ?
— E ! d-aș fi stătut, — el zise — ce știi ce mi
se-ntîmpla ?
Crez că mă învăța minte curier a mai umbla.
— Ei bine, — îi zise leul — l-ai văzut ? Ce fel era ?
— Nu l-am văzut, — el răspunse — dar glasu-i
mă-nfiora.
Vorbi o limbă pocită, pentru care eu mă leg
Și mă prinz pe capu-mi cum că numai dracii
i-o-nțeleg ;
Decît ea bucuros prinse [1], dar nu știu de vor veni,

[1] Acceptă, primi.

Şi mai bine ar fi dacă bărbatu-i nu va voi.
Auzind leul aceste, ceru de la ceilalţi sfat,
Zicînd : — Spuneţi ce să facem, că nu e de amînat,
Ci trebuie mai în grabă vrun fel a ne folosi.
Că ei o fi plecat poate şi îndată vor sosi ;
Eu găsesc de cuviinţă că aici să nu şedem,
Ci mergînd să ne ascundem care pe unde putem
Şi pre ascuns cu ocheanul în drumul lor să privim,
Ca din cale depărtată uitîndu-ne să-i zărim ;
Şi de va fi, cum să zice, bărbatul vulpei vrun drac,
Să nu faceţi vro mişcare, ci să tăceţi şi să tac ;
Că ei, negăsind pe nimeni, o să şază ce-o şedea
Şi o să plece acasă, de treaba lor a-şi vedea.
Aste vorbindu-le leul, toţi ziseră-ntr-un cuvînt :
— Cîte le-ai zis, împărate, toate înţelepte sînt.
— Dacă e aşa, — el zise — faceţi-vă toţi în părţi,
Că eu m-ascunz dup-o stîncă pe marginea astei bălţi.
— Eu iar — îi răspunse ursul — sus în ăst copaci mă sui
Şi prin frunza lui cea deasă orce voi vedea vă spui.
Porcul zise : — Şi eu iarăşi jos în frunzet mă-nvelesc,
Să scoţ o ureche numai, ca să-i auz ce vorbesc.
Lupu-şi găsi şi el locul, vîrîndu-se într-un stuf,
Ca să poată fugi lesne cînd va vedea vrun zăduf.
Vulpea dacă intră-n casă şi cotoiului a spus,
Zise el : — Dragă nevastă ! Eu pîn-acum nu m-am dus
Să văz împăratul cum e, precum şi pe mine el,
Nu ne ştim unii pe alţii, cum sîntem şi în ce fel ;
Ba nici nu ştiu înaintea-i cum să mă înfăţişez,
Nici cum să mănînc la masa-i, nici pe scaunu-i să şez,
Ci ia să şedem mai bine în căscioara-ne aici
Şi de va fi vro-ntrebare, doar vei şti tu ce să zici.
Cineva cu o minciună scapă de alte nevoi,
Dar încă de la o masă să nu putem scăpa noi ?
Îi zise ea : — Ba, bărbate, ai să mergem să mîncăm,
Că se mînie-mpăratul hatîrul dacă-i stricăm ;

Chiar și politica[1] cere să mergem să-l salutăm,
Să-i facem închinăciune și mîna să-i sărutăm,
Necum să fim poftiți încă și să urmăm în alt fel,
Să ne purtăm mojicește și să nu mergem la el!
— Dacă e așa, — răspunse bărbatul ei — bine dar,
Apucă de te gătește, șterge-ți ăl cojoc murdar.
Se sculă vulpea îndată și în cel mai grabnic pas
Se scutură de țărînă, se linse pe bot, pe nas.
Cotoiul iar, ca și dînsa, scuipă în labă pe loc
Și la cap se netezește, la coadă și într-alt loc;
Apoi luîndu-și nevasta de brațet ca un bărbat,
Plecară pe potecuță să se ducă la palat.
El însă, zglobiu la fire, tot în jocuri se ducea,
Sărea și glumea cu dînsa, mii de comedii făcea.
Leul, cum sta după stîncă, tot adese întreba
Pe urs, zicînd: — Cuvioase, vede-să ceva, au ba?
Ursul răspunse că vede cu vulpea un ce viind,
Cu mult mai mic decît dînsa și ca un drac tot sărind.
Îi zise lui împăratul: — Poate îți pare așa,
Unde îl vezi de departe, dar nu te înfricoșa;
Întinde ocheanul bine și te uită mai frumos,
Ține-l tot spre acea parte, nu-l lăsa din mînă jos,
Ca nu cumva făr' de veste cu ei să ne pomenim,
Cum vorbim să ne auză și ceva să pătimim.
— Coraj! coraj! să n-ai frică, — strigă porcul către leu —
Căci cînd vor veni aproape, pașii lor îi auz eu.
Deci, precum am zis, mîțoiul cu vulpea pe drum viind
Și într-o parte și alta făcînd zglobii[2] și sărind,
Văzu pe o coțofană sus într-un copaci cîntînd
Și se opri aci-ndată, către mireasă zicînd:
— Nevastă! Iacă ploconul, îngăduiește nițel
Să ți-l prinz ca să ne ducem la împăratul cu el.

[1] Politețea.
[2] Zburdălnicii, glume.

Aceasta zicînd, îndată se urcă în copaci sus
Ş-într-o clipă cu iuţeală gheara pe dînsa a pus.
Ursul, care aste toate cu ocheanul le-a văzut,
Că ar fi chiar necuratul desăvîrşit[1] a crezut ;
Şi de spaimă cu cutremur zise-mpăratului leu :
— Sîntem periţi toţi, stăpîne, după cele ce văz eu ;
Dacă el o zburătoare o prinse din vîrf, de sus,
De m-o vedea şi pe mine, apoi, ait ! atunci m-am dus ;
A avut dreptate lupul într-atît de s-a speriat,
Dar sî—î ! staţi în tăcere, că iacă s-apropiat.
Stînd ei asfel în tăcere şi ascunşi, cum am zis, toţi,
Ajunseră şi intrară în casă tinerii soţi ;
Carii văzînd masa-ntinsă şi pe nimenea aci,
Fu pricina ca să iasă la uşă, d-a se suci
Ş-a privi cînd de o parte, cînd de alta nencetat,
Că doar vor vedea să vie marele lor împărat ;
Dar şezînd cu amînare pe verdeaţă ş-adăstînd,
Un ţînţar din întîmplare dintr-un loc în alt zburînd,
Viind s-a pus pe urechea a mistreţului ascuns
Şi fără ceva să-i pese, înfigînd botul, l-a-mpuns.
El tot scutura urechea să fugă, a nu-l pişca,
Pînă cînd zări pisoiul frunzele care mişca
Şi gîndind că şoareci umblă, deodată s-a sculat,
Zicînd către vulpe : — Dragă ! o să mai prinz un vînat,
Să te uiţi acuma numai cum ţi-l mănînc viu, nefript.
Şi în loc sărind cu gheara, dinţii-n urechea-i ş-a-nfipt.
Mistreţul îngrozit foarte, gîndind că n-o mai scăpa,
În rîu ca nebun dînd fuga, din puteri strigînd, ţipa :
— Fugiţi ! fugiţi, vă mănîncă, pe mine m-a şi răpus !
Cotoiul de spaimă sare să scape în copaci sus,
Ursul, părîndu-i că vine şi pe el a-l nimici,
Din copaci jos să aruncă şi să lungeşte aci,

[1] Fără îndoială.

Făr-a putea alt să zică decît numai : — Mor ! mor ! mor !
Lupul, cum auzi iarăşi, alergă la leu ca-n zbor,
Strigînd : — Ce stai, împărate ? Că mîncă pîn-acum doi,
Şi acum îndată vine să ne piarză şi pe noi.
Leul auzind pe lupul dîndu-i asfel de raport
Zise : — Decît viu în gheara-i, mai bine în apă mort.
Şi închizînd ochii-ndată în valuri s-a aruncat ;
Lupul şi el după dînsul asemenea a urmat.
Cotoiul în acea clipă pe ursul sus cînd văzu
De spaimă sărind îndată ca o minge jos căzu
Şi să-nfipse-n ţandara unui copaci rupt de vînt,
Care era ca o ţeapă ardicată de pămînt.
Vulpea iar în acea groază de spaimă fierea-i plesni,
Somnul cel lung o cuprinse şi nu se mai pomeni.

DESPRE VICLENIE

În faţă una-ţi vorbeşte
Şi în dos alta-ţi croieşte.
Şi
În ochi cu gura te unge
Ş-în dos cu ac te împunge.
Şi
În faţă dinţi îţi albeşte
Şi inima îşi negreşte.
Şi
În faţă te netezeşte
Şi în spate te ciopleşte.
El este
C-albina,-n gură cu miere
Ş-în coadă cu ac şi fiere.
Vicleanul
Fîţîie coada ca vulpea, în toate părţile.
Îl vezi numai,
Bună ziua toată ziua şi din cap la toţi mereu moţ.
Şi
Te mîngîie cu ghimpi.
Şi
Te atinge cu bumbac.
Pe vicleanul
Cît să umbli să-l pipăieşti,
Nici în piua nu-l nemereşti.

Cum a zis unul :
De scund este scund,
Dar nu-i dai de fund.
Cu un cuvînt,
Este taler cu două fețe.

POVESTEA VORBII

Oarecare meșteraș
A trimis un băiețaș
Cu un taler rudăresc [1],
Cu două fețe, prostesc,
Ca să ia de la băcan
Icre roșii de un ban ;
Îi mai dete și alți doi
Să ia icre negre moi.
Băiatul cam prosticel,
Cerînd icre de un fel,
Le-a pus pe taler aci
Și altele porunci.
Băcanul dacă i-a dat,
— Unde le pui ? l-a-ntrebat.
El talerul întorcînd
Și icrele răsturnînd :
— Pune-le aici, a zis,
Ș-a mers d-unde l-a trimis.
Acolo cînd s-arătat,
Stăpînul său l-a-ntrebat :
— Celelalte unde sînt,
Or nu-nțelegi de cuvînt ?
Copilul iar întorcînd
Și : — Iacăte-le, zicînd,
Căzură ș-a cele jos,
Nimica fiind din dos.

[1] Făcut de rudar (țigan lingurar), grosolan, lucrat din topor.

Stăpînul său, necăjit,
Îndată l-a pălmuit,
Zicînd : — Vezi, minte să ţii
Şi păzeşte să nu fii
Cu două feţe şi tu,
C-as' taler ce te bătu.

DESPRE IPOCRISIE SAU FĂŢĂRNICIE

Mănîncă sfinţi şi scuipă draci.
    Şi
Cu trupul în biserică şi cu gîndul la dracul.
    Făţarnicul
Este o floricică, cine-l miroasă nasu-i pică.
    Că
Nici dracul mai întîi
Nu-i dă de căpătîi.
    Că
Mîna care nu o poate muşca o sărută.
    El este
Ca cărbunele stins, care te mînjeşte,
Şi ca cel aprins, carele te pîrleşte.
Ochii porcului caută tot la pămînt,
Geme nebolind şi caută nepierzînd.
    Dar
Boala lui e sănătatea noastră.
    Ipocritul este
Mîţa blîndă zgîrie rău.
    Şi
Cărbune cu cenuşe acoperit.
    Că e
La unii mumă şi alţii ciumă.
    Umblă
În gură cu Dumnezeu şi în inimă cu dracu.

Şi
Ziua fuge de bivol şi noapte apucă pe dracu de coarne.
În cuibul smeritului lăcuieşte dracu.
El
Cu lingura îţi dă dulceaţă şi cu coada ei îţi scoate ochii.

Lup îmbrăcat în piele de oaie.
Umblă să sperie lupul cu pielea oii.
Dar
Baba bătrînă nu să sperie de drugă [1] groasă.

POVESTEA VORBII

Un împărat oarecare
Avînd un cal bătrîn tare,
Care picioarele sale
Abia le tîra pe cale,
Ş-abia putea roade fînul,
Ca şi cojile bătrînul,
Dar pentru că îl iubise,
De bine ce îl slujise
Ş-îl scăpase în războaie
De oarecare nevoaie,
Se milostivi-mpăratul
Să-şi slobozească soldatul,
Ca să umble-n bună pace
Singur pe unde îi place;
Şi ca să-l cunoască bine,
Cînd îl va vedea orcine,
Că-n slujba împărătească
A fost ş-a luat ostafcă [2],
Îi făcu o haină-n spate,

[1] Fus mare pentru răsucit fuiorul.
[2] Concediu (din armată), pensie, lăsare la vatră.

Cu peteci, fețe[1] schimbate,
Albastre, verzi, galbeni, roșii
(Cum se îmbrac comicoșii).
Ș-așa după ce-l îmbracă,
Porunci ca să-i mai facă
Și potcoave în picioare,
De oțel (scînteitoare),
Ca mai mulți ani să trăiască,
Pietri să nu le tocească.
Făcîndu-se aste toate,
Poruncește de îl scoate
Afară-n cîmp să se pască
Ș-und-o vrea să lăcuiască.
Umblînd dar în asfel calul
(Precum îi spuserăm halul),
Cînd cobora pe o vale,
Să-ntîlni cu el în cale
Un leu, care în viață
Nu văzuse de cal față ;
Pe loc el cum îl zărește,
Se spăimîntă, se-ngrozește
Și de frică-ntr-o suflare
Se-ntoarse în fugă mare,
Strigînd : — Fugiți, fugiți toate
Hiare, care-ncotro poate,
Că vine fără zăbavă
O jiganie grozavă,
Și de-i vom intra în gheare,
Vom peri cu mic, cu mare.
Un lup, care-l auzise
Și cu totul se-ngrozise,
Vine la dînsul în grabă
Și tremurînd îl întreabă :
— Ce e ? Ce strigi ? O minune !

---

[1] Culori.

Cine te goneşte ? Spune
Leul abia se opreşte
Şi răspunzînd îi vorbeşte :
— Lupule, nu este bine,
Vine peste noi ce vine,
Nu ştiu să o spui p-anume,
Că n-am mai văzut în lume.
— Ce fel e ? — întreabă lupul —
Cum şi în ce chip i-e trupul ?
Leul începu să zică :
— Îţi spui pe scurt, că mi-e frică,
Zăbovind cu vorbă lungă,
Nu cumva să ne ajungă ;
Nu departe colea-n vale,
Tocma-n potecile tale,
Este o namilă mare,
Tot pestriţă pe spinare ;
Capu-i este lung şi botul,
Gura-i te-nghite cu totul,
Pielea-i e împestriţată,
Pînă la coadă bălţată.
Nu mai băgai seamă l-alte,
Dar picioare are-nalte
Şi din ele fulger scoate
În pasurile lui toate ;
C-un cuvînt e o nălucă,
S-o vezi, groază te apucă.
Lupul zise : — Fii în pace,
Nimica nu ne va face,
Lucru de spaimă nu este,
Că namile de aceste
Multe în zilele mele
Am petrecut prin măsele.
— Te-nşeli, lupule, — el zise —
Ţie-ţi pare că spui vise,
Dar vei vedea tu acuma

Cum ţi să-nfundează gluma.
— O, Doamne ! — îi zise lupul—
Nu-i poci vedea d-aci trupul !
(Şi se-nălţa din picioare,
Să vază,-l va zări oare ?)
Leul zise : — Vin' la mine,
Să te-nalţ ca să-l vezi bine.
Şi ardicîndu-l în braţe,
Îl strînse-n gheară de maţe.
Lupul avînd urdinare [1],
Îl trecu... biet, de strîns tare.
Leul aceasta văzîndu-i
Îl trînti-ndată, zicîndu-i :
— Tu nici nu îl văzuşi bine
Ş-începu să dea din tine,
Dar de îl vedeai ca mine ?
Atunci mureai, vai de tine !
Zicînd aceasta, îl lasă
Şi fuge-n pădurea deasă.

*

Mulţi să sperii de nimica,
Ş-apoi ş-în alţi bagă frica ;
Te miri ce îşi fac nălucă
Şi frigurile-i apucă.
Asfel de oameni în lume
Au născocit spaime sume :
Strigoi, stafie, Murgilă,
Miazănoapte şi Zorilă,
Ş-alte multe ca aceste,
Care nici a fost, nici este.

---

[1] Diaree.

DESPRE LĂCOMIE ŞI NEICONOMIE

S-a ospătat pîn-a crăpat.
    Şi
A lins pînă a pus vasu cu fundu-n sus.
    Şi
Peştele din eleştiu
Umblă să-l înghiţă viu.
    Şi
Stă, îmbucă lăcomeşte
Ca un lup cînd se pripeşte.
    Zicînd :
Sînt de unde n-are mărul coaje şi cireaşa sîmbure.
    Şi
El mănîncă un purcel
Ş-altui dă un puricel.
    Ş-apoi cere
Şi din coş grăunţe
Şi din postavă [1] tărîţe.
    Însă
Cloşca care coprinde oau multe nici un pui nu scoate.
    Că
Mierea-n gură e plăcere,
Dar la inimă [2] durere.
    Lacomul
La gustare cît cal mare,

---

[1] Ladă în care cade făina măcinată.

[2] Stomac.

Şi la prînz nici cît un mînz.
Neiconomul este
Ca feciorul lui ban gata,
Răsipeşte cu lopata.
Şi
Banii din mînă îi scapă,
Ca ciurul cum ţine apă
Şi
Azi întinde pîn-o rupe,
Mîine n-are s-o astupe.
Că
A îmbrăcat pe dînsul haine nuoi
Ş-a ţinut de joi pînă mai apoi.
Şi pe urmă
Ajunge din cal magar
Şi catîr din armăsar.
De aceea a zis cineva :
Cumpăna, nepoate,
E bună la toate.
Şi
Cheltuieşte, române,
Şi vezi ce-ţi mai rămîne.
Căci
Cîinele, de [1] este cîine,
Şi tot opreşte pe mîine.
Iar
Cine se biruieşte
De orşice pofteşte
Dobitoc se numeşte.
Pentru că
Cu cele puţine
Acel mult să ţine.

---

[1] Deşi.

Totdauna,
Or la unul, or la trei, tot o luminare arde.
Că
Celui cu iconomie
Suta îi este lui mie.
Poate zice:
Sînt bogat, de cît
Pe cît am, p-atît.
Iar
Cine îşi mănîncă sămînţa de in îşi mănîncă cămaşa.

DESPRE ICONOMIE

Cît ţ-e pătura, atît te-ntinde.
    Căci
Cum îţi vei aşterne, aşa vei dormi.
    Şi
Cine cheltuieşte peste ceea ce cîştigă n-are-n casă
                                        mamaligă.
Cum e ţara, şi obiceiul.
Cum e sfîntul, şi tămîia.
Să ne cîrpim, că nu putem tot să ne înnoim.
Spărtura pînă e mică trebuie cîrpită.
Omul nu iese cu dosul la oameni, ci cu obrazul.
    Dar însă
Hainele nu fac pe omul mai de treabă.
Brînză bună în burduf de cîine.
Mărgăritar atîrnat de gîtul porcului.
    Sau
Belciug de aur la rîtul porcului.
    Că
Alta e floarea de grădină şi alta e floarea de cîmp.
    Că
Obrazul supţire cu multă cheltuială să ţine.
Fiecare îşi ştie păsul său.
Tot obrazul îşi are necazul.
Fiecare singur ştie unde îl strînge opinca.
Corabia mare şi valuri mari o bat.

De aceea
Nu te măsura cu cei mari.
Că
Cine are piper mult bagă şi în terci.
Şi
După ce e carnea grasă, mai pune şi seu.
Dar
Învăţu are şi desvăţ.
Că
Nu e totdauna Paştile.
Şi
Cui nu-i place să trăiască ca găina la moară ?
Însă
Nevoia îl face să trăiască ca viţelul la oraş !
Că
Nu e după cum va omul, ci după cum va Domnul.
Şi moşului îi plac toate, dar să le roază nu poate.
Rău la vale, greu la deal.
E anevoie cînd ajungi să cumperi orz de la gîşte.
Strînge mişină [1] de cu vreme.
Gunoiul de vară e piper de iarnă.
Omul înţelept îşi cumpără vara sanie şi iarna car.
Şi
Leagă sacul pînă e rotund, nu cînd ajunge la fund.
Că
De unde tot iei şi nu pui, curînd să isprăveşte.
Banul e făcut rotund, lesne să rostogoleşte.
Anevoie să cîştigă şi lesne să cheltuieşte.
Iei cîte unul şi dai cu pumnul.
Şi
Nu răsipi meiul, c-anevoie se adună.
Că
Şoarele şi iar nu poate să le încălzească toate.

---

[1] Provizii alimentare pentru iarnă.

Ci
Cînd însetează curtea ta, apa-n drum nu lepăda.
Şi
Apa limpede pînă nu vei vedea
Cea turbure n-o lepăda.
Şi
Pînă nu vei vedea pe cel bun, nu lepăda pe cel prost.
Că
Cine o ia prea lată rămîne cu ea necrăpată.
Îl găsesc frigurile pungii.
Şi apoi
Nu e mai grea boală decît pungă goală.
Că
Omul făr' de bani e ca paserea fără aripi : cînd dă să zboare, cade jos şi moare.
De aceea
Nici să te bolnăveşti, nici să aibi trebuinţă de doftor.
Că
Cine trăieşte nădăjduindu-se moare jinduindu-se.
Ruda omului este punga cu banii şi sacul cu mălaiul.
Sătul la flămînd nu crede.
Pînă vine cheful bogatului, iese sufletul săracului.
În nădejdea tatii, moare mama.
Nu e nimic ca sănătatea şi banii.
Că
Sănătatea face banii şi banii sănătatea.
Cînd ai bani, trebuie să ai şi duşmani.
Dar şi
Omul fără duşmani nu-i plăteşte[1] pielea nici un ban.
Banul muncit nu să prăpădeşte.
Omul face banii şi banii pe om.
De aceea
Strînge bani albi pentru zile negre.
Cînd îţi intră paraua în mînă, leagă-o în nou noduri.
Să mă iei cînd mă găsesc,

[1] Valorează

Să mă aibi cînd îţi lipsesc.
Că
Fiece nebun ştie să cîştige bani, dar nu ştie să-i păstreze.
Cine nu cruţă paraua, nici de galben nu-i e milă.

POVESTEA VORBII

Un sultan odată umblînd prin cetate
Pe jos cu vizirul în haine schimbate
Văzu înaintea-i o para scăpată
Ş-o rîdică singur plecîndu-se-ndată.
Vizirul această urmare văzîndu-i
Şi păzindu-i vreme[1] l-a-ntrebat zicîndu-i :
— Mă iartă, stăpîne, pentru îndrăznire,
Că îmi stă în cuget o nedomirire :
Mi-a fost de mirare că o para mică,
Care şi nimica poate să se zică,
Un sultan ca tine, bogat cu haznale[2],
Să te pleci la dînsa să o iei din cale !
Sultanul răspunse : — Acel ce din fire
Va lua paraua în despreţuire
Din puţin să-nvaţă întru nepăstrare
Ca să nu se uite şi la banul mare ;
Omul care ştie a trăi cu păstru[3]
Paraua o are la galben cap-păstru[4] (căpăstru) ;
Ziseşi că paraua nu e lucru mare,
Dar cît de greu este, omul cînd n-o are !
Paraua e mică, dar loc mare prinde,
Că, cînd îţi lipseşte, pîine nu ţ-o vinde,
D-aceea paraua omul cel cuminte
Trebui ca pe galben s-o aibă-nainte,
Că joc cine-şi bate ş-îi dă cu piciorul,

[1] Găsind o ocazie favorabilă.
[2] Comori.
[3] Economie, păstrare, strîngere.
[4] Vezi vol. I, p. 249, n. 1.

Cu vreme ajunge ca să-i ducă dorul.
Eu nu zic că omul cumplit[1] să se facă
Şi pînă-ntr-atîta argintul să-i placă,
Încît să ajungă la el să se-nchine
Şi să îngrijască numai pentru sine,
Ci zic că la păstru firea să-şi deprinză
Şi, cînd dă, să vază banul loc să prinză,
Ca să strîngă, s-aibă atît pentru sine,
Cît să poată face şi altuia bine.
De ce pentru sine ? Pentru vremuri grele,
Pentru niscai boale, pentru-ntîmplări rele,
Cînd se cheltuieşte şi cîştig nu este,
Pentru neputinţe ş-alte ca aceste ;
Iar pentru alţi cum ? Ca milă să-i fie,
Să aibă să scape oameni din robie,
Să-şi dea pentru suflet şi bine a face,
Scăpătaţi s-ajute, sirmani să îmbrace,
Pe cîţi pradă focul, pe cîţi apa-neacă,
Pe cîţi îi las hoţii în stare săracă,
Văzînd să nu-i lase-n lacrămi să rămîie,
Ci să aibă-n mînă cu ce să-i mîngîie ;
Îmi aduc aminte despre o poveste,
Care ca o pildă pentru păstru este :

POVESTEA ÎMPĂRATULUI

Au plecat odată cîţiva după milă,
Ca să strîngă zestre pentru o copilă,
Care prea săracă era şi sirmană
Şi să o mărite îşi făcea pomană.
Umblînd dar ei asfel prin case a cere
La oameni mai nobili şi mai cu avere,
Intrară-ntr-o curte unde nemeriră

[1] Zgîrcit.

Ocări, ceartă, gură,-n care auziră
Că stăpînul casii un banuț pierduse
Și slugile toate era de el puse,
Unii așternutul scutura din case,
Alții cernea praful care-l măturase,
Alții iar, prin curtea cea mare ca hanul,
Ciuruia gunoiul să-i găsească banul.
Văzînd ei aceasta, prea mult se mirară,
Ș-au zis întru sine că-n zadar intrară,
Și neagră sau albă fără să-i vorbească
Deteră să plece l-alți să năzuiască [1];
Dar el cum îi vede că-ndărăpt porniră,
Chemă să-i întrebe pentru ce veniră.
Ei sta-n chibzuire cum să-i pomenească
(Văzîndu-i scumpetea [2], să nu-i ocărească).
Dar el tot zorindu-i i-au spus cam de silă
Că strîng să-nzestreze p-o fată cu milă.
El cum îi aude nu-i lasă să iasă,
Îi cheamă îndată cu cinste în casă,
Intră-n cercetare, ce-au strîns pîn-acuma,
Cît mai trebuiește să-mplinească suma.
Și, spuindu-i, scoase punga lui îndată
Ș-înzestră pe fată cu sumă-nsemnată,
Zicînd: — Nu vă pară lucru de mirare
Că fac pentru un ban atîta cătare;
De n-aș fi fost asfel cu bună-ngrijire,
Să-mi păstrez averea cu nerăsipire,
N-aș fi avut astăzi nici chiar pentru mine,
Necum s-am prisosuri să fac cuiva bine.
Ei plecînd pe poartă, destul să mirară
De așa vedere ciudată și rară.
Deși unul zise, din minte puțină,
Că „scump la tărîțe, ieftin la făină".

---

[1] Să ceară ajutor.
[2] Zgîrcenia.

DESPRE CUMPLITATE SAU ZGÎRCENIE

Omul nu trebuie să fie nici prea-prea, nici
foarte-foarte.
Nici carnea să arză, nici frigarea.
Adică :
Nici prea iconom, nici prea galantom.
Că
Cine strînge nu mănîncă.
Banii strîngătorului în mîna cheltuitorului.
Lopata grămădește *și sapa răsipește.*
Bogăția rămîne la nebun.
Care
Nici pe sine nu să procopsește, nici pe altul nu
folosește.
Nu știe cum să cîștigă paraua.
Pentru că
Cine dumică [1] știe, cine mănîncă nu știe.
Dar și
Dac-o socoti cineva cîte foi intră în plăcintă,
niciodată nu mănîncă.
Omul cumplit de toți e clevetit.
Și
Cînd nu tace o gură, nu tace o lume întreagă.
Zicîndu-i : frige-linte,
Își mănîncă de supt tălpi (de supt unghii).

---

[1] Taie în bucăți mărunte.

Pentru o para își pune ștreangul de gît.
Pentru bani își vinde sufletul.
Îi tremură mîna de milostenie (care nu o face).
Ar da tămîie lui Dumnezeu și nu se-ndură să dea
parale.
Punga-i e mare și gură n-are.
Însă el zice :
A cui e punga mai mare ? — A cui să vede.
Scumpului niciodată să nu-i zici „dă-mi", ci totdauna
„na".
Zgîrcitul numai stîngă are (care ia), dreapta îi este
uscată (care dă).
Scumpul cu înșelătorul lesne să-nvoiesc.
Îi făgăduiește marea cu sarea ș-îi dă ce nu curge pe
apă.
Vulpea în pădure, și el îi vinde pielea în tîrg.
Îl face să umble după potcoave de cai morți.
Ș-a găsit icoană să se închine.
Scumpul cumpără stafide și cere să-i adaoge piper.
Pune brînză în strachină și întinge p-alăturea.
Umblă să scoață două piei după o oaie.
Dar totdauna
Scumpul mai mult păgubește și leneșul mai mult
aleargă.

POVESTEA VORBII

Un ovrei odată în negoț umblînd
Ș-în Constantinopoli [1] la marfă mergînd,
Mai mult decît toate ce îi trebui,
La cești și filgene [2] întîi tîrgui ;
Ș-într-un zimbil [3] mare după ce i-a pus,

[1] În cinci silabe *(-poli.)*
[2] Un fel de cești fără toartă.
[3] Coș de papură.

Umplîndu-l grămadă cu vîrf pînă sus,
Chemă să i-l ducă un hamal la han
Şi îi ceru plată de opt lei un ban.
Chemînd el pe altul şi mai mult ceru,
Or pe cîţi aduse, nici unul nu vru.
Văzînd dar ovreiul, stînd se socoti
Cu înşelăciune dulap a-nvîrti [1].
Apucă şi zice unui alt hamal :
— Voinice, mi-e milă că eşti în ăst hal !
Dar de îmi vei duce ăst coş pîn' la han,
Fără să-mi ceri plată de dus nici un ban,
Numai trei cuvinte să te-nvăţ să ştii
Ş-îţi ajunge-n viaţă procopsit să fii.

Auzind hamalul pe ovrei zicînd
C-o să-l procopsească aşa de curînd,
Zise întru sine : „O fi, ce ştiu eu !
Ai să fac şi-o slujbă în norocul meu."
Ş-ardicînd îndată zimbilul cel greu,
— Ai, ardică-l — zise — pe umărul meu.
Se cocoşă, duse pîn' la un soroc,
Şi să odihnească puind la un loc :
— Jupîne ! — îi zise — ia spune-mi acum.
— Hai la han, — răspunse — nu poci aci-n drum.
— Spune-ncai o vorbă, — hamalul a zis —
Ca să merg gîndind-o pe drumul întins.
Deci văzînd ovreiul că în loc şedea
Şi pîn' nu i-o spune să plece nu vrea :
— Aşa, — îi răspunse — să-ţi spui una dar
Şi o ţine minte, să nu mă-ntrebi iar !
„Cine îţi va zice că e mai bine călare decît în căruţă,
să ştii să nu crezi."
Asta este zisă de un înţelept
Ş-în adevăr, bravo ! a vorbit prea drept.

---

[1] *Dulap* (scrînciob) *a-nvîrti* — a înşela.

Auzind hamalul iarăşi se sculă
Cu zimbilu-n umăr şi drumu-şi urmă.
Merse iarăşi, merse pe drum cît putu
Şi să odihnească la un loc stătu.
— Jupîne ! — iar îi zise — una îmi spuseşi
Şi de procopseală văz mă umpluseşi,
Ia îmi spune încă unică măcar,
Să merg cu ea-n gură procetind-o[1] iar.
Văzînd iar ovreiul că nu vrea altfel :
— Şi a doua este : — zise către el —
„Cine ţ-o zice că e mai bine pe jos decît călare, iarăşi să nu crezi."
Ţine-o şi asta în minte ca-n scris,
Că iar de un mare înţelept s-a zis.

Cu aceste vorbe întru al său gînd,
Plecă iar hamalul şi ceva mergînd
Iar să odihnească puse la pămînt
Ş-întrebă să-i spuie şi cellalt cuvînt.
Cam cîrmi[2] ovreiul, dar chiar şi nevrînd
Trebuia să-i spuie, şi urmă zicînd :
— „Şi cine ţ-o zice că e mai bine slugă decît stăpîn, să nu crezi iar niciodată."
Ai mai auzit tu asfel de cuvînt ?
Cine l-a zis, bravo ! a fost un om sfînt.

Văzînd dar hamalul că l-a înşelat,
Ardicînd zimbilul iarăşi a plecat
Şi mergînd cu dînsul acolo la han,
Îl trînti îndată de un bolovan
Ş-îi zise : — Jupîne, şi tu chiar să vezi
Că-s aci filgene, eu zic să nu crezi.

---

[1] Repetînd-o.
[2] Se codi, ezită

Scumpul cu galantomul sînt doi vrăjmași neîmpăcați.
Și
Bumbăcarul nu să uită cu ochi buni la cîinele alb.
Zgîrcitul nici el nu mănîncă, nici pe altul nu va să vază mîncînd.
Însă
Cine să culcă nemîncat să scoală fără vreme.
Stăpînul vinde și telalul[1] nu să îndură să-l dea.
Cîinele osul nu-l roade și nici pe altul nu lasă să-l roază.
Scumpul nu e stăpîn pe banii lui, ci banii îl stăpînesc pe el.
Șade dracul cu curul pe banii lui.
Tot el la masa altuia, și la masa lui nimenea.
Adică :
Orbul de la toți, și de la orb nimenea.
Caută tot să răpească.
Zicînd :
Nici lupul flămînd, nici oaia cu doi miei.
Va să ia și lîna și pielea.
Bucatele de la masa altuia sînt mai cu gust.
Găina vecinului e mai grasă.
Punga altuia e mai mare.
În sfîrșit,
Mai bine trăiește un sărac lipit decît un bogat zgîrcit.

POVESTEA VORBII

A fost un zgîrcit odată, care mereu grămădea,
Zi și noapte totdauna pe bani dormea și ședea ;
Și de cumplitate multă trăia singur, singurel,
Nu ținea-n casă nici slugă, nici pisică, nici cățel.
Nu putea să se îndure să cheltuiască un ban,

[1] Cel care face strigările la licitații.

Să mănînce şi el bine măcar o dată-ntr-un an,
Ci trăia tot caliceşte, mîncări proaste cumpărînd,
Privind cu jind cele bune, ca şi un sărac de rînd.
Aşa el la o zi mare, cînd la peşte deslega,
Văzînd că fieştecare la pescării alerga,
Se duse şi el să vază d-o găsi vrun cosăcel,
Să-şi cumpere, să mănînce, ca să se spurce şi el.
Ajungînd în pescărie, începu a se plimba,
De la un loc pîn' la altul şi de preţuri întreba.
Umblă vro două-trei ceasuri pretutindenea cercînd
Şi nu-i venea să-şi cumpere, mai ieftior căutînd.
Deci cînd sta în două gînduri, ca să ia or să nu ia,
Şi cînd scumpetea cu pofta în el nu să învoia,
Vede viind un fin al său, carele dulgher era,
Cu banii cîştigaţi din muncă vrînd peşte a-şi cumpăra ;
Şi fără să zăbovească or să întrebe de preţ,
Alese un peşte mare ş-îi trînti banul semeţ.
D-acolo trece îndată alăturea l-alt pescar,
Alege alt neam de peşte şi îl pune în cîntar.
Scumpul privind cu mirare la finul cumpărător,
Care îşi tîrgui peşte ca fiece negustor,
Cînd plecă ca să se ducă, după dînsul s-a luat,
Ş-ajungîndu-l după urmă : — Ce faci, fine ? — l-a-ntrebat —
Cum văz, ţ-ai cumpărat peşte ? — Dar [1], — îi zise — am luat.
L-a-ntrebat iar : — Pentru tine, or altui l-ai cumpărat ?
— Ba pentru mine — el zise — şi pentru casa mea chiar.
— Dar ce-o să faci cu atît mult ? — scumpul l-a întrebat iar.
— O; Doamne, naşule ! — zise — pentru mîncare te miri ?

[1] Da.

Pe lîngă copii, nevastă, să găsesc şi musafiri ;
Şi la o zi ca aceasta mai dai şi la un vecin,
Ce nu i-a dat mîna să-şi ia, or şi l-alt sărac strein.
Dar dumneata-ţi luaşi peşte, or eşti la alţii poftit ?
— Ba nu sînt poftit, — îi zise — d-aceea am şi venit ;
Şi eram şi eu să-mi cumpăr, dar iarăşi am judecat
Că cine să mi-l gătească ! Şi aşa nici n-am luat.
— Ai dar la noi, — finul zise — împreună să sărbăm,
Deşi nu avem gătire pe un naş să ospătăm ;
Şi vei avea să vezi astăzi cum trăiesc nişte mojici,
Dar ne vei ierta cusurul, ca la nişte fini mai mici.
Finul vorbe d-alde aste şi altele îndrugînd
Şi cu naşul împreună la casa sa ajungînd,
Cu destulă bucurie pe oaspet au priimit,
Pînă una-alta fuse şi prînzu-ndată gătit.
Aşezîndu-se dar masa şi bucate aducînd,
Şezură, o-mprejurară, puind şi plosca în rînd.
S-apucară să mănînce, vorbe vesele spuind,
Şi cu înzîmbite feţe unii la alţii privind ;
Plosca încunjura masa de la un la alt mergînd
Ş-îndemna să se mîngîie, pe toţi în guri sărutînd ;
Îi înduplecă îndată pe ea a o asculta,
Şi ca să-i facă pe voie începură a cînta :
Una în coarda supţire, altul bîzoiul [1] ţinea,
Mic şi mare îşi da glasul, la care cum îi venea.
Zgîrcitul, care-n tăcere era-nvăţat a mînca,
Şi carele cu plăcere la aceşti gura căsca,
Prea mult minunata ploscă sărutîndu-l tot des, des,
Şi la coraj îndemnîndu-l, fără nici un interes,
Îl aduse şi pe dînsul în stare d-o asculta
Ş-începu şi el cu toţii împreună a cînta.
Ş-într-atît se simţi vesel, ş-într-atît s-a mîngîiat,
Încît toată zgîrcenia îndată i s-a muiat ;

[1] Isonul, vocea a doua.

Ș-începu să zică : — Fine, tu văz că știi să trăiești,
Tu dar voiesc și pe mine ca să mă chivernisești.
Toată a mea bogăție, de la moși-strămoși miras [1],
Cîtă o fi, o dau ție astăzi, chiar din acest ceas.
Na cheile, mergi acasă și în pivniță intrînd,
Vei vedea stînd zece chiupuri tot cu galbeni puși în rînd,
Și cu desagi, sac or traistă, cu ce știi și cu ce poți,
Cară-i aicea la tine pînă deseară pe toți ;
Fă tu ce vei vrea cu dînșii, fii și iconomul [2] meu,
Cheltuiește cum îți place, nici să-ntrebi, nici să văz eu ;
Că moșii mei și părinții să trăiască n-au știut,
Nici vrodată în viață așa chef ei n-au făcut,
Ci s-au chinuit să strîngă și să grămădească bani ;
Cînd au murit, îmi lăsară nuou chiupuri sau borcani,
Sfătuindu-mă-n diată [3] ca să urmez lor și eu,
Iar de nu, să mă ajungă blestemul lui Dumnezeu ;
Adică : din nuou chiupuri zece în rînd să le fac,
Ș-am trăit ca vai de mine, mai rău decît un sărac ;
Umblai pe uscat, pe ape, m-am căznit ca un tiran [4],
Am răbdat foame și sete, închinîndu-mă la ban ;
Nu m-am îndurat o dată un sărac să miluiesc,
Numai și numai borcanul să-l umplu, să-l vîrfuiesc ;
Ăst rău mi s-a făcut fire, nu poci alt să mă prefac,
Nu-mi vine să dau paraua, nici mie un prînz să-mi fac.

De aceea dar acuma du-te unde te-am trimis,
Ia traistă, sac, orce-ți place, și fă după cum ț-am zis.
Bietul fin, cu bucurie pe loc desagii luînd,
Alergă tot într-un suflet și în pivniță intrînd,
Cum s-apropie de chiupuri mîinile a-și împlînta,
Auzi un glas dodată d-aiurea a-l spăimînta,

[1] Moștenire.
[2] Administratorul.
[3] Testament.
[4] Ticălos.

Strigîndu-i : — Nu te atinge, teme-te a nu greși,
C-apoi d-aicea zdravăn să știi că nu vei ieși.
Răspunse el către glasul care îl înfricoșa :
— Apoi nașul mă trimise, n-am venit singur așa.
Glasul îi răcni dodată atît de înfricoșat [1]
Încît pivnița și casa parcă s-au cutremurat,
Strigînd : — Ieși, zic, mă-nțelege, n-aștepta și alt
cuvînt,
N-are treabă el aicea, acești bani ai lui nu sînt,
Ci ai diaconului Badea, el e pe dînșii stăpîn.
Bietul om fugi afară speriat, scuipîndu-și în sîn ;
Merse la nașul să-i spuie cum s-a-ntîmplat și ce fel
Și cum că diaconul Badea este stăpîn, iar nu el.
Nașul său cum îl aude se necăjește pe loc,
Plosca-l ațîță mai tare, de să făcu numai foc.
Că ea are multe daruri, aci face pe om bun,
Și aci îl întărîtă de-l preface în nebun.
Se scoală totdeodată și răcnește ca un leu :
— Dar cum să poate — el zise— să nu fiu stăpîn
p-al meu ?
Cine e diaconul Badea ? Și ce treabă are el
Cu banii mei, pentru care m-am trudit de mititel ?
Stăi, mă ! Să văz acuma daca eu stăpîn nu sînt !
Și plecă acasă iute, înspulberat ca un vînt,
Intră-n pivniță îndată, se uită, îi dă în gînd
Și spre negoț o grămadă pive [2] de cireș avînd,
Băgă aurul prin ele și cu alt lemn le-ndopă,
Pînă către miezul nopții l-aceasta se ocupă ;
Și pe dinaintea porții fiind un rîu spumegat,
Aruncă pivele toate și a mers de s-a culcat.
Ș-asfel el din bogat putred, a sărăcit de s-a stins,
Își vindecă cumplitatea și zgîrcenia-i s-a-ntins [3].
Iar pivele, toată noaptea după ce au înotat,

[1] Înfricoșător.
[2] Vase de lemn în care, de obicei, se pisează substanțe dure.
[3] A dispărut.

S-au oprit într-o vultoare la marginea unui sat,
Unde avea locuință un slujbaș bisericesc,
Anume diaconul Badea, om cu totul sufletesc.
Acesta prea de dimineață totdauna se scula
Ș-în marginea acei ape se-nchina și se spăla.
Așa-n acea dimineață ca și alte dăți mergînd
Și pivele în vultoare învîrtindu-se văzînd,
Le-au tras cîte una-una, pînă cînd toate le-a scos
Și văzîndu-le-ndopate și prea grele mai vîrtos,
Se apucă cu toporul, despică una pe loc,
Și ca să vază-n ea ce e, și ca să puie pe foc.
Dar cîtă mirare-i fuse, cît s-a bucurat văzînd
Acea mulțime de galbeni cu strălucire curgînd !
Vă las să judecați singuri ce i s-a mai întîmplat
Și din celelalte pive aurul cînd l-a aflat ! !
Decît să vă spui acuma ce fel a-ntrebuințat
Acea avuție multă și cu dînsa ce-a lucrat ;
Cîți săraci știa în satu-i, cîte unul i-a chemat
Și prin taină fiecărui a dat și l-a ajutat ;
Unuia-i cumpără vacă, altuia-i dărui boi,
P-alt scăpă de datorie și p-alt de alte nevoi ;
Apoi zidi un han mare, de săraci priimitor,
Și găzduia fără plată pe fiece călător ;
Încît ducîndu-se vestea prin cei mîngîiați în plîns,
A putut ca să auză și zgîrcitul ce i-a strîns
Cum că un diaconul Badea, acel nume c-un cuvînt
Ce i l-a fost strigat glasul că acei bani ai lui sînt.
Care și plecă îndată ca să se ducă la el,
Cu o trăistoară în umăr ș-în mînă c-un toiegel.
Din sat în sat cu-ntrebarea și hrană cerșind mergînd
Ș-în sfîrșit la acel diacon cu încetul ajungînd,
Ceea ce-l făcu pe dînsul mai tare de se-ncrezu
Fu o piuă, ce drept treaptă-n ușa-i care o văzu.
Stînd și lung privind la dînsa și din cap tot legănînd,
A ieșit diaconul Badea și îl întrebă, zicînd :

— Ești un strein, cum să vede, și cauți să-ți dau
sălaș ?
— Așa este, — el răspunse — sînt un strein și
drumaș ;
Dar mă uit la piua asta ș-îmi căiesc capul cel prost,
Că cu altele-mpreună ea-n pivnița mea a fost,
Care-ntr-o zi beat pe toate cu galbeni le îndopai
Și gîndind că fac rău altui, tot în rîu le aruncai.
După ce zise aceasta, săracul zgîrcit s-a pus
Și cu amăruntul toate cum s-a întîmplat i-a spus.
Ascultînd diaconul Badea la povestea lui tăcut,
De loc a nu-i înțelege vorbele s-a prefăcut,
Dar în inima sa foarte mult l-a căit și l-a plîns
Că s-a pedepsit atîta în cumplitate d-a strîns ;
Și fiindu-i de el milă, îi răspunse : — Fătul meu !
Eu am îndestulă stare, dar mi-e de la Dumnezeu
Și fac pomană cu dînsa, eu dracului nu o dau,
Ajut cu iconomie pe cîți îi cunosc că n-au ;
Prin urmare și tu dară, de te plîngi că sărac ești,
Rămîi în curte la mine, hrana să-ți agonisești ;
Nu ai să-mi faci nici o treabă, ci de urît, să nu șezi,
Să-ngrijești de una-alta, de argați și slugi să vezi.
Cuvîntul bun și blîndețea astui diacon cuvios
Înduplecă pe zgîrcitul și priimi bucuros.
Rămîind, cum zic, în curtea-i, era ca și un stăpîn,
Fiindcă diaconul Badea era de vîrstă bătrîn ;
El sta pentru fiecare socotelile să dea,
În care cu prisosința zgîrcenia-i să vedea ;
Dreptul de la unul ș-altul tot să rupă îi plăcea,
Și fără să cheltuiască, iar strînsoare își făcea.
Diaconul Badea văzîndu-l făcînd acestea de rost,
S-a-ncrezut fără-ndoială că banii ai lui au fost ;
Și gîndindu-se-ntru sine de cugetul ce-l mustra,
Că cel ce-l îmbogățise acum slugă îi era,

Socoti să-l depărteze cu oarecare mijloc,
Supt ascuns ceva bani dîndu-i să trăiască într-alt loc ;
Ș-într-o zi porunci-n casă să facă cîteva pîini,
Însă de făină neagră și albă, de două mîini ;
Și coaca pîinilor albe cu un cuțit despicînd,
A băgat pe taină galbeni, cîte-o sumă numărînd ;
Ș-asfel după ce le coapse și le scoase din coptor,
Îl chemă ca să-l trimiță la un sat mai depărtșor,
Zicîndu-i : — Ia și înșală calul cel iubit al meu,
Cu care din sărăcie m-a ridicat Dumnezeu ;
Însă cu ale lui toate, deși nu sînt așa nuoi,
Dar poate din norocirea-i să-ți vie banii-napoi ;
Și na aste trei pîini albe să le mănînci tu pe drum,
Na de prisos ș-una neagră, că nu strică orșicum.
El dar cum înșelă calul, după cum i-a poruncit,
Și a plecat să se ducă la satul cel rînduit,
Dacă merse o bucată, aproape de un alt sat,
S-a rupt chinga, fiind veche, și șaua-i s-a răsturnat ;
El zgîrcit fiind din fire, să nu dea din mîna-i ban,
A luat o pîine albă ș-o dete unui sătean,
Cerînd să-i dea pentru dînsa o chingă vecșoară iar,
Care ș-îndată îi dete, bucurîndu-se de dar ;
De aci-ncălecînd iarăși și la drumul său plecînd,
I s-a rupt pofilu [1]-ndată, pe o vale coborînd.
Cu destulă greutate ajungînd iar la un sat,
Să cumpere de la hanuri cu bani nu s-a îndurat
Ci luă iar altă pîine din albe care avea
Și unui sătean o dete, un pofil mai vechi să-i dea.
De acolo plecînd iarăși și mergînd pîn' la un rîu,
I s-a rupt în bucățele și putregaiul de frîu ;
Acum scoase din desagă și acele două pîini,
Una neagră ș-altă albă și stînd le privea în mîini,
Zicînd : „De voi da pe neagra ca să cer un frîu cuiva,

[1] Cureaua hamului care trece pe sub coada calului.

Nepreţuind-o atîta, pentru dînsa nu-mi va da,
Dar dîndu-i aceasta, alba, ştiu că prinde[1] bucuros."
Şi mergînd o dete-ndată pentru un frîu ruginos.
Sătenii aceia însă pîinile albe luînd
Şi de ele fiecare întru sine judecînd,
Cel dintîi zise în gîndu-şi : „Ce jimblă, ca cozonac !
Cine ştie din ce parte o avu acel sărac !
E bună să o mănînce binefăcătorul meu,
Că ce folosesc c-o pîine, să stau să o mănînc eu ?"
Zicînd el aceasta,-ndată pe un căluşel s-a pus
Şi la moş diaconul Badea să o dea plocon s-a dus.
Al doilea sătean iarăşi, la pîinea albă privind,
Zise şi el întru sine, ca şi cel dintîi gîndind,
Şi mergînd în grab se duse cu pîinea de căpătat
Tot la moş diaconul Badea, carele l-a ajutat.
Al treilea asfel iarăşi în gîndu-şi a hotărît
Şi lui moş diaconul Badea o duse numaidecît.
Care cîte una-una, aceste trei albe pîini,
După cum le-a dat, întocma viindu-i iarăşi în mîini,
S-a mirat diaconul Badea, zicînd : „Una gîndeam eu
Şi altele împrotivă văz că face Dumnezeu !"
După trei zile zgîrcitul, cînd s-a-ntors din acel sat,
Chemîndu-l diaconul Badea pîinile i-a arătat,
Spuindu-i cum şi în ce chip sătenii i le-aü adus :
— Şi iată (despicînd pîinea) galbenii care i-am pus ;
Aşadar nu-s ai tăi banii ce zici că i-am găsit eu,
Ci poţi mărturisi singur că mi-a trimis Dumnezeu.

[1] Acceptă, primeşte.

DESPRE CUMPLITATE IARĂŞI

Va să dezbrace un sfînt, să îmbrace pe altul.
Şi
Cu coliva omenească va morţii să-şi pomenească.
Face pomană fără voia lui.

POVESTEA VORBII

Un ţigan cam pe la munte
Vrînd să treacă pe o punte,
Din întîmplare îi scapă
Căciula din cap în apă,
Şi neputînd să se-ntinză
Cu iuţeală să o prinză,
Se uita la ea cu jale
Cum sălta pe rîu la vale,
Zicînd : — Du-te dar mai tare,
Că tot aveam gînd, îmi pare,
Ca să dau tatii o cană
Ş-o căciulă de pomană.

*

Aşa facem şi noi poate,
De unde nu putem scoate,
Zicem vorba cea obştească :
Dumnezeu să priimească.

De la zgîrcit,
Nici dracu nu fură tămîie de la el.
Că
Tremură după un nap
Ca de ochii săi din cap.
Şi
Săracului în loc să-i dea,
Închide ochi a nu-l vedea.
Că
Punga i-a făcut păiajen la gură.
Şi
În casa-i piemn [1] nu găseşti,
Un şoarece să orbeşti.
Şi
Rabdă parcă e de fier
Ş-îi crapă ochii de ger.
Că:
Se-nveleşte cu ipîngeaua [2]
Şi se scarpină cu surceaua.
Însă,
Cine-şi ţine hainele nembrăcate
Ale lui sînt numai pe jumătate.
Că ale zgîrcitului,
Cele drepte sînt jumătatea ale dracului, iar cele nedrepte, cu stăpîn cu tot.
Şi
În casele zgîrcitului nici şoarecii nu să duc,
Căci el dacă nu mănîncă, nici ei nimic nu apuc.
Ca,
Cîinele şade pe fîn.
Şi
Nici mănîncă, nici va să lase
Calul măcar să-l miroase.

---

[1] Făină de grîu care se adaugă la mămăligă.
[2] Pătură care se pune sub şa.

De aceea
Să n-ai îndurare de omul călare cînd vezi că-i atîrnă
picioarele la vale.
De la bogatul calic
Nu poţi apuca nimic.
El
Se plînge că n-are dinţi
Ş-apoi roade la cojiţi.
Căci
Lupului i-e necaz încă
Chiar şi singur ce mănîncă.
Dar
Porcul tot strînge, se-ngraşe bine,
Dar pentru alţii, nu pentru sine.
Şi
Măgarul cară pentru alţii povară.
Dar însă
Porcul tocma după ce moare
Pe toţi satură de unsoare.
Şi atunci
Unii sapă şi plivesc,
Alţii beau şi chiuiesc.

POVESTEA VORBII

Picioarele ostenite,
Şi mîinile obosite,
Stînd, pe pîntece certa,
Zicînd : — Tu, pîntece crude,
Nu ştii muncă, nu ştii trude,
Decît a te desfăta.

În lene ş-în trîndăvie,
Aştepţi d-a gata să-ţi vie,
Noi să-ţi dăm să te hrănim.
Tu nu cruţi nici tinereţe,

Tiran ești pe bătrînețe,
Nu lași să ne odihnim.

Ziua-ndată cum să face,
Începi să nu ne dai pace,
Să ceri să mănînci, să bei,
Ne mîi pe noroi, pe ploaie,
Pe ger, vînt, viscol, nevoaie,
Noi să muncim, tu să iei.

Dar stăi, d-acum înainte
Vom face noi mai cuminte
Şi nu-ți vom mai da mertic [1],
Precum iată și îți spunem
Că d-azi hotărîre punem
Şi de loc nu-ți dăm nimic.

La aceste rase, tunse,
Pîntecele le răspunse,
Sfătuindu-i cu cuvînt,
Zicînd : — Frați, vă rog cu bine,
Nu vă mîniați pe mine,
Că eu vinovat nu sînt.

Voi așa sînteți ursite,
Chiar de cînd sînteți croite,
De vecinicul ziditor,
S-alergați pe văi, pe munte,
Peste mări să faceți punte
Ș-aripi prin vînt și prin nor,

Să munciți pe rău, pe bine,
S-agonisiți pentru mine,
Să-mi dați să mănînc, să beau ;

[1] Rație.

Şi geaba-mi ziceţi aceste,
Că iarăşi pentru voi este
        Aceea ce eu vă iau.

Pentru că voi făr' de mine
Nu veţi putea fi în bine,
        Eu vă împuternicesc,
Făr' de mine aţi fi moarte,
N-ar fi cine să vă poarte,
        Eu pe voi vă cîrmuiesc.

Mîinile iar necăjite,
Supărate, îndîrjite,
        Pîntecelui au răspuns :
— D-aste vorbe d-ale tale,
Gogoşele, trancanale,
        Sîntem sătui de ajuns.

Nu-ţi bate capul degeabă,
Că nu mai faci cu noi treabă,
        Ţi-am spus-o dintru-nceput ;
Că-ţi vorbeşti la interesuri
Ş-îţi faci ale tale dresuri [1],
        Avem cap de priceput.

Noi hotărît îţi mai spunem
Că picioarele-n prag punem
        Şi vorba nu ne schimbăm,
Nici un cuvînt nu mai poate
Din pepeni a ne mai scoate,
        Supunere ca să-ţi dăm.

Ia-ţi dar praştia şi hamul,
Pune-ţi în cumpănă dramul [2],

[1] Îţi aranjezi treburile.
[2] *Dram* — unitate de greutate (apr. 3,2 gr.).

Şi măsurile îţi ia,
Du-te şi tu de munceşte,
Cîştigă şi te hrăneşte,
Cu vorbe nu-ntîrzia.

Nu sta să ne dai povaţă,
Că nici cît un fir de aţă
Nu-ţi dăm prin gură să tragi,
De tine nu ne mai pasă,
Unde o ieşi să iasă,
Măcar în tun să ne bagi.

Cu asemenea cuvinte
Şi judecăţi fără minte
Pe pîntecele certînd,
Îndată îl părăsiră
Şi la treaba lor porniră,
De necaz tot ocărînd.

Deci asfel dacă umblară
Ş-încoaci-încolo mişcară,
Fără a-ngriji de el,
Începură să se moaie,
De leşin să se-ncovoaie
Şi să mişce-ncetinel.

Într-acea zi să tîrîră,
După cum şi hotărîră,
Cu vai, cu chin şi abia.
A doua zi opintiră
Şi iar să mai bizuiră
Cu a muri ş-a-nvia.

A treia zi cînd văzură
Că de loc nu mai putură
A umbla şi a mişca,

Cunoscură că-s greşite
Şi de tot ticăloşite [1],
De nu i se vor pleca.

Şi lepădînd acea ură,
Cu dragoste începură
A-i da iarăşi merticel,
Ş-acum de multe ori încă
Îi dau mai mult de mănîncă,
Pînă cînd dă şi din el ;

Îl îndeasă, vîrf îi face,
Numai ca să aibă pace
Şi a nu-l mai necăji ;
Oasele lor parcă-s coapte,
Muncind din zi pînă-n noapte,
De dînsul a îngriji,

Zicînd : „Aşa e cuvîntul,
De cînd lumea şi pămîntul,
Că omu-n fiece zi
Trăieşte cu băutură
Şi cu ce bagă în gură,
Şi noi dar îl vom păzi."

Mai zice o vorbă încă :
Cine strînge nu mănîncă,
Grămădeşte pentru alţi,
Că dacă mor strîngătorii
Şi rămîn răsipitorii,
Ei ştiu să fie galanţi.

Nu grămădi dar, creştine,
Ci muncind trăieşte bine,

[1] Nenorocite.

Că cu bani n-o să te-ngropi,
Nu-ţi trebuie să-ţi rămîie
Decît numai de tămîie,
De trei scînduri şi de popi.

Pînă trăieşti fă-ţi pomana,
Nu zgîrci mîna-ţi duşmana,
Întinde-o la sărac ;
Că singur ce dai de sine,
Aceea vine cu tine,
Nu alţii ceea ce-ţi fac.

Pregăteşte-ţi pe plăcere
Şi sufletul cum îţi cere
Să găseşti unde te duci,
Că precum îţi vei aşterne
Şi cum îţi vei pune perne,
Aşa o să te şi culci.

Păzeşte-te şi de rele
Ca să nu dai de belele
Şi de vreun necaz greu ;
Legea, pravila cinsteşte,
Urmează şi le păzeşte,
Că aşa va Dumnezeu.

DESPRE LĂCOMIE IARĂŞI ŞI NEMULŢUMIRE

Lăcomia de multe ori strică omenia.
    Că
D-aia n-are ursul coadă.
Ochii omului sînt din mare, că se bucură tot la mare.
    Dar ce folos d-o fi
Lacom la bogăţie şi sărac la minte.
    Că
Musca pentru puţină dulceaţă îşi răpune viaţa.
    Şi
Şoarecile nu-ncape pe gaură şi ş-a legat ş-o tigvă de coadă.
    De multe ori,
Cine îmbrăţişază multe puţine adună.
    Căci
Doi pepeni într-o mînă nu se pot ţinea.
Cu curu-n două luntri nu poţi şedea.
    Deşi
Ochii văd, inima cere, dar e rău cînd n-ai putere.
    Şi
Ţ-e drag cu doi peşti în oală şi cu coadele afară.
Lacomului cît să-i dai, el nu zice ba.
Mănîncă pînă dă din el.
De la cinci pîini miezul şi de la nouă colaci coaja.
Să închină pîntecelui.
    Zicînd :
Două bătăi strică, dar două mîncări nu strică.

Lacomul de puţin nu să mulţămeşte.
    Dar
Cine nu să mulţămeşte de puţin pierde şi cel mult.
    De aceea
Cel nemulţămit trăieşte nefericit.
    El
Nu să mulţămeşte nici în car, nici în căruţă, nici în sanie, nici în teleguţă.
    De multe ori însă,
Vrînd să aibă armăsar, ajunge din cal la măgar.

POVESTEA VORBII

Unul avînd poftă să meargă la ţară
După trebuinţă, într-o zi de vară,
Ducîndu-se-ndată la un oarecare,
Ceru armăsarul, ştiindu-l că are.
Acel îi răspunse : — Frate, rău îmi pare
C-a-ţi sluji l-aceasta nu-s acum în stare,
Că nici trei minute nu sînt încă bine
De cînd l-am dat altui prieten ca tine.
El îl rugă iarăşi, zicînd : — Dă-mi dar calul.
— E ! frate, — răspunse — cînd i-aş spune halul,
De milă i-ai plînge şi nu mi l-ai cere,
Că stă-n grajd, săracul, numa-n trei picere.
El îl rugă iarăşi : — Dă-mi încai măgarul.
— Apoi l-am dat — zise — tot cu armăsarul.
Cînd zise aceasta, în grajd dobitocul
A zbierat îndată, viindu-i sorocul.
El auzind zise : — Cum nu e aice ?
Uită-te, el singur că e în grajd zice.
— Frate ! — îi răspunse — n-am cinste la tine
Dacă crezi măgarul mai mult decît mine !
Tu nu ştii că-n lume e zicala asta,
Că „să nu-ţi dai altui calul şi nevasta“.

Şi pe lîngă asta mai e o poveste :
„Frate or nefrate, brînza pe bani este."

Aşadar
Omul la nevoie miroasă şi ce nu-i e voia.
De dorul fragilor, mănîncă frunzele.
Sau
Înghite la răbdări prăjite.
Căci
Lucrul strein nu ţine de cald.
Că
Tocma cînd îţi pasă, fără dînsul te lasă.
Şi
Dacă nu ţi să trece vorba, nu-ţi mai reci gura.
Că
Dacă nu eşti vrednic la o treabă,
Nu-ţi bate capul degeabă.
Precum zice :
Nu-ţi este puterea cît îţi este vrerea.

POVESTEA VORBII

Un turc, care n-a mai fost
Întru nici un fel de post,
Ducîndu-se a cerut
Un post care i-a plăcut.
Cadiul [1] l-a cercetat
După jalba ce a dat
Şi văzîndu-l tinerel,
Neavînd păr alb de fel,
Cunoscîndu-l şi cam prost,
Nevrednic de acel post,
Îi zise lui : — Fătul meu !

---

[1] Demnitar otoman, îndeplinind funcţii judecătoreşti, administrative şi religioase.

Voia ţ-aş împlini eu,
Dar de postul ce-l voieşti
Încă foarte tînăr eşti,
Ci un altul să-ţi alegi,
După ale noastre legi,
Iar în acel post poţi fi
Barba cînd îţi va albi.
Însă prea mult dorind el
A-l orîndui-n acel,
Cu mintea lui ca de prunc
Răspunse marelui turc :
— Efendim [1], sînt ihtiar [2],
Barba-mi este albă, var,
Dar drept să-ţi mărturisesc,
Eu o cănesc ş-o-nnegresc ;
Iar de cere acel post
Ca să fiu alb cum am fost,
Poci fără să zăbovesc
Să o spăl şi s-o albesc.
Deci dar asfel el minţind
(Că o va albi gîndind),
Voia dacă ş-a luat,
După leacuri a plecat :
Ş-încoaci-încolo umblînd,
Pe unii-alţii-ntrebînd,
Cîţi îl auzea rîdea
Şi că e nebun credea.
Dar el seamă nu băga,
Vrea să se facă aga [3].
Şi umblînd din uşi în uşi,
Întreba babe, mătuşi,
Cu făgăduieli de bani,
Să-l facă de mai mulţi ani.

[1] Titlu de politeţe turcesc, echivalent cu „domnul meu".
[2] Bătrîn.
[3] Comandant (în armata turcească).

Şi abia cînd obosî
O şarlatană găsi,
Care i-a făgăduit
Că-l va albi negreşit,
Numa-ntîi să-i puie ei
În mîini cinci sute de lei
Şi îl va face degrab
Ca colilia de alb.
El auzind, bucuros
Puse banii-ndată jos
Şi spre a o mulţămi,
Încă o mai dărui.
Mătuşa banii luînd
Îl opri aci, zicînd :
— Şezi pînă să tîrguiesc
Acele ce îmi lipsesc.
Şi mergînd în acel ceas,
Îi aduse într-un vas
O apă ce a vrut ea,
Numai banii ca să-i ia.
Ş-începu a-l învăţa
Cum a o-ntrebuinţa,
Zicînd : — Iacă ! (vai de el !)
Şi să faci într-acest fel :
Acasă acum mergînd
Şi asta apă luînd,
Să torni într-un vas din ea
Ş-începi barba a-ţi muia,
Frumos de jur împrejur,
Să nu rămîie cusur [1],
Şi în trei zile de rînd,
Tot aşa cum zic făcînd,
O să te vezi cum albeşti,
Tocma după cum doreşti.

[1] Rest, rămăşiţă.

Aşadar el ascultînd
Şi la casa sa mergînd,
Cu acea apă a dat,
După cum l-a învăţat,
Ş-în loc barba a-i albi,
Începu a năpîrli,
Încît într-un sfert de ceas
A rămas ca de brici ras,
Ş-atunci cunoscu c-a fost
Nevrednic de acel post.

Prin urmare,
Cămila vrînd să dobîndească coarne ş-a pierdut şi urechile.
Omul nemulţumit fuge de bine şi dă peste mărăcine.
Sare din lac în puţ.
Şi
Ajunge de la moară la rîşniţă.

DESPRE LAUDE

Vede binişor în pungă,
Are ochii ce să-ţi ungă.
    Că
A dat cu mîinile-n foc.
    Şi
E gros la ceafă, are de ros.
Are cheag la inimă (chimirul).
    Şi
E ca un stup neretezat.
    Şi
Trăieşte din seul său.
Are de moară, nu-i e frică să moară.
    Dar
La părul lăudat, cu sacul mare să nu te duci.
Cînd eşti poftit la vro masă, pleacă sătul de acasă.
    Dar
Nepoftitul scaun n-are.
    Şi
Găina care cîntă seara dimineaţa n-are oauă.
Lauda de sine pute.
    Că
Cine să laudă singur să ocăreşte pe sine.
    Ci
Lumea să te laude, cîinii lasă să te latre.
    Vorba ăluia :
Pe mine cîţi cîini m-a lătrat, toţi au turbat.

Însă,
Cine are vecini răi să laudă singur.
Sînt
Ia-l după mine că-l omor.
Și
Laudă-te, gură, că pumnii cură.
Cum să lăuda,
Cînd eram la mama și eu știam să cos, că mama
împungea și eu trăgeam acul.
Tot țiganul își laudă ciocanul.

POVESTEA VORBII

Mergînd la bîlci un țigan
Să-ntîlni cu un țăran
Și stînd să rugă de el,
Zicîndu-i : — Măi românel !
Tot mergi la ăl bîlci în deal,
De ce nu-mi lauzi ăst cal ?
Fă-l tînăr, fă-l mînzuleț,
Ca să-l poci vinde cu preț ;
Fă-mi ăst bine, românel,
Că ț-oi drege vrun ciurel,
Or ț-oi pune vrun potlog [1]
Laudă-l, așa mă rog !
Țăranul fiind iar un
D-ăi de palavre cam bun
Ș-altă treabă neavînd,
Cu țiganu-n bîlci mergînd,
Stătu cu el în obor,
Să-i fie lăudător.
Și zăbovind ei cîtvași,
Iacă vine ș-un geambaș [2],

[1] Petic.
[2] Negustor de cai.

Care era iar țigan,
Geambaș fără nici un ban.
Privi calul colea, ici,
Îi dă de încerc un bici,
Și la dinți dacă-l cătă :
— Ce îmi ceri — îl întrebă —
P-astă mîrțoagă de cal,
Ca să-l arunc după mal ?
Românul ce aci sta
Și la dînsul asculta :
— Ce ! jupîne, — zise el —
Nu te uita că-i asfel,
Uite, zboară ca un zmeu,
N-am bani, că l-aș lua eu ;
Întrece pe armăsarul,
N-are ce-i face ogarul.
Să-ți spui drept, păcat că-l vinde,
Dar nici cu dînsul nu-l prinde,
Că nu îi știe merchezul [1]
Și să-i pipăie lui miezul ;
El e stăpîn, cum vezi bine,
Și nu îl știe ca mine ;
Mergi cu el la vînătoare
Și uite, îți fac prinsoare,
Iepurile-n pîrlitură [2],
Dai cu el pîn arătură
Și în fuga lui a mare
Îl prinzi cu mîna călare.
Țiganul ce l-a adus
Și să-l laude l-a pus,
Cum căsca gura la el
Și îl auzi asfel,
Zise : — Zău ! uite aici,

[1] Socoteala, rostul.
[2] Loc în pădure cu copacii distruși de incendiu.

D-ar fi calul meu cum zici,
Că e armăsar şi mînz,
Pre legea mea, nu-l mai vînz.
Dar geambaşul, neaoş hoţ,
Deprins la aşa negoţ :
— Stăi — zise — să-l încerc eu,
Să-mi dau şi cuvîntul meu.
Şi cum l-a încălecat,
Drept la Giurgiu a plecat.
Ei au rămas aşteptînd,
Cine ştie pînă cînd
(Lăudărosul rîzînd
Şi vînzătorul plîngînd).
Şi săracul păgubaş
Tot căutînd pe geambaş,
Îl găsi după un an
În cîrciuma unui han ;
Şi ducîndu-l în obezi [1]
La ispravnic [2], cu dovezi
Pentru calul cel furat,
Ispravnicul l-a-ntrebat :
— Ce eşti, ţigane ? — Geambaş.
— Dar calul cum îl furaşi ?
— Să mă bată Dumnezeu
D-oi fi furat calul eu,
Calul, zău, e vinovat,
El pe mine m-a furat.
— Auzi, auzi, cal mişel !
Cum te-a putut fura el ?
— Coconaşule ! să-ţi spui,
Eu vrînd pe el să mă pui,
Să fac împrejur un cerc,
Să văz cum e, să-l încerc,

[1] Instrumente de tortură, în care se fixau mîinile sau picioarele deţinuţilor.
[2] Comandant, cîrmuitor.

El, cum l-am încălecat,
Spre Giurgiu a apucat ;
Şi fugi ! fugi ! pogoară, urci !
Ca să mă vînză la turci ;
Cînd la Giurgiu ne-am văzut,
El turceşte n-a ştiut,
Ci cît ştiam eu niţel,
Ceat-pat [1], l-am vîndut pe el.
— Dar banii ce i-ai făcut,
Dacă zici că l-ai vîndut ?
— Mă temui de niscai hoţi
Ş-îi băui pe loc pe toţi.

---

[1] Cu una cu două.

DESPRE ÎMPRUMUTARE ŞI PLATĂ

Cine bate la poarta altuia, o să bată şi altul la poarta lui.

Şi

Cine cumpără în dator plăteşte de două ori.

Deşi unii zic :

Scrie pe lumînare pentru neuitare.

Sau

Scrie pe gheaţă pînă dimineaţă.

Ş-apoi

În loc de plată, spatele-ţi arată.

Ai carte ? ai parte ; n-ai carte ? n-ai parte.

Nici usturoi am mîncat, nici gura-mi pute la c...

Sau :

Nici n-am mîncat miere, nici la inimă am durere.

Că

Dai, n-ai.

Şi

Lesne e a da ş-anevoie a lua.

Că,

Cînd îi dai, îi fată iapa, şi cînd îi ceri, îi moare mînzul.

Şi

Tu umbli după el cu mila
Şi el după tine cu pila.

Şi

Fă bine, să găseşti rău.

Povestea ăluia :
Ai dat un cazan mare ș-ai luat o căldare.
Sau :
Dedeși și luași, din secure toporaș.
Însă
O dată vede nașul buricul finului.
De aceea :
Decît să-ți dau și să ne sfădim,
Mai bine tot prieteni să fim.
Că
De frate îmi ești frate, dar brînza e pe bani.
Că
S-a băgat brînza-n putină.
Și
A-nțercat Murgana.
S-a isprăvit de moară.
Am văzut în tîrg de vînzare.
Că
Milă mi-e și de tine, dar de mine mi să rupe inima.
Cămașa e mai aproape de piele.
Că
Pe altul cine plînge ochii lui își scurge.
Și
Cîinele îmbătrînește de drum, iar nebunul de grija altora.
Cum zice un proverb turcesc :
Eu dator și tu grije duci ?
Adică :
Arde lumînarea noastră
Pentru socoteala voastră.
Ci
Cu rudele să mănînci, să bei,
Daraveră [1] să nu aibi cu ei.

---

[1] Afacere, negustorie.

Că
Împrumuţi pentru dobîndă şi pierzi capetele[1].
Adică :
Pentru un cui pierzi potcoava.
E mai bine cînd
Iei c-o mînă şi dai cu alta.
Iar
Cine n-are cal să urce pe jos la deal.
Şi
Dacă n-ai treabă, fă-te martor, iar dacă ai bani, fă-te chezaş.
Dar însă
Datoria nu moare niciodată.
Că
Te împrumuţi nuiele, gardul să prăpădeşte, datoria nu putrezeşte.
Şi
O ceri rasă ş-afînată,
O dai cu vîrf ş-îndesată.
Tăgîrţă[2] ruptă de-mprumută, şi cere la soroc să-i dai sac nou în loc.
Zicînd :
Cum era, bună, rea, îmi făceam treaba cu ea.
Şi
Sacul finului e tot nou.

POVESTEA VORBII

Unul se împrumutase de la finul său un sac
Rupt, prăpădit, plin de petici, ca al unuia sărac.
După ce-şi isprăvi treaba, înapoi nu i l-a dat,
Ci, ca pe o treanţă veche, într-un colţ l-a aruncat.
După ce a trecut vreme, finul său la el mergînd
A cerut ca să-i dea sacul, cam cu ruşine zicînd :

[1] Capitalul.
[2] Traistă.

— Nașule, nu cumva mai ții acea ruptură de sac,
Că uneori și cu dînsul cîte o trebșoară fac ?
Nașul, care nu-ngrijise de un asfel de sac rău,
Căutînd și negăsindu-l, zise către finul său :
— E—ei ! fine, cine știe unde o fi aruncat !
Că pînă mai deunăzi îl vedeam colea supt pat.
Finul pe loc schimbă vorba, zicînd : — Ce fel ? Ei,
sărac !
S-a pierdut ! Și era, uite, o bunătate de sac !

De aceea dar,
Cine are barbă să-și cumpere și pieptene.
Căci
De la un rău platnic, și cu cenușa după vatră sau un
sac de paie să te mulțumești.

DESPRE CEI CE PLÎNG DE COPII

Decît să fii bogat (de copii) și să n-ai ce mînca, mai bine să fii sărac și să aibi bani mulți.

Sau

Să fii cît de sărac, numai să ai bani mulți.
De copii, de barbă și de coate goale să nu te plîngi niciodată.
Decît să zici „vai de noi !“, mai bine „vai de mine !“
Decît orb și călare, mai bine șchiop și pe jos.
Chelului ce-i lipsește ? Tichie de mărgăritar.
Zamfirica toate le avea, numai țopi[1] îi lipsea.
De copii case sparte nu s-au văzut.

Dar

Crește pui de șarpe, să te mușce.

POVESTEA VORBII

Un bătrîn odinioară sfîrșitul său cunoscînd
Și văzînd că o să moară, bani, avere nelăsînd,
Chemă să vie la sine pe fiul său cel iubit
Și cu cuvinte puține în asfel l-a sfătuit :
— Fătul meu, eu mor acuma și alt nimica nu-ți las,
Decît trei cuvinte numa în cel mai din urmă ceas.
Care ca p-o bogăție să ți le păstrezi de mic,
Să le aibi la bărbăție, aceste ce ți le zic :

[1] Panglicuțe care se împletesc în cosiță.

P-al tău stăpîn sau mai-mare cu dreptate să-l slujești,
Dar bani sau vro-mprumutare să nu-i dai, să te păzești.
Pe nevasta ta-n viață din inimă s-o iubești,
Dar nici cît un fir de ață taina-ți să nu-i desvălești.
Pe copiii tăi firește o să-i iubești d-or trăi,
Dar fiu de suflet nu crește, că-n urmă te vei căi.
Aste ale lui cuvinte ca o diată fiind,
Le ținu fiul său minte, ce-nchipuiesc neștiind.
Omul însă din natură este făcut curios,
Cît să-i dai învățătură, îi este făr' de folos ;
Căci el pînă nu încearcă orșice va auzi,
Neted lui nu-i vine parcă odihnit a le păzi.
Să-i spui c-o să pătimească, să-i spui că se va jertfi,
El va să le pipăiască, să vază, așa vor fi ?
De aceea dar ferice de cel ce va priimi
Ceea ce lui i să zice pînă a nu pătimi !
Așa ș-acest prin urmare lîngă un stăpîn fiind
Și cu buna sa purtare mai multă vreme slujind,
Crescu, veni-n bărbăție, fu cuminte, bani făcu,
Se-nsură, luă soție o fată care-i plăcu.
Se iubea cu osebire, unul p-alt se mîngîia
Ș-în cea mai mare unire în viața lor trăia ;
Îi venea în multe rînduri să-i spuie cîte ceva,
Dar se oprea, stînd pe gînduri să nu greșască cumva.
Într-aceste vine vreme, fără el a cugeta,
Ca stăpînul său să-l cheme să-i cear-a-l împrumuta,
Zicînd că-i trebui acuma o mie de lei să-i dea,
Ca să împlinească suma pentru graba ce-o avea ;
Și că, de la oareunde niște bani cum i-o veni,
Îndată îi va răspunde [1], fără a mai pomeni.
El își iubea pe stăpînul, cum și pe loc a gîndit
Cum că tatăl său bătrînul să nu dea l-a sfătuit ;
Dar socoti iar în sine că poate n-o fi nimic :

[1] Achita.

Ia să-i dau eu lui mai bine, că bătrînii multe zic.
După ce-i dă, stă, se uită să-i răspunză banii daţi,
Stăpînul său iarăşi uită că bani are-mprumutaţi.
Dacă vede că tăcere de banii lui s-a făcut,
Merge într-o zi ş-îi cere să-i dea acel împrumut.
Stăpînul său auzindu-l bani împrumutaţi cerînd,
Îl ocărî izgonindu-l cu înjurături, zicînd:
— Ce bani sînt dator eu ţie ? Om viclean şi prefăcut !
D-unde ai tu bogăţie să-mi dai mie împrumut ?
Nu-mi eşti tu, tu, slugă mie de atîţia ani trecuţi ?
Eu îţi dau ţie simbrie, ş-apoi tu să mă-mprumuţi ?
— Ţ-am dat, săracul de mine ! dar să vede c-ai uitat,
Ia adu-ţi aminte bine şi nu intra în păcat.
— Auzi ! auzi ! vicleşuguri ! să nu ştiu eu ce lucrez !
Ia vezi cu ce meşteşuguri va să mă facă să crez !
Ieşi afară de mă lasă, nu mă face să turbez,
Şi să nu-mi mai calci în casă, că mă pui de te pisez.
Eşti un hoţ, un păr-de-cîine, nu voi să te văz mai mult,
Nu eşti vrednic d-a mea pîine, fugi, piei dintr-acest minut !
Ieşi bietul om îndată, necăjit şi amărît,
Să nu sară să-l şi bată, că destul l-a ocărît;
Pe drum zicînd întru sine: „Iacă una s-a-mplinit
Din cele trei ce pe mine tatăl meu m-a sfătuit."
Trecînd ceva dup-aceasta şi copiii lui murind,
Luă un sirman nevasta, să-l crească c-al ei dorind;
Vrînd şi el ca să nu plîngă pentru carii i-a născut,
Nu vru voia să-i înfrîngă, o lăsă şi l-a crescut.
După ce făcu aceasta, cugetul tot îl muncea:
„Acest copil şi nevasta ce mi-o face ? — el zicea —
Nu o fi degeabă zisul şi sfatul cel părintesc,
Voi însă-n grab să-mi văz visul, ş-apoi să mă odihnesc."
Aşa-ntr-asta cugetare fură el un copilaş

D-ai stăpînului, pe care îl duce în alt oraş ;
Apoi după ce îl lasă, o cămăşuţ-a lui ia,
O sîngerează ş-acasă se-ntoarce în grab cu ea,
Zicînd : — Dragă nevestică ! o taină să-ţi spui aş vrea,
Dar mult mă sfiesc de frică că n-o vei putea ţinea.
Răspunse ea : — Vai de mine ! De asfel mă socoteşti ?
Aşa cinste am la tine ? Ş-într-atîta te fereşti ?
— Mă iartă dar, — el îi zise — tu ştii că stăpînul meu
Cînd i-a trebuit, trimise de l-am împrumutat eu,
Şi în loc să mi-i plătească m-a-njurat, m-a necinstit,
Ca p-o albie porcească m-a făcut şi m-a gonit ;
D-acel necaz şi eu dară sîmbetele i-am păstrat
Şi tocma în astă-seară cum am vrut mi-am răzbunat ;
Că-ntîlnind cu întîmplare pe al său copil urît,
Il momii ş-în depărtare ducîndu-l l-am omorît ;
Numa astă cămăşuţă avînd pe el, o luai,
Ca să prinz vro părăluţă, cu dînsa nu-l îngropai.
Dar să taci, dragă nevastă, să nu îţi iasă cuvînt,
C-apoi ait ! din lumea astă, cum vei spune, pierdut sînt.
Nevasta-ncepu să zică : — Vai ! cum poci eu să crîcnesc ?
Nu vezi că tremur de frică numai unde mă gîndesc ?
Ba să tăcem, zău, ca zidul, că nu-i lucru să-l vorbim,
De să va afla ucidul, cu toţii ne prăpădim.
Lăsîndu-o dar bărbatul în făgăduiala ei,
Aştepta să vază sfatul de va avea vrun temei.
Stăpînul său prin tot locul copilul îşi căuta,
Muma-sa-l jelea cu focul ş-îndestul se vaieta.
Într-aceste ucigaşul, ca să zic acum asfel,
Ce omorî copilaşul, cum a spus nevestii el,
Nu ştiu pentru ce pricină cu nevasta s-a certat
Şi la acea a ei vină cîteva palme i-a dat.
Ea pe loc ieşind afară inima-n gură îşi ia,

Şi ţipă, răcneşte, zbiară, aolio şi vai de ea!
— Săriţi, mă junghe bărbatul, hoţul, tîlharul de
crîng,
Cum omorî şi băiatul stăpînilor săi, ce-l plîng.
Oamenii, cum auziră, au alergat de l-a spus
Şi îndată străji veniră de îl duseră pe sus.
Ducîndu-l la judecată, după cum a fost pîrît,
Fără prelungire-ndată la moarte fu hotărît.
Care văzînd vinovatul se rug-a-l îngădui
Ca diata sau legatul pe scurt a îşi rîndui;
Ş-începu-n vileag să zică: — Eu am treizeci mii de
lei,
Dragii mele nevestică îi las zece mii din ei;
Cinci mii lei las la băiatul ce-l crescui neavînd prunci
Şi ceilalţi îi las la gîdea ce m-o acăţa de furci.
Auzind băiatul suma ce gîdii o hotăra,
Uită mila, ca şi muma, şi sări a-l spînzura;
Îi aruncă ştreangu-ndată, zicînd: — Gîde mă fac eu,
Am drept l-această diată, ca la a tătălui meu.
Deci după ce-n pază mare pe vinovatul l-au dus,
La locul cel de pierzare şi îl înălţară-n sus,
Şi cînd tocma să suise gîdea cu ştreangul de gît,
Atunci gura îşi deschise cel de moarte hotărît
Ş-începu o cuvîntare în auzul tutulor,
Pe care o striga tare în chipul cel următor:
— Staţi, creştini, nu mă răpuneţi ş-ascultaţi al meu
cuvînt,
L-altă pedeapsă mă puneţi, c-atît vinovat nu sînt.
Dau stăpînului meu veste ş-îl rog să-mi fie milos,
Că copilul mort nu este, ci e viu şi sănătos;
El este în depărtare dat de mine-n pansion
Ş-în prea bună căutare se află ca un cocon.
Decît asta a mea faptă numai cercare a fost,
Pentru povaţa-nţeleaptă tătălui meu celui prost,
Care mi-a zis să ţiu minte sfatul său cel părintesc,
Şi aceste trei cuvinte cît trăiesc să le păzesc,

Adică : „P-al tău mai-mare sau stăpîn nu-mprumuta,
Taina îți păzește tare de către nevasta ta
Și să nu iei în viață copil de suflet să crești,
Păzește a mea povață, de vei să nu te căiești."
Dar eu nu m-am putut teme c-oi pătimi vreun rău,
Ci le-ncercai după vreme, ca un prost și nătărău !
Mi-a zis tatăl meu, bătrînul, și eu nu l-am ascultat,
Împrumutai pe stăpînul și ură mi-am cîștigat.
Spusei în urma nevestii o taină ce o făcui,
Și după pîra acestii iată viața îmi răpui.
Crescui copil, uite-l, gîde ! el îmi e spînzurător,
Lumea plînge și el rîde, că îl las moștenitor.

DESPRE FĂGĂDUIELI ŞI DARURI

Ce e în mînă nu e minciună.
Decît o mie de vrăbii pe gard mai bine una-n mînă.
Decît la anul un bou, mai bine azi un oau
Că
La anul, or armăsarul, or samarul.
Decît doi „ţ-oi da“, mai bine un „na“.
Tragi nădejde ca spînul de barbă.
Cum a zis o fată :
Pînă nu m-oi vedea cununată, nu mă ţiu că sînt măritată.
Că
Eu de făgăduieli am o ladă îndesată cu genuchele.
E o vorbă :
Caprelor, mugurul ala voi o să-l mîncaţi.
Şi
Trăieşte, murgule, la Paşti iarbă verde să paşti.
Decît în faţa ariei, mai bine în capul locului.
Că
Făgăduiala dată e datorie curată.
De aceea
Nu făgădui ce nu poţi împlini.
Că
Pe unde iese cuvîntul, iese şi sufletul.
Să nu fie vorba aia :
Un înţelept făgăduieşte şi un nebun trage nădejde.

Că
Un nebun aruncă o piatră în gîrlă şi o mie înţelepţi
nu pot să o scoaţă.
Numai miere zicînd, gura nu se îndulceşte.
Vorba asta e de cînd cu moşii putrezi.
Dar la dar merge şi cinstea împrumut.
Ce ţie nu-ţi place, altuia nu face.
Însă
Magarul de dar nu să caută pe dinţi.
Iar
Darul nemulţămitului să ia.

POVESTEA VORBII

Spun că un sultan odată, care des tipţil[1] umbla,
Ieşind la marginea mării, spre a se mai preumbla,
A văzut aci pe unul şezînd şi peşte undind[2],
Şi de curiozitate aproape de el viind,
Începu să-şi facă vorbă şi ceva a-l întreba,
Zicînd : — Prietene, prins-ai vreun peştişor, au ba ?
Răspunse el : — „Slabă viaţă, tîrţa-pîrţa, mai nimic",
Vro cîteva fîţişoare, după proverbul ce zic :
„Oaspătul nu mănîncă ce gîndeşte, ci mănîncă ce
găseşte."
Şi
„Cine n-are frumos pupă şi mucos."
„În pofida fragilor mănîncă frunzele."
„Mănîncă gheorghinele[3] şi îngînă[4] măslinele."
Văzîndu-l sultanul golan şi cu coraj răspunzînd,
Îi plăcu să mai vorbească şi îl întrebă, zicînd :

[1] Deghizat.
[2] Pescuind cu undiţa.
[3] Fructele (rotunde şi roşii) ale unui mărăcine (păducel).
[4] Batjocoreşte.

Sultanul

De unde ești?

Pescarul

De unde mi-e nevasta.

Sultanul

Din ce țară? Care ț-e patria?

Pescarul

„Patria omului este acolo unde-i e bine."

Sultanul

Ai copii?

Pescarul

„Unul în poale și altul în foale[1]."

Sultanul

Ai vro stare?

Pescarul

Proverbul îmi e dovadă:
„Ce e pe mine ș-în ladă."

Sultanul

De ce ești sărac?

[1] Pîntece.

Pescarul

„Sînt sărac pentru că nu sînt bogat."

Sultanul

Cum trăiești ?

Pescarul

„Te uită în față și mă-ntreabă de viață."

Sultanul

Ești nenorocit ?

Pescarul

„Norocul să ține după mine ca pulberea după cîine."

Sultanul

Mai ai acasă vreun ajutor ?

Pescarul

„Numai eu sînt topor de oase."

Sultanul

Sărac ești de fel, or scăpătat ?

Pescarul

„Dacă tatăl meu a fost domn și eu nu sînt om, ce folos ?"

Sultanul

Te văz scăpătat şi nu te plîngi.

Pescarul

„Cine cade de sine nu plînge."
„Omul singur ceea ce-şi face, niminea nu i-l poate desface."

Sultanul

„Copilul pînă nu plînge, muma ţîţă nu-i dă."

Pescarul

„Pînă vine cheful bogatului, iese sufletul săracului."
Că
„Sătul la flămînd nu crede."

Atuncea zîmbind sultanul şi haz de dînsul făcînd,
Scoase din sîn portofeiul şi scriind i-a dat, zicînd:
— Na acest bilet şi du-te la vizirul mai curînd,
Ca să-ţi dea lei una mie şi nu sta, vreme pierzînd.
Luînd pescarul biletul, atuncea el a văzut
Că a vorbit cu sultanul şi nu l-a fost cunoscut.
Sirmanul de bucurie rămîind în loc uimit
Tîrziu ş-a adus aminte că nici nu i-a mulţămit.
Deci alergă într-un suflet, inima în el săltînd,
Numaidecît la vizirul a ajuns nepricepînd;
Intră, îi dete biletul şi vizirul îl citi,
Şi numărînd lei cinci sute ca să ş-îi ia îl pofti.
Că
„Cine împarte parte-şi face."
Şi
„Din gura lupului anevoie scoţi întreg."

Văzînd că nu-i dă pe toţi îi zise : — Apoi ce fel ?
Nu scrie să-mi dai o mie ? De ce-mi dai mai puţintel ?
Vizirul cu necaz zise : — Şi ce, nu te mulţămeşti ?
I-ai dat cu împrumutare şi nu vei să-i priimeşti ?
Şi porunci să-l împingă pe uşe cum a venit,
Zicînd : — Nu-ţi dau nici pe ăşti, dacă nu te-ai mulţămit.
Şi cu cîtă bucurie cînd venea a alergat,
Cu atîta întristare la casa lui a plecat.
Întîi îi părea că zboară şi de pămînt n-atingea,
Ş-acum parcă-l încărcase cu plumb, aşa-ncet mergea ;
Se ducea şi drumul parcă tot mereu i se lungea,
Ca cînd cineva din spate-i să atîrna ş-îl trăgea.
Dacă ajunse acasă, se trînti, şezu oftînd,
Şi nevestii sale spuse toată-ntîmplarea de rînd.
Ea cum auzi îndată asupra-i s-a necăjit
Ş-începu să-l ocărască, la gură cum i-a venit,
Zicînd : — O, om făr' de minte ! o, om ticălos şi prost !
Cum lăsaşi darul din mînă, măcar orcît să fi fost !
Nu vezi că n-ai cinci parale, la copii pîine să iei,
Şi n-ai avut mulţămire că-ţi da cinci sute de lei ?
— Nevastă ! lasă-mă, — zise — mi-ajunge necazul meu,
De-mi va ajuta norocul, acei bani tot îi iau eu.

N e v a s t a

„Departe griva (nume de cîine) de iepure."
„A zburat o dată de la mînă, s-a dus."
„Tragi nădejde ca spînul de barbă."
„Săracul de ce e sărac ? că n-are minte în cap."

P e s c a r u l

Nevastă ! „Taci, să tac."
„La coptorul cald puţine lemne trebuiesc."

„Nu ațîța foc peste foc."
    Că
„Îmi ajunge mie necazul care îl am."
„Nu-mi tot îndruga la verzi și uscate."
„Ce tot tai dracului bureți ?"
„Hor, hor, hor, pentr-o coadă de topor."
„Joacă ursul la cumătru, vezi să nu vie și la noi."
„Vezi-ți de furcă și de cîlți."
„Nu-mi aprinde paie în cap."
    Că
„Omul zice și isprăvește."
    Iar nu
„Toată ziua clanța-clanța din gură."
„Ce am avut și ce am pierdut ?"
„Din vînt a venit, în vînt s-a dus."
    Cu toate aceste
„Am nădejde la Dumnezeu."
„Dumnezeu nu lasă pe om."
„După întristare vine bucurie."
„După ploaie trebuie să răsară soare."
„Necazul e de la dracu."

Pescarul d-alde aceste după ce multe a spus
A doua zi dimineață iar să undească s-a dus.
Deci cînd trecu vreme multă și cînd toate s-a uitat,
Iată iar tiptil sultanul a ieșit la preumblat,
Care văzînd pe pescarul și zicîndu-i „merhaba ! " [1]
Iarăși ca și mai-nainte începu a-l întreba :

Sultanul

Ai prins, prietene, ceva ?

---

[1] Bine ai venit (turc.).

Pescarul

„Pe cîți i-am prins, nu îi am, pe cîți nu i-am prins, îi am.“ (El vorbea de păduchi.)

Sultanul

Ce ai zis?

Pescarul

„Pentru o babă surdă, popa nu toacă de două ori.“

Sultanul

Scump ești la vorbă.

Pescarul

„Vorba puțină și mîncarea puțină niciodată nu strică pe om.“

Că

„De multe ori tăcerea e mai bună decît răspunsul.“

Sultanul

Socoteam că-i fi murit.

Pescarul

„Banul roșu nu să pierde lesne.“

Și

„Cîinele de stîrvuri nu moare.“

Sultanul

Mă cunoști?

P e s c a r u l

„Nu e numai un cîine scurt de coadă."

S u l t a n u l

Aşa vorbeşti la un om de treabă ?

P e s c a r u l

„Gura mai lesne vorbeşte adevărul decît minciuna."
„Numai cu un găinaţ de cioară marea nu să spurcă."

S u l t a n u l

Nu ţii minte că am mai vorbit amîndoi ?

P e s c a r u l

„Ochii ce nu să văd să uită."

S u l t a n u l

Nu-mi dăruieşti un peşte ?

P e s c a r u l

„Cine cere nu piere, dar nici nume bun nu are."
Însă
„Ceri la văduvă bărbat şi ea îi duce dorul."
„Degeaba n-a dat nici mama tatii."

S u l t a n u l

Să ţi-l duc acasă.

Pescarul

„Nu dau eu izmene pe călător."
„Nu-mi spune la palavre de aste."
„La grădinar crăstăveţi să nu vinzi, că inima lui e acră de ei."
„Tu unde aduni surcele, eu am tăiat nuiele."

Sultanul

Mă faci duşman.

Pescarul

„Ce mai jaf în ciuperci."
Ce?
„O să-mi iei boii, să mă laşi cu caru-n drum?"
„Ştiu că n-o să beau bragă cu tine."
Şi
„N-o să cînte cocoşul meu pe gardul tău."

Sultanul

Poate să mori din mîna unui duşman.

Pescarul

„O dată o să mor, n-o să mor de două ori."
„Şi d-oi muri, nu o să dea cu tunul pentru mine."

Sultanul

Nu-ţi place să trăieşti?

Pescarul

„Nici n-am la ce muri, nici la ce trăi."
„Mîngîierea săracului e moartea."

Sultanul

„Omul cît de rău să trăiască, tot nu să îndură să moară."
„Să hîrşieşte[1] cu necazurile."
Şi
„Să învaţă ca viermele în hrean."

Pescarul

„La oraşul ce să vede, călăuză nu trebuie."
„Mi-am văzut visul cu ochii."
„Mi-a trecut făina prin traistă."
„Ce-a fost verde s-a uscat, ce-a-nflorit s-a scuturat."
„De acum înainte nu o să mai fac boi bălţaţi."
„Tot alba (căluşa) în doi bani."
„Tot două oale-mi fierb, una seacă ş-altă goală."
„Destul am fost topor de oase."

Sultanul

Vei să te dăruiesc cu ceva ?

Pescarul

„Întrebi pe bolnav : vei să-ţi dau pernă ? "
„Numai bolnavii să întreabă."
Dar
„E rău cînd aştepţi de la mîna altuia."
Că
„Bogatul mai tare se plînge decît săracul."
„Pînă a geme boii, scîrţîie carul."

Sultanul

„Numai un cerşetor de ar fi, toţi cu zahar l-ar hrăni."

---

[1] Deprinde.

În sfîrşit, văzînd sultanul că nu-l cunoaşte de fel,
Scrise un bilet şi iarăşi dîndu-l a zis către el :
— Na această hîrtiuţă, mergi la vizirul cu ea
Şi de la dînsul acuma lei tocma două mii ia.
Săracul pescar atuncea pe sultanul cunoscînd
Căzu, sărută pămîntul, multe mulţămiri zicînd.
Sultanul însă cu vorbe d-aste era-ndestulat
Şi nici stătu să-l auză, ci îndată a plecat.
Deci plecă iarăşi pescarul, biletu-n mînă ţiind,
Făcînd în capul său planuri şi întru sine vorbind :
„Acum pe toţi banii iarăşi nedîndu-i de voi vedea,
O să-ncep cu rugăciune să-l înduplec să mi-i dea,
C-atunci i-am cerut cu zorul şi d-aia s-a supărat."
Şi gîndind la d-alde aste, a şi ajuns la palat.
Dînd vizirului biletul, el tăie iarăşi din ei
Ş-îi numără înainte numai o mie de lei.
El, văzînd că îi opreşte jumătatea banii iar,
Începu ca să se roage să-i mai dea ceva măcar :
Să-i facă Dumnezeu parte de orce să va ruga,
Să-i dea sănătate, zile, şi altele îndruga.
Vizirul, vorbe d-aceste nevrînd nici a auzi,
L-a dat pe bete afară ca ş-în ceealaltă zi,
Zicînd : — Pe sărac d-aceea nu-ţi vine să-l miluieşti,
Să-l scoţi din noroi afară, ci încă să-l îmbrînceşti ;
Îi dai lui banii cu pumnul şi nu poţi să-l mulţămeşti,
Din pepenii tăi te scoate, de îţi vine să plesneşti.

Pescarul iarăşi, săracul, văzîndu-se izgonit,
Îi venea să se omoare ca un deznădăjduit.
Merse, spuse iar nevestii, ea iarăşi a început
Să-l certe, să-l ocărască, cu cîte s-a priceput,
Nerod, nătărău făcîndu-l, nătăfleţ, guguman prost,
Şi că vorba bătrînească adevărată a fost.
Adică :
„De puţin cine nu să mulţămeşte,
Nici de mult nu să învredniceşte."

Şi
„Nemulţămitului i să ia darul."
Îi zise el : — Nevastă !
„Nu mă călca pe colţul işlicului[1]."
„Cinste la cinste merge, şi darul împrumut."
„O mînă spală pe alta şi amîndouă obrazul."
„Îmi zici hîrb, îţi zic ciob."
„Îmi zici urîtă, îţi zic slută."
„Tu nu ştii pe unde să udă găina."
„Sfatul muierii muierilor foloseşte."
„Maimuţa e tot maimuţă, de i-ar fi sfatul aurit."
„Am eu glagole[2] în cap."
„Nu mă învăţa să-mi înec copiii."
„Înveţi pe dracu să dea cu puşca."
„Toată ziua gîra-mîra."
„Eşti un drac împeliţat."
Dar
„Asta e boală cu leac, am eu de cojocul tău ac."
Deschide ochii, că,
„Cît sînt de necăjit, să dau cu cuţitul în mine, sînge nu iese."

Muierea

„Fierbe sîngele în tine ca într-o coaje de rac."
„Bun de gură, rău de lucru."
„Cu suflet viteaz şi cu trup leneş."
„Viermii te mănîncă de viu."
Nu-ţi vezi casa ?
„Cînd malai are, sare n-are ; cînd sare are, malai n-are."
„Îţi chiorăiesc maţele de foame."

---

[1] Nu mă supăra, nu mă călca pe coadă (*işlic* — un fel de căciulă largă).
[2] Pricepere, inteligenţă, isteţime.

„N-ai o para chioară și lenea te doboară."
„Am ajuns de poveste-n țară."

Bărbatul

„Cine rîde gura-și întinde."
„Gura lumii numai pămîntul o astupă."
„Nu o să îndreptez eu lumea cu umărul."
„De poale ridicate nu rîde nimeni, ci de poale călcate."

Muierea

„Întreabă pe leneșul să te învețe minte."
„Ț-ai întins vrejul ca dovleacul ș-ai umplut lumea de crastaveți."

Bărbatul

„Tronc Marico ! " (Așa o chema.)
„Lovește-mă, lele,-n spate, să-ți dau un bulgăre de iască."
„Să lovi ca nuca în perete, ca mireasa la moară și ca musca în lapte."
„Unde dai și unde crapă !"
„Na-ț-o frîntă, că ț-am dres-o."
„Vorbă să fie, dă-mi o lulea de tutun, că bîlci [1] să face."
„Ai vorbit de te-ai prăpădit."

Muierea

„Și eu acătare [2] poamă nu sînt, dar nici fiece pasere nu mă mănîncă."

---

[1] Tocmeală, învoială.
[2] Bună la ceva.

„Soarele să-mi fie bun, luna să o mănînce vîrcolacii."
„Cîinele nu fuge de codru, ci de ciomag."

Bărbatul

„Mi să aprinde călcîiele de doru-ţi."
„De dragă ce-mi eşti, te-aş băga de păr în sîn."
„Lac să fie, broaşte multe."
„Mumă şi tată nu găsesc, dar muieri cîte voiesc."
„Pe muierea în toată viaţa să o porţi în spinare şi o
dată să o laşi jos, iar ea să vaietă că a ostenit."
Povestea ăluia :
„Cîte belele, cîte bube rele, tot în capul nevestii mele."

Aceasta zicînd îndată undişoara lui îşi ia
Şi ca şi pînă acuma pleacă la mare cu ea,
Zicînd : — Asta mi-a fost soarta, geaba umblu eu
să scap,
Trebui să trăiască omul cum i-o fi scrisă la cap !
Aşa undind totdauna şi vreme multă trecînd,
Ieşi iar tiptil sultanul, ş-încoaci-încolo umblînd,
Zări aci pe pescarul şi iar veni lîngă el,
Stînd : — Colai ghele [1] îi zise. El : — Colai se, senda
ghel ! [2]

Sultanul

Au nu e lesne ?

Pescarul

„Lesne, pune viţă şi bea vin."
Sau :
„Ară, macină, mănîncă."

---

[1] Lesne vie (n. aut.). Echivalentul expresiei turceşti e „spor la lucru".
[2] Dacă e lesne, vino şi tu (n. aut.).

Sultanul

Vrednic ești!

Pescarul

„Apa o beau pe picior, ca o pasere din zbor."
„Gîndești că e floare la ureche."
Să
„Cauți acul în caru cu fîn."
Adevărat,
„Lesne a băga în urechile acului cînd vezi."

Sultanul

Nu ne potrivim la vorbă.

Pescarul

„Cei ce să potrivesc lesne se împrietenesc."

Sultanul

Mi să pare că te cunosc.

Pescarul

„Mi să pare, poate, o fi și vom vedea sînt toate sor cu minciuna."

Sultanul

De nu te cunoșteam, nu veneam la tine.

Pescarul

Adevărat,
„Fiecare unde cunoaște, acolo trage."

Adică :
„Omul trage la om şi dobitocul la dobitoc."

Sultanul

Îţi sînt prieten.

Pescarul

„Prietenul omului este punga cu banii şi sacul cu mălaiul."

Povestea ăluia :

„Cu rudele să bei şi să mănînci, daraveră să n-aibi."

Sultanul

Poate că ai gîndit că o să-ţi cer vreun peşte ?

Pescarul

„Şi pisicii îi place peştele, dar cînd trece puntea închide ochii."

Sultanul

Să n-ai grije, nu-mi place.

Pescarul

„Pisica unde n-ajunge zice că pute."

Sultanul

Cum văz, eşti sărac !

Pescarul

„Bani au şi ţiganii."

Dar și
„Vasului gol toți îi dau cu piciorul."
Și
„Nu e mai grea boală decît pungă goală."

Sultanul

Eu îți sînt voitor de bine.
Și
„Îmi vorbești una de la răsărit și alta de la apus."

Pescarul

„Cunosc de care pomană mă îngraș eu."

Deci văzînd iarăși sultanul că necunoscut a fost
Și îi vorbea după haine, cum și era-mbrăcat prost,
I să făcu iarăși milă, văzînd că e tot golan,
Fără a ști că vizirul nu i-a dat măcar un ban,
Gîndea în sine că poate o fi fost cuniva dator,
Or a întîmpinat alte, ca un sărac muncitor.
Socotind aceste, scoase o hîrtie din sînet [1]
Și scriind într-însa zise : — Na, îți mai dau un bilet ;
Aici scriu către vizirul ca să-ți dea trei mii de lei,
Aleargă acum îndată și numaidecît să-i iei ;
Dar să nu te văz ș-al'dată trențeros ca pîn-acum,
Îngrijește de te-mbracă, că nu-ți mai dau nicidecum.
El văzînd că e sultanul căzu iarăși la pămînt
Și i-a fost frică să zică de vizirul vrun cuvînt,
Ci ducîndu-se la dînsul, să tacă a hotărît,
Să nu-i zică nici o vorbă, de îi va da orșicît.
Intră, îi dete biletul, stătu căutînd smerit ;
Vizirul își știa treaba, că după ce l-a citit,
Îi opri ca ș-înainte iar jumătatea din ei

[1] Mapă, portofel (sens neobișnuit).

Ș-îi dete, adică, numai o mie cinci sute lei.
Pescarul cu bucurie banii-n căciulă trăgînd,
Începu să-i mulțămească, vorbe multe îndrugînd;
Dar cînd să gătea să iasă vizirul l-a-ntors din drum,
Zicînd: — Vezi, așa te-nvață, iar nu ca pînă acum;
O para chiar să-ți dea omul de pomană, ești dator
Să o iei cu bucurie și să fii mulțămitor;
Cît scria-ntîi să-ți dau ție? El: — Una mie de lei.
Vizirul: — Cît al doilea? El iar: — Două mii de lei.
— Așa! — vizirul îi zise — ș-acum trei mii, șase fac,
Un capital cumsăcade pentr-un om cît de sărac;
Na-ț-îi pe toți, pîn' la unul, și du-te cu Dumnezeu,
Și nu fii prost, ține minte-nvățul ce ți l-am dat eu.
Luînd el banii grămadă și cu mulțămiri plecînd,
I să părea că visează, către casa lui mergînd;
Tot îi pipăia cu mîna, cu nencrederi să uita,
Să temea că îi va pierde, dacă se va deștepta.
Ajungînd ca-n zbor acasă și ca din simțiri ieșit:
— Ce fac eu, nevastă, — zise — dorm, or sînt învălmășit?
— Vai de mine! — ea îi zise — doar nu vei fi-nnebunit?
Vino-ți în simțiri, ce ai? Ce nevoi iar te-a găsit?
— Uită-te la mine bine, — către ea vesel a zis —
Am scăpat de sărăcie, de nu va fi cumva vis;
Că de multe ori în somnu-mi cu banii-n mîini m-am visat
Și cînd mă sculam la ziua rămîneam iar întristat;
De aceea tocma mîine o să mă văz ce fel sînt.
Zicînd aceasta îndată turnă banii pe pămînt;
Nevasta cu bucurie repezindu-se îi ia,
Se-mbată de păreri bune, mai ca și dînsul și ea.
Nu-i prinde somn toată noaptea, tot ședea ș-îi număra
Și cu grije să nu vie vreun dușman a-i fura.
A doua zi dimineață, apucînd din căpătîi,

Merge la telal[1] îndată, se-mbracă pe sine-ntîi ;
Cumpără nevestii roche și zmochine la copii,
Zicîndu-i ea : — Dar lor haine ? El îi zise : — Tu nu știi,
„Copilul numai ce mănîncă e halal[2], ce îmbracă e haram[3]."
„Lasă-mă în boii mei."
„Așteaptă întîi să vedem alb în căpistere[4]."
„Copilului dă-i cu palma peste cur, să-i vie minte la cap."
„Muma unde lovește, carnea crește."
„Decît să plîng eu, mai bine să plîngă ei."
„Cui i-e milă nuiaua să nu-și frîngă, el mai pe urmă copilul o să-și plîngă."
Atîta îți zic :
„Cum îți cînt, așa trebuie să joci."
„Ajungă un ciomag la un car de oale."
Dar
„Surdului degeaba îi cînți de jale."
„Orbului degeaba îi spui că s-a făcut ziua."

După ce pescarul nostru se-mbracă curat de rînd,
Își mai ia ș-o chesea[5] bună ș-un cibuc mare, zicînd :
„Decît toată vara cioară, mai bine-ntr-o zi șoim."
„Boierul e tot boier, măcar d-ar fi-ncins cu tei."
„Apa curge, pietrele rămîn."
„Cînd va Dumnezeu cu omul, vine și dracu cu colaci."

Zicînd d-alde aste pleacă către mare,
Cu cibucu-n mînă, ca în preumblare,
Unde cu sultanul se tot întîlnise,
Ca-mbrăcat să-l vază, cum îi poruncise ;

[1] Negustor ambulant (de haine).
[2] Noroc, binecuvîntare, dar.
[3] Lucru cîștigat pe nedrept.
[4] *Alb în căpistere* — făină, merinde.
[5] Pungă de piele în care se ține tutunul.

Și cum să-i vorbească cînd el făcea planul,
Tot într-acea vreme, iacă și sultanul.
El cade-naintea-i, se face jos broască,
Sultanul nu poate acum să-l cunoască.
Se uită la dînsul : — Ce vei ? îl întreabă.
— Eu sînt, eu, pescarul, — răspunde în grabă —
„Lupul pe unde a mîncat măgarul, tot dă ocol
cîteodată."
Eu sînt acela,
„Dă-mi, Doamne, ce n-am gîndit, să mă mir ce m-a
găsit !"
„Caprii îi pică coada de rîie, și ea tot sus o ține."

Îi zise sultanul : — Vezi, așa să cade,
Ai văzut acuma ce bine îți șade ?
Aș vrea să știu numai cum că tu de mine
Ai vro mulțămire că ț-am făcut bine.

P e s c a r u l

„Găina bea apă și să uită la Dumnezeu."
„Sînt gata în foc și în apă să mă arunc."
„Nu sînt vrednic să mulțămesc."
„A vrut norocul cu mine."

S u l t a n u l

Lasă aste vorbe, s-a isprăvit gluma ;
Cer și eu o slujbă la tine acuma.
Tu știi, mi să pare, ostrovul cutare,
Care un puț are adînc foarte tare.
Să te duci îndată acuma la dînsul,
Să te pui la gura-i și să strigi într-însul :
Care e norocul sultanul ce-l are ?
Și ieșind la vorba-ți să facă-ntrebare,
Tu să zici : „Noroace, m-a trimis sultanul

Să-ţi fac întrebare : de ce-i eşti duşmanul ?
Ce te-ai pus în pizmă ş-îi tot dai avere ?
Să roagă prin mine şi milă îţi cere
Să-ţi conteneşti ura d-a-i da bogăţie,
Că loc nu mai are unde să o ţie."
Pescarul îndată în luntre să puse
Şi drept la ostrovul acela să duse ;
Găsind pe loc puţul şi strigînd într-însul,
Ieşi o fantomă îndată la dînsul,
Cu schiptru în mînă ca o-mpărătească,
În chipu-i frumseţe de cea mai aleasă ;
Hainele, porfira[1]-i cu totul galante[2]
Şi împodobită numai cu berlante,
De părea că este o rază sorească,
Astfel nu putea om la ea să privească.
Aceasta fantomă, zic, sau nălucire,
Făcu întrebare c-o dulce zimbire,
Zicînd : Ce e vrerea ? Pentru ce o cheamă ?
Pescarul, sirmanul, tremurînd de spaimă,
Îi zise : — Noroace, m-a trimis sultanul,
Să roagă prin mine să nu-i fii duşmanul ;
Ce-i tot dai avere ? Că el sărac nu e,
Nici loc nu mai are unde să o puie.
Fantoma îi zise :— Du-te de îi spune
Că el dator este a mi să supune,
Şi să nu să-ncerce a-mi da supărare
Cu aşa cuvinte de îngreţoşare,
Că mă pui în pizmă încă şi mai tare
Şi îi mai dau încă de trei ori cît are.
Auzind pescarul asfel, de cuvinte,
Speriat peste fire şi ieşit din minte,
Se-ntoarce, se pune în luntre şi pleacă,
Vreo întrebare fără să-i mai facă.

---

[1] Purpura.
[2] Elegante.

Cînd plutea pe mare, îi veni-n gîndire :
„Nu întrebai — zise — d-a mea norocire."
Și cît mai în grabă înapoi se-ntoarce,
Merge la puț, strigă : — Noroace ! Noroace !
Care e norocul lui Udrea pescarul,
Care pe sultanu-l făcu să-i dea darul ?
Și îndată iese un negru c-arapul,
C-o tambură [1]-n mînă și sărind ca țapul.
El cum îl zărește, groază îl apucă,
Se-ntoarce în fugă, grăbind să se ducă ;
Iar norocul negru zornăind tambura
Începu dodată la dînsul cu gura,
Strigîndu-i : — Fugi ! du-te ! să nu-ți văz obrazul,
Că nu mi să stinge nici acum necazul ;
Ț-a slujit, sărace, ție mititelul,
Că mi să rupsese la tambură telul [2],
Ș-îmi pierdui cu dînsa atuncea eu ceasul,
De-i îndreptai tonul ș-îi ascultai glasul ;
Dar de n-aveam treabă, cum nu am cu anii,
Tu de la vizirul tot nu pupai banii ;
Dar îți coc eu turta, nu te las în pace,
Am de furcă încă cu tine, sărace !
Și fugind pescarul pe mare cu vasul,
I să părea încă că-i aude glasul.
„Săracul de mine, — zicîndu-și în șoapte —
Mult îmi este frică că-l visez la noapte !"
Cînd gîndea aceste de spaimă, sirmanul,
Și era aproape s-ajungă limanul,
Iese totdodată o furtună mare
Ș-îi împinge luntrea înapoi pe mare ;
Valuri mari cît munții să ardic cu spume,
Să turbură cerul, nu mai vede lume [3].
Luntrea lui ca paiul săltînd peste valuri,

[1] Un fel de mandolină.
[2] Coarda.
[3] Lumină.

Cînd să trăgea-n mare, cînd se da de maluri ;
Să legăna omu-n biata lui luntriță,
Cum legeni copilul într-o copăiță ;
Sta cînd aci valul în ea să se toarne,
Cînd pe dincoaci altu-n mare s-o răstoarne.
El văzînd că este-n primejdie mare
Și de mîntuire nădejde nu are
Începu cu jale peirea să-și plîngă,
Să se tînguiască, mîinile să-și frîngă ;
Și cînd el de groază plîngea, spuind multe,
Vine un val mare tocma cît un munte,
Îi repede luntrea, o sparge de-o stîncă
Și el se afundă în marea adîncă ;
Înghite la apă,-ncepe să se umfle,
Încît nu mai poate de loc să răsufle ;
Și cînd el cu lupte în apa cea rece
Se afla în chinuri ca să se înece,
Se deșteaptă-ndată din aceste vise
Și gîndind la ele întru sine-și zise :
„Dracu-și bate joc de om la bătrînețe !“

DESPRE SĂNĂTATE ŞI BOALE

E mai bună sănătatea
Decît toată bogătatea.
  Că
Cînd eşti sănătos, bărbat,
Eşti îndestul de bogat.
  Dar şi
Cînd nu-ţi sună-n buzunare,
Pătimeşti de galbinare [1] (galbeni n-are)
Şi de friguri grele-n pungă,
Cu scuturătură lungă.
  Căci
Nu e altă mai grea boală
Decît cînd e punga goală.
  Atunci
Este bolnav foarte greu
Şi ar mînca tot mereu.
  Că
Cu toat-a lui gemătură,
Duce lingura la gură.
  De aceea
Bolnavul credinţă n-are
Cînd geme cerînd mîncare.
  Dar însă
Nu-ntreba pe om la boale:
Voieşti să-ţi dau pernă moale?

[1] Vezi vol. I, p. 249, n. 1.

Sau:
Numai bolnavul să-ntreabă
(Vei să-ţi dau cutare treabă?).
Cum a-ntrebat ţiganul pe fiul său:
— Ce-ai mînca, tată? spune!
— Of! cum aş mînca căpşune!
— Lungeşte-i, Doamne, zilele
Pîn-o creşte căpşunele!
Asta se potriveşte cu:
Trăieşte, murgule, pîn' la Paşti,
Ca să-ţi dau iarbă verde să paşti.
Căci
Toate la vremea lor date
Sînt ca şi o sănătate.
Şi
Lucrul la timp dăruit
Preţuieşte îndoit.
Că
Geaba binele cu sacul,
După ce moare săracul!
Precum zice el:
După ce-nchiz ferestrele,
Joace-mi măcar măiestrele.
Că
Ce foloseşte orbului obrazul frumos?
Ci
Cînd mi-e foame, să-mi dai pîine,
Iar nu-mi zice: vino mîine.
Şi cînd mi-e sete să-mi dai apă,
Iar nu fierea după ce-mi crapă.
Unii însă zic:
Bolnavul zice o mie,
Doftorul face ce ştie.
Iar babele
Nici nu-l scoală după boală,
Nici nu-l lasă ca să moară.

Ele mai zic că
Boale să dea Dumnezeu, că leacuri sînt destule.
Însă,
Leacul fie or nu fie,
Colacul babii să știe.
Și pe urmă,
A murit că i s-a isprăvit zilele.
Că
Cămașa veche umbli să o cîrpești și mai rău o spargi.
De aceea, la orce,
Întreabă pe pătimaș,
Nu întreba pe drumaș.
Însă,
La orșice bolnav greu,
Doftorul e Dumnezeu.
Dar orcum,
Nimenea n-o să trăiască,
Lumea să o moștenească.
Și
Nimenea n-a dat zapis cu Dumnezeu cît o să trăiască.
Că
Lumea e înșelătoare,
Moartea hoață, răpitoare.
Și
În deșert sînt toate
Dacă este moarte!
Că
Astăzi cîți mîncăm și bem
Și mîine nu mai sîntem!
Și
Vremea toate le mistuiește!
Că
Mulți copaci pe dinafară să văd frumoși
Și pe dinlăuntru sînt putrezi, scorboroși.

Şi apoi,
E mult de la mînă pîn' la gură, dar de astăzi
pînă mîine !

Rar găseşti
Om tare de sfînt.
Şi cum zice vorba :
Are nouă suflete, ca pisica.
Sau să poţi zice :
Moşul traiul ş-a nimerit
Şi ca vultur a-ntinerit !
Şi
S-a lungit firu-i de aţă,
Pentru puţină viaţă.
Şi
Avu zile grămădite
Cît carul cu patru vite.
Şi
Era să-i cînte popa,
Dar a sărit groapa.
Şi
Tîrîş-grăpiş bietul moş
Sări afară din coş (coşciug).
Sau :
Cam tîrîş, cam grăpiş,
Ajunse la suiş.
Şi
Picioarele-şi împiedecă,
Dar sărind rupse piedeca.
Şi
A fost pînă la calea-ntoarsă.
Că
I-avut Dumnezeu de ştire
Şi l-a păzit de peire.
Dar mai mulţi sînt carii
A umblat, tot a umblat,

Pînă cînd pe brînci a dat.
    Şi
Cînd a dat fugă, atunci s-a isprăvit pămîntul.
    Şi
N-a zăcut degeabă, deşi nu muri în grabă.
    Că
Nu i-a fost boala sănătoasă.
    Cum a zis un băiat :
Nu este prea bine vacii
(I-a trecut baba cu colacii),
Că vine tata, îmi pare,
Cu pielea ei în spinare.
    Şi
S-a îngroşat gluma,
C-o să-i plîngă urma.
    Că
I-a cîntat popa aghiosul [1].
    În sfîrşit :
Nimic nu e ca sănătatea.
    Că
Boala intră ca prin roata carului
Şi iese ca prin urechea acului.
    Şi atunci,
Ce foloseşte bolnavului patul de aur !
    Dar este
Parigorie [2] de om bolnav.
    Zicînd că
Omul şi din necătare
Moare şi zile cînd are.

---

[1] Cîntare liturgică, cuprinzînd cuvintele „sfînt, sfînt, sfînt" (grec. *aghios) ; i-a cîntat popa aghiosul* — i-a cîntat veşnica pomenire.

[2] Mîngîiere.

Frigura tremurătoarea,
Lingoarea aprinzătoarea
Și Ciuma cea rea cu ele,
Fiind surori cîtetrele,
Plecară toate nălucă
Prin orașe să se ducă,
Și pe drum între vorbire,
Neputînd sta la-nvoire,
Ajunseră la gîlceavă
Și la sfădire grozavă,
Cerînd drept fieștecare
Spre a se numi mai *mare* ;
Și după multe cuvinte :
— Stați, — zise cea mai cuminte —
Rău ne putem înțelege,
Alți de nu ne vor alege.
Aideți să curmăm din cale
Și să mergem colea-n vale,
L-acel cioban ce să vede
Păscîndu-și turma-n livede ;
Dar însă nu toate ceată
Să ne arătăm dodată,
Ci pe rînd fieștecare
Stînd să-i cerem de mîncare,
Să vedem de cine-i pasă
Și cui dă mai bună masă,
S-o ospeteze cum cere,
Cu mîncări după plăcere ;
Și de care, prin urmare,
Va avea frică mai mare,
Ea mare să se numească
Și gîlceava să lipsească.

Deci după ce sfătuiră
Şi în asfel se-nvoiră,
Merse Frigura îndată,
În cerşetoare schimbată
(Trăgîndu-se celelalte
Supt nişte măguri înalte,
De departe stînd să vază
În ce chip se ospetează);
Şi pe loc dacă se duse
La ciobanul ce-l văzuse,
Fără să se milogească,
Ceru să o găzduiască,
Numindu-se călătoare
Şi pe aci trecătoare.
Ciobanul ca pe o babă
O şi priimi în grabă
Şi cu plăcute cuvinte
Îi aduse înainte
O glugă în loc de masă
Şi mămăligă rămasă,
Puindu-i şi brînzişoară,
Zise: — Poftim, mamuşoară,
De vei vrea, îţi voi aduce
Şi puţintel lapte dulce.

Frigura de masa dată
Îi răspunse supărată:
— Geaba puseşi aci brînza,
Că nu mi-o sufere rînza,
Şi lasă, nu-mi mai aduce
Nici lapte acru, nici dulce,
Care pe om nu-l hrăneşte,
Ci mai vîrtos îl slăbeşte;
Un miel nu e lucru mare
Să tai, să-mi faci de mîncare!

Ciobanul îi zise : — Lele !
Eu sînt stăpîn p-ale mele
Și alt cînd îmi poruncește
Necinstit să izgonește ;
Și ce ești tu, ia îmi spune,
De-mi ceri mie mîncări bune ?
— Eu sînt Frigura — răspunse —
Și îmi plac mîncări tot unse.
Nu fac haz [1] nicidecum postul,
Îl las să-l mănînce prostul.
Zise ciobanul : — Ei ! dragă !
Și cine-n seamă te bagă ?
Fii tu or slabă, or grasă,
Mie nicidecum nu-mi pasă,
Ci ia cară-te cu bine,
Pîn' nu-ncarc cața pe tine.

Frigura-nsălbătăcită,
Sare pe el necăjită
Și îndată se pornește
Să-l scuture vrăjmășește.
El iar fără a se teme,
De loc nu mai pierde vreme,
S-aruncă gol să o-nece,
Supt un zgheab de apă rece ;
Șezînd muiat pîn' la gușe,
Bînd și cîteva căușe,
Frigura își pierdu rostul
Ș-îndată lăsînd pe prostul
Începu-n fugă să saie,
Ca un scăpat din bătaie,
Prin crîng, prin cîmpie lungă,
Silind mai curînd s-ajungă,
Nu vedea nici mărăcine

[1] Nu-mi place.

Uitîndu-se după sine,
Frică intrase într-însa
Că s-o lua după dînsa
Ş-o goneşte s-o apuce
În apă s-o mai arunce.

Ajungînd la celelalte,
Supt măgurile înalte,
Ele pe loc o-ntrebară :
— Soro, cum te ospătară ?
Ea, tot suflînd ostenită,
Le răspunse necăjită :
— De unde ştie ciobanul,
Mojicul şi bădăranul,
Ce fel să te priimească
Şi ce fel să te cinstească ?
Lingoarea-ncepu să zică :
— Cunoaşte-te dar de mică ;
Ia să mă duc eu la dînsul
Şi să vezi ce scot dintr-însul.

Zicînd asfel, merse-ndată,
Într-o bătrînă schimbată,
Şi ceru s-o găzduiască
În coliba-i ciobănească.
El o priimi în grabă
Şi pe dînsa ca p-o babă,
Ş-aceeaşi masă îi puse,
Aceleaşi mîncări îi duse.
Dar Lingoarea şi ea iară
Începu alte să ceară
Şi mai vîrtos să-i înfigă
Un iedulet şi să-i frigă.
Ciobanul îi zise : — Bine,
Dar ce rudă eşti cu mine ?
Or ce coconiţă mare

De-mi ceri asfel de mîncare ?
— Eu sînt Lingoarea, — îi zise —
Carea vîntul mă trimise,
Să dau boale grele foarte
Şi să chinuiesc de moarte.
— Şi ce ? — urmă el să zică —
Vei să te am eu de frică,
Ca să-ţi dau orce-mi vei cere
Şi masă după plăcere ?
Ia cară-te mai în grabă
Dacă vei să fii de treabă,
C-apoi mă vei înţelege
Cu vro cîteva ciomege.

Lingoarea iar supărată
S-arunc-asupra-i îndată,
Ş-începînd să-l chinuiască,
Aci moartea să-l găsească,
În dureri, junghiuri băgîndu-l,
Să răsufle nelăsîndu-l.
El iarăşi ştiindu-şi leacul,
Aproape fiind şi lacul,
Intră supt zgheabul cel rece
Şi începu să se frece ;
Făcînd aceasta ciobanul,
Îşi spăimîntă pe duşmanul ;
Că nemaiputînd Lingoarea
Să-i sufere recitoarea
Îşi apucă-ndată drumul
Şi peri în grab ca fumul.

Ajungînd la celelalte,
Supt măgurile înalte,
Îndată o întrebară
Pe ea cum o ospătară.
Lingoarea le zise : — Geabă,

Ne-am găsit omul de treabă,
Cine sîntem să-nțeleagă
Și umblăm să ne aleagă ;
Cunoaște el, dobitocul,
Cui de ce îi e cojocul ?
Ia aideți voi mai-nainte
La oameni zdraveni, cu minte ;
Prin cetăți și prin orașe
Să vedeți case, sălașe,
Să vedeți așternut moale,
Iar nu fîn și burieni goale ;
Să vedeți acolo mese
Și mîncări bune, alese,
Iar nu post, pîine cu apă,
Ș-în loc de bucate ceapă.
— Ba ! ba ! sînteți mititele,
— Zise Ciuma către ele —
Și de voi puțin îi pasă
Să vă cinstească cu masă ;
Dar ia să vedeți acuma
Cum tremură el de Ciuma.

Zicînd aceasta îndată
Către cioban se arată
Ca o babă furioasă,
Ținînd în mînă o coasă,
De să-ngrozea om de dînsa
Cînd scotea vorbă dintr-însa.
Carea văzînd-o ciobanul,
Se cutremură, sirmanul !
Și o-ntrebă zicînd : — Mamă !
Unde mergi și cum te cheamă ?
— Ciumă-mi zic — zise — anume
Ș-am plecat să cosesc lume,
Numai, dragul meu, fă bine,
Pînă odihnesc la tine,

De-mi pune puţină masă
Ş-îmi fă o friptură grasă,
Că am foarte mare grabă
Să merg, să-mi caut de treabă.
Ciobanul pe loc se duse
Şi aşternut îi aduse,
Zicînd : — Şezi puţintel, mamă,
Să-ţi frig, să-ţi fac o zeamă.
Apoi îndată aleargă,
De frică tremurînd vargă,
Făcu slugilor strigare,
Fu şi friptura-n frigare.

Deci pe cînd să frigea mielul
Şi fierbea în oală felul,
Stînd el cu neîndrăzneală
Îi zise ei cu sfială :
— Mamă ! te rog, de să poate,
Pînă vor fi gata toate,
Ia deschide acea carte
Să vezi, sînt eu în vro parte
Scris anume, Ion Bucur,
Ca să plîng, or să mă bucur ?
Îndată el cum îi zise,
Ea catalogu-şi deschise
Ş-începu pe toţi din lume
Să-i spuie de rînd anume ;
Şi sfîrşind zise : — Nepoate !
Astea sînt numele toate ;
Şi precum auzişi bine
Tu nu eşti trecut la mine.

El vrînd spre încredinţare
Să vază de nu îl sare,
Îi zise ei iarăşi : — Mamă !
Eu nu prea am băgat seamă ;

Ia mai citeşte o dată,
Să-mi stea inima-mpăcată.
Vrînd ea să-i facă pe voie,
Îi citi iar foaie, foaie,
Şi isprăvind zise : — Iată,
Nu eşti scris, ţ-am spus o dată.

Auzind el, ia frigarea
Ş-îi arde cu ea spinarea,
Zicînd : — Scol', boală urîtă,
Ca să nu-ţi trag şi vro bîtă.
Dacă nu sînt scris la tine,
De ce ai venit la mine ?
Du-te, cere de mîncare
Unde de frică te are !
Atunci ea înspăimîntată
Plecă şi fugi îndată ;
De ruşine ce îi fuse
Pe alte drumuri să duse,
Lăsînd d-atunci pe acele
Ca să umble singurele.

Prin urmare dar,
Omul boala singur ş-o caută.
Ş-apoi,
O boală cînd vine la om, strigă către celelalte : săriţi, că l-am prins.
Însă
A dat Dumnezeu şi boale, dar a lăsat şi leacuri.

Nu te-a mulţămit dulapul ?
Dar vai ! de erai şi vie,
Ce-mi făceai, Dumnezeu ştie !

În adevăr,
Este bătrîn, să te-ntinzi,
Cu patru mîini să-l coprinzi,
E şi de care să fugi,
Opt cu-a brînzii să te duci.
Cum a zis unul :
Soacră, soacră,
Poamă acră
De te-ai coace
Cît te-ai coace,
Poamă dulce
Nu te-ai face.
Că
Umblînd să mă prinz în danţ,
Dînd un ban, intrai în lanţ (horă),
Şi de voie dau cinci, şase,
Ca să scap şi să mă lase.
Babele însă zic :
Am ajuns să ne ia copiii în picioare.
Zicînd :
N-are dinţi să roază pîinea ş-îi cere inima mere acre.
Şi
Nu să lasă nici o babă,
Căci e bătrînă şi slabă,
Ci pentru că îi zic „mamă"
Şi n-o mai bagă în seamă.
Şi că
Pruncul şi bătrînu-n toate
Fără doică nu să poate.
Şi,
Cînd ai pisică bătrînă,
Şoarecii-n casă-ţi fac stînă.

Că
Parcă are orbul găinilor.
Dar,
D-ar avea și baba ca oamenii barbă,
Atuncea i-ar zice : ce mai moș de treabă !
Însă,
Știu d-aci-nainte bine
Că n-o să fac doi din mine !
Sau :
D-acu-ncolo bine vezi
Că n-o să fac eu boi brezi !
Și
Lasă să latre-n spatele mele,
Ca cățelele seara la stele.
Că
Ursul de lătratul cîinilor nu să sperie.
Ei nu știe că
Ceasul umblă și lovește,
Iar vremea se odihnește.
Și
Trebui să vie și ei
Ca mîine la anii mei.

POVESTEA CÎNTECULUI

Un timp c-unele se duce,
Cîte le-a adus cu el,
Ș-alt timp altele aduce,
Osebite ș-în alt fel.

Unul vine și desface
Cîte celalt a făcut
Ș-altul vine, iar preface
Din plăcut în neplăcut.

Totdauna fiecare
E c-unelte încărcat
Şi se aflǎ în lucrare
Zi şi noapte nencetat.

Noi dormim şi el veghează
Şi lucrează cînd şedem,
Din zi-n zi ne-nfăţişază
Cîte-un ce nuou să vedem :

Vezi p-un tînăr în putere,
Cu cuvînt viu şi cu ton,
Azi bătrîn fără vedere,
Răzimat p-al său baston.

Vezi pe unul ce în lume
Era-n sărăcie stins,
Astăzi între alţi cu nume,
Cu moşii şi cu coprins.

Vezi pe unul ce-n mărire
Era groază celor mici,
Azi căzut din fericire,
Ocolit şi de amici.

Deci dar toate sînt deşarte
Ale lumii, c-un cuvînt,
Cîte timpul le împarte,
Unui ş-altui pre pămînt.

Lumea este ca o roată
Ce se-ntoarce tot de rost,
Fără cineva să poată
Să rămîie-n ce a fost :

Frumuseţea cea mai sfîntă
Nu stă-n punctul fericit,
Azi frumoasa ce se-ncîntă
Mîine vezi că s-a zbîrcit.

Multe lucruri trecătoare,
Griji, necazuri de nimic,
Sînt la om vătămătoare,
Frumuseţea care-i stric.

Asfel tu dar, prin urmare,
Cîte-ţi zic de nu le crezi,
Şi frumseţea-ţi în ce stare
Va ajunge o să vezi.

DESPRE TIMP ŞI VÎRSTĂ IARĂŞI

De ani e mare şi minte n-are.
    De care
A învăţat carte pînă la glezne.
    Şi e
Trecut prin ciur şi prin dirmon [1]
    Povestea ăluia :
Moş Ion ştie, el să vie să vă spuie.
    Că
A fost o dată la moară şi de două ori la rîşniţă.
    Şi
A învăţat alţii ce a uitat.
    De aceea
Din tigvă amară în zadar iei sămînţă.
    Că
Nu cine trăieşte mult ştie multe, ci cine umblă mult
învaţă multe.
    Iar nu,
A lipsit d-acasă doi ani şi s-a-ntors cu doi bani.
    Că
Fierul care nu să-ntrebuinţează rugineşte.
    Prin urmare şi răul rămîne :
Om bătrîn şi cu minte de copil.
    Adică :
Vrabia e totdauna pui.

---

[1] Ciur cu găuri mari, cu care se cern cereale, seminţe etc.

Că
Copilul ce vede cu ochii cere.
El este:
Vino, tată, să-ţi arăt pe mama.
Şi
Mintea lui nu plăteşte o ceapă degerată.
Că
Pomul dacă-mbătrîneşte,
Pune-i paie ş-îl pîrleşte.
Şi
Calul bătrîn, un maestru
Nu-l poţi învăţa-n boiestru.
Şi
Armăsarul cînd îmbătrîneşte
La rîşniţ-ajunge de rîşneşte.
Că
Şi magarul e bătrîn, dar îl încalecă copiii.
Însă
Lupul cînd îmbătrîneşte, toate javrele îl latră.
Că
Valea e tot aia, dar nu e poteca aia.
Şi
Dacă la patruzeci n-am putut, la optzeci ce o să poci ?!
D-aci-nainte sapa şi lopata.
Şi
Viaţă cîrpită cu aţă.
Că
Vorbeşte cu duşii după lume.
Totdauna
Şade, dormitează
Şi deştept visează.
Cînd îl întrebi, îţi răspunde:
Curînd şi degrabă, a-treia zi după înfierbinţeală.
Căci e
Cu un picior în groapă şi cu altul afară.

Şi
N-a apucat să-i iasă sufletul ş-îi dă cu „Dumnezeu să-l ierte".

Îşi cheamă singur moartea :
Treci, zi, treci noapte, apropie-te, moarte.
Dar
Omul cît să-mbătrînească tot cere să mai trăiască.

POVESTEA VORBII

Un sărac bătrîn cu totul, cocoşat, încovoiat,
Abia umbla pe picioare, de moarte fiind uitat,
Plecă odată-n pădure să-şi adune uscături,
Vîrfuri de lemne tăiete şi de vînt dărămături ;
După ce cu osteneală alergă, îşi adună,
Şi după ce în spinare cu dînsele se-ncrosnă [1],
Cînd a vrut să se ardice, se plecă, se opinti,
Dar părîndu-i-se grele, pe spate jos se trînti ;
Se mai opinti o dată, ş-încă de cîteva ori,
Şi degeaba, n-avea cine să-l scoale de suptsiori ;
El atuncea cu oftare începu a se ruga,
Zicînd : — Moarte, moarte, vino ! Cum şi altele-ndruga.
Moartea nefiind departe, numele-şi cum auzi,
Ca-ntr-o clipă-n acea oară la dînsul se repezi
Şi îl întrebă să-i spuie că pentru ce l-a chemat,
Iar el văzînd-o grozavă îi răspunse cu oftat,
Zicîndu-i : — Mă iartă, mamă ! şi de-i vrea să te supui,
Fă bine şi mă ardică, mînă d-ajutor să-mi pui,
Că, cum vezi, neam de om nu e aci într-acest ocol,
Ca să vie să-mi ajute cu lemnele să mă scol !

Asta e asta,
Stau să-i pice potcoavele şi tot cere să mai trăiască.

---

[1] Se încărcă.

Dar însă,
Moartea nu vine la om atuncea cînd o cheamă,
Ci aleargă la dînsul, de ea cînd nu-i e teamă.
De aceea,
Cine sapă groapa altuia, intră el întîi într-însa.
Că
Mai multe sînt piei de miei decît de oi bătrîne.
E ştiut că
Tot omul are şi moarte şi viaţă.
Cum zice un proverb :
N-am omorît eu pe tata şi pe mama, ci au murit
că n-au avut zile.
Şi
Tot omul trăieşte pentru sine.
Cu toate acestea,
Cinsteşte pe bătrîni, căci şi tu poţi fi bătrîn.
Şi
Bătrîneţele nu vin singure, ci cu multe nevoi.
În sfîrşit trebuie a şti că
Ştiinţele sînt uşi, iar cheile lor sînt cercetările.
Şi
Omul la tinereţe trebuie să se păzească de desfrînare,
La bărbăţie de trîndăvie şi la bătrîneţe de filarghirie
(iubire de argint).
După toate acestea,
Sfătuieşte-te cu cel mic şi cu cel mai mare şi pe urmă
hotăraste tu însuţi.

CUPRINS

CULEGERE DE PROVERBURI
SAU
POVESTEA VORBII
(continuare)

Despre amor sau dragoste şi ură 7

Povestea vorbii

Un strein prost într-o vreme în România viind . . 8

Despre amor şi ură iarăşi 10

Povestea vorbii

O văduvă-n vîrstă, bătrînă, zbîrcită 11

Un bătrîn odinioară de nouăzeci ani trecut . . . 18

Despre căsătorie — Muma şi fata 21

Despre căsătorie iarăşi — Tatăl şi fiul 25

Povestea ăluia

N-a mai rămas, frăţioare 27

Mulţi doresc singurătatea, dar cu de ea sînt sătul . . . 29

Povestea vorbii

Un om, de mult, de cînd vacu 33
Un zgîrcit odată, cînd era să moară 39
Un tînăr, din întîmplare rămîind la ochi bereag . . 40
Într-o dimineață pe ceață, pe fum 43

Povestea ăluia

Amorul nu poartă-n lume 46

Povestea vorbii

Oareunde iară bărbați și neveste 53
Au plecat odată unii să pețească 56

Povestea ăluia

Un tînăr voinic, în vîrstă, în anii înflăcărați . . 61
Povestesc că unui nevasta murind 64
Ferice și iar ferice! 68

Despre neunire și neînțelegere 76

Povestea cîntecului

O, răbdare sfîntă, baz mîntuitor 79

Proverburi turcește cu românește 83

Despre vizite sau cercetări 86

Povestea vorbii

Soacra unuia intrînd 86
Un țăran mergînd odată-n casa unuia poet . . . 88

Despre conversații sau petreceri și glume 90

Povestea vorbii

Un surd caprele păzind 92

Despre iuțeală, mînie și posăcie 97

P o v e s t e a   v o r b i i

Unul trecînd un rîu mare, cînd vru carul a-şi suci . . 98

Despre iuţeală şi mînie iarăşi 99

P o v e s t e a   v o r b i i

Un vacar adese tot să mînia 100

Unuia sătean odată muierea i s-a-necat 102

Despre amicie sau prietenie 103

P o v e s t e a   v o r b i i

Doi prieteni împreună la un drum călătorind . . . 104

Despre pizmă, vrăjmăşie şi ură 106

Despre ceartă şi neînvoire 108

P o v e s t e a   v o r b i i

Doi ostaşi odinioară stînd cu sabii la duel . . . 111

Despre pricini de judecăţi 112

P o v e s t e a   v o r b i i

Primăvara într-un nuc 115

Două pisici dintr-o casă, surori, fraţi vei să le zici . 117

Despre ruşinare şi neruşinare 119

Despre obrăznicie şi calicie 122

P o v e s t e a   v o r b i i

Un călător într-o vreme lîngă un sat înserînd . . 122

Auzim din alte veacuri că un fecior de-mpărat . . 125

Despre mojicie 127

P o v e s t e a   v o r b i i

Spun d-un nobil oarecare 128

Despre mojicie iarăși 142

Povestea vorbii

Un împărat prea cuminte, rugile cînd își făcea . . 143

Despre frică și vitejie 146

Povestea vorbii

O vulpe odinioară (povestea strămoșii mei) 149

Despre viclenie 158

Povestea vorbii

Oarecare meșteraș 159

Despre ipocrisie sau fățărnicie 161

Povestea vorbii

Un împărat oarecare 162

Despre lăcomie și neiconomie 166

Despre iconomie 169

Povestea vorbii

Un sultan odată umblînd prin cetate 172

Povestea împăratului

Au plecat odată cîțiva după milă 173

Despre cumplitate sau zgîrcenie 175

Povestea vorbii

Un ovrei odată în negoț umblînd 176

A fost un zgîrcit odată, care mereu grămădea . . 179

Despre cumplitate iarăși 188

Povestea vorbii

Un țigan cam pe la munte 188

Picioarele ostenite 190

Despre lăcomie iarăşi şi nemulţumire 196
Povestea vorbii
Unul avînd poftă să meargă la ţară 197
Un turc, care n-a mai fost 198
Despre laude 202
Povestea vorbii
Mergînd la bîlci un ţigan 203
Despre împrumutare şi plată 207
Povestea vorbii
Unul se împrumutase de la finul său un sac . . . 209
Despre cei ce plîng de copii 211
Povestea vorbii
Un bătrîn odinioară sfîrşitul său cunoscînd . . . 211
Despre făgăduieli şi daruri 217
Povestea vorbii
Spun că un sultan odată, care des tiptil umbla . . 218
Despre sănătate şi boale 241
Povestea vorbii
Frigura tremurătoarea 246
Despre timp şi vîrstă 254
Povestea vorbii
Unul auzind aceasta prin poveşti a se vorbi . . . 254
Povestea cîntecului
Un timp c-unele se duce 257
Despre timp şi vîrstă iarăşi 260
Povestea vorbii
Un sărac bătrîn cu totul, cocoşat, încovoiat . . . 262

Redactor responsabil · DUMITRU LAZĂR
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

Dat la cules 29.06.1967. Bun de tipar 12.10.1967. Apărut 1967. Tiraj 90 160 ex. broșate. Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 11,31. Coli tipar 8,5. A. nr. 9 072/1967. C.Z. pentru bibliotecile mari 8R. C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—0

Tiparul executat sub comanda nr. 70 431 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Piața Scînteii nr. 1, București, Republica Socialistă România